

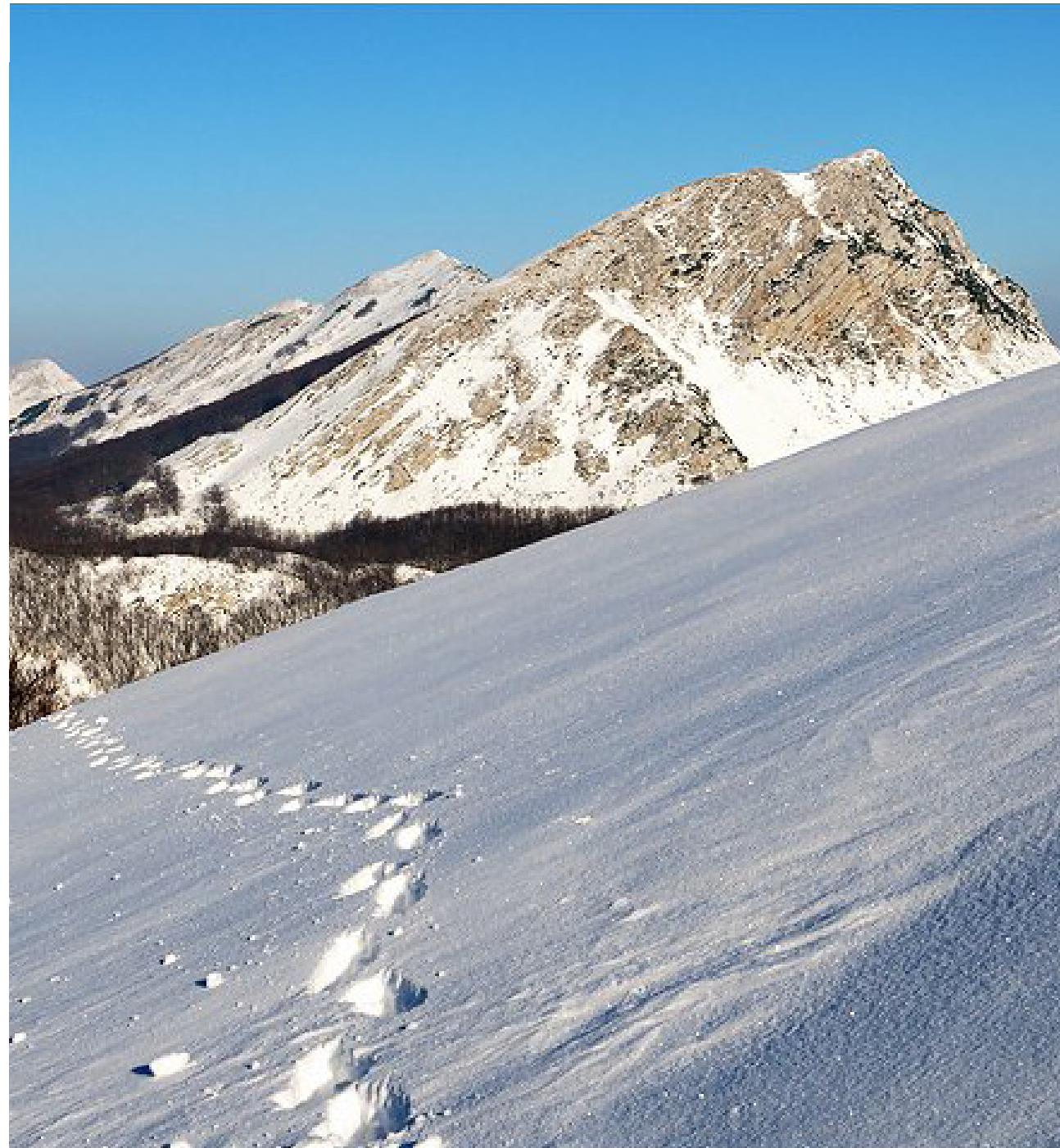
Lika – Karlovac

Festival bajke

Lika-Karlovac

Od Europe

k Mediteranu

Koliko te s jedne strane zadivljuje pogled na daleko more, toliko te s druge iznenađuju dolomiti, duboke dulibe, ponori, mračne sutjeske, gluhe šume...

Dragutin Hirc

(1853. – 1921.)
prirodoslovac, planinar
i putopisac

Li-Ka

Lika-Karlovac je najmlađa, deseta turistička regija Hrvatske, nastala povezivanjem dviju županija, Karlovačke i Ličko-senjske, koje zahvaljujući prometnom i geostrateškom položaju imaju središnji geografski položaj i povezuju glavnu teritorija s jugom Hrvatske. Regija graniči s dvjema susjednim zemljama, Slovenijom te Bosnom i Hercegovinom, a u doticaju je i s trima drugim hrvatskim turističkim regijama: Središnjom Hrvatskom, Kvarnerom i Dalmacijom-Zadar.

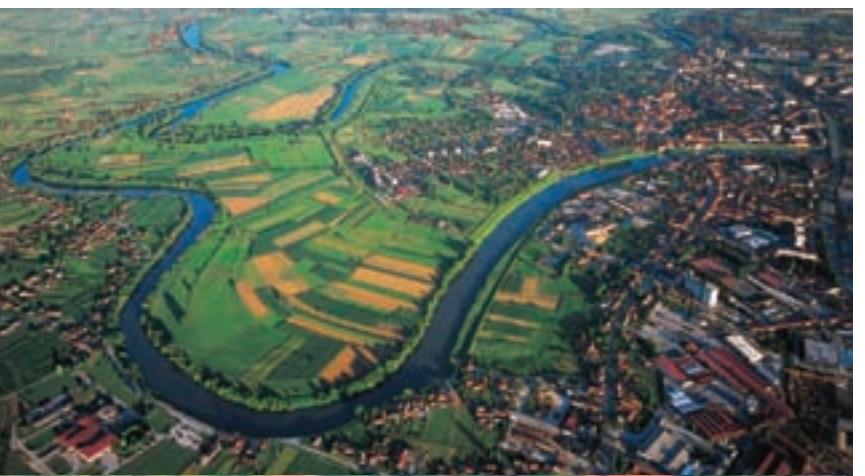

Put do Jadrana

Champion of Globetrotter

Ljeto na Lujzijani
Prilišće i Netretić, lipanj
www.lujzijana.com

Historia viva
oživljavanje poznatih osoba
iz karlovačke povijesti
Karlovac
www.karlovac-touristinfo.hr

Kupa kod Ozja postaje ravnicaška rijeka

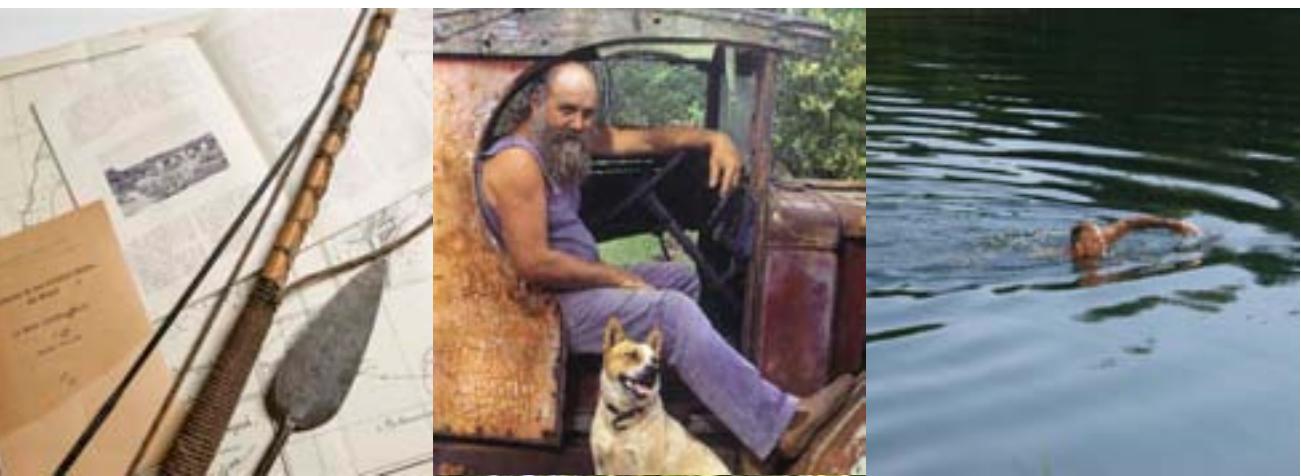

Kod Karlovaca u rijeku Kupu uljeva
se rijeka Dobra

Ovim prostorom prolaze putovi koji od prapovijesti povezuju srednju Europu s obalom Jadrana i Sredozemnim morem. Vjerojatno je i to potaknulo karlovačke istraživače Mirka i Stjepana Seljana da se otisnu u svijet. Braća Seljan vodila su nakon 1899. značajna geomorfološka, klimatološka i etnografska istraživanja po Africi i Južnoj Americi, a Mirko se uoči odlaska na druge kontinente proslavio i u brzom hodanju: prešavši 1898. u sto dana put od Sankt Peterburga do Pariza osvojio je naslov Champion of Globetrotter.

Ljepote rijeka Karlovačke županije Kupe, Korane, Mrežnice i Dobre, šumovitost gorja Velike i Male Kapele, zelenilo krša, tranzitni položaj i bogata povijesna baština trajne su vrijednosti na kojima počiva lokalno gospodarstvo. Četiri rijeke u svako godišnje doba nude drukčiji ugodaj, koji će posjetitelj doživjeti u šetnji obalama, vožnji biciklom, kupanju ljeti, ribolovu ili posjetu obližnjim špiljama, a avanturi skloni mogu se okušati u raftingu i kanuingu. Šume pružaju mogućnost fotosafarija, ali i pravog lova na raznu lovnu divljač. Područje Karlovačke županije od davnih je vremena najvažnije tranzitno područje između sjeverne Hrvatske i primorja. Tako i grad Karlovac od samog osnutka 1579. godine postaje

strateškim, gospodarskim i prometnim središtem krajiške i civilne Hrvatske i čvorištem važnih prometnica. Uz povijesne ceste Karolinu (Karlovac – Bakar, građena 1726. – 1733.), Jozefinu (Karlovac – Senj, 1775. – 1779.), Lujzijanu (Karlovac – Rijeka, 1805. – 1813.) i Rudolfinu (Ogulin – Novi Vinodolski, 1874.), Karlovac i županija u naše doba dobivaju suvremenu autocestu koja povezuje podunavske zemlje s Jadranskim morem.

Prijelaz skijama preko snježnoga
Svetog brda (1929.)

Karlovačke rijeke ljepotice:

Kupa, Korana, Mrežnica i Dobra

Granica carstava

Panonski i alpski ukrasi

Županijska smotra izvornog folklora
Ogulin, početkom lipnja
www.ogulin.hr

Izgradnja karlovačke tvrdave
započela je 13. srpnja 1579.

General Ivan Ferenberg
bio je prvi zapovjednik Karlovca

Ferenbergovo vrelo
vodocrpilište na Borlinu prozvano
po prvom zapovjedniku grada

Povijesna sjećanja oživljava mnoštvo utvrđenih položaja. Stari gradovi, kašteli, tragovi zbjegova u špiljama... i danas svjedoče da su ovdje stoljećima graničila dva velika carstva, Habsburško i Osmansko.

Dugotrajne ratne prilike nisu pogodovalle razvoju, pogotovo ne industrijalizaciji, i danas je to područje dosta rijetko nastanjeno. Ipak, tako su za sadašnji naraštaj sačuvani prirodni resursi i tradicionalan način života. Na prostoru Karlovačke županije susreću se prirodne osobitosti alpskog, panonskog i krškog područja. O tome spoju svjedoči i bogata etnološka baština. Narodne nošnje Pokuplja čine prijelaz između panonske kićenosti i alpske oskudnosti ukrasa, dajući vlastitu mjeru elegancije. Pokupska rogata oglavlja i čipka "jalba" govore o dodiru srednjovjekovne pučke i dvorske kulture, njegovane osobito kneževskoj obitelji Frankapan. Ostali dio županije etnografski pripada dinarskom arealu te se nošnje oslanjaju

možda i na pretpovijesnu japodsku kulturu. Katkad i nekoliko stotina godina stare nošnje izlažu muzeji Karlovca, Ogulina i Ozla, a pojedine detalje koji se tamo vide žene i danas vole nositi. Na prijelazna obilježja ovoga kraja ukazuje i tradicionalna arhitektura. Brojne su kuće starijeg tipa na brdu i dolu građene od drva ili kamena, odnosno jednog i drugog materijala, već prema tome što je u kojem području bilo dostupno.

8

9

Prijelaz preko Svetog brda (1929)

Karlovac, čvoriste važnih prometnica

Najljepša planina, najčišće more

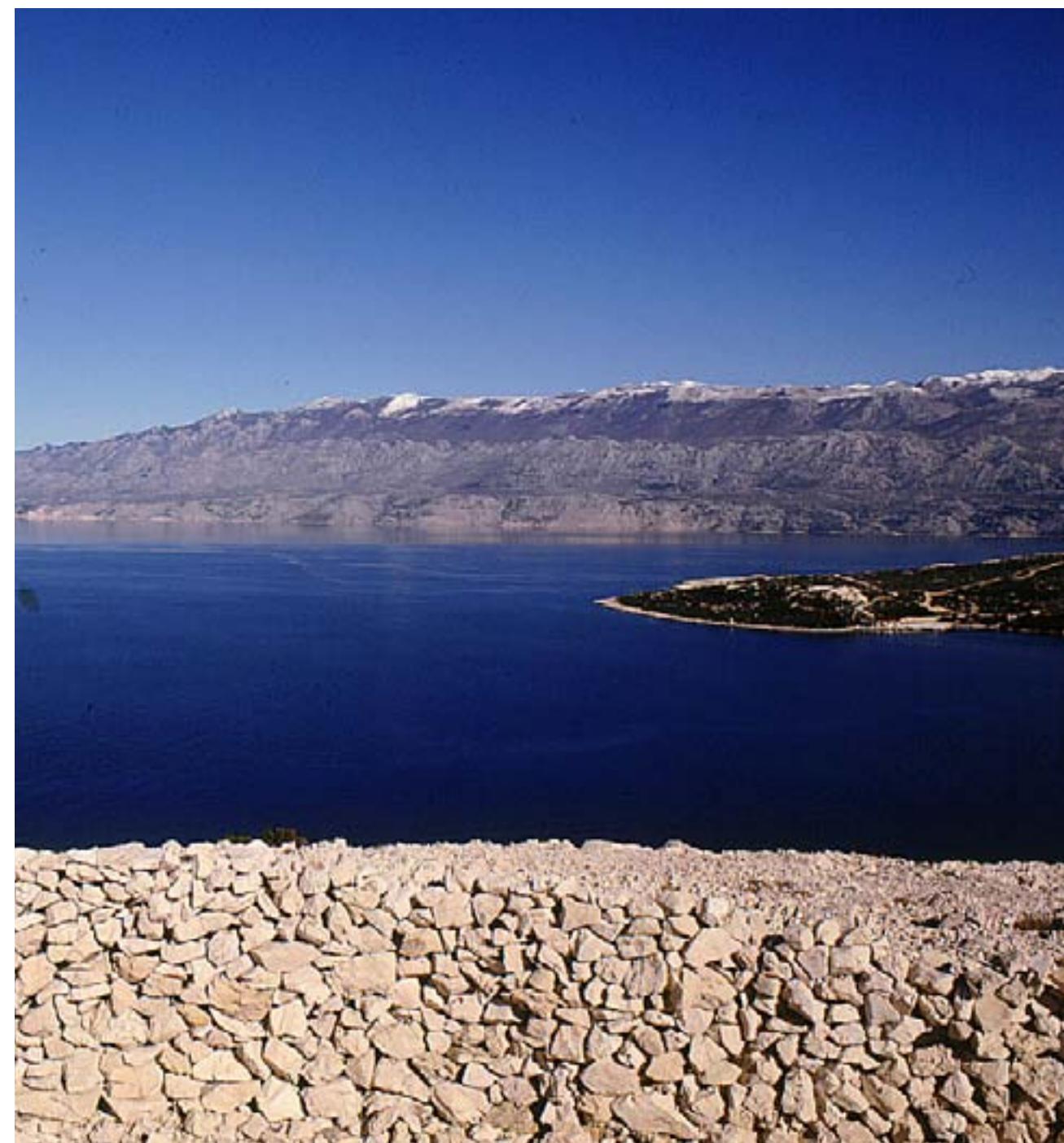
Planine i more radosti

Veslanje na Lici
regata na rijeci Lici
Perušić, svibanj
www.tz.perusic.hr

Gospičko glazbeno ljeto
koncerti ozbiljne glazbe
Gospic, lipanj – srpanj
www.gospic-online.com

Rijetko gdje je čovjek istodobno tako vezan uz planinu i more, a oni toliko duboko utisnuti u njega, kao što je to u Ličko-senjskoj županiji.

Lički likovni anali
izložba slike
Muzej Like, Gospic,
listopad – studeni – prosinac
www.gospic-online.com

Najljepša hrvatska planina, Velebit,
i najčišći dio mora s Pagom

Kako bi drukčije i moglo biti u prostoru, gdje se duž 150 kilometara dinamično prožimaju najveća i najljepša hrvatska planina Velebit i najčišći dio mora, s Pagom kao jednim od najrazvedenijih jadranskih otoka. Uz golemu privlačnu snagu Velebita i mora, vjekovna povezanost ovdašnjih ljudi i prirode rezultat je i osebujne energije što cirkulira između gorskog, planinskog i mediteranskog ekološkog sustava u kolopletu krša, sunca i bure. Zapad kontinentalnog dijela županije po prirodnim značajkama pripada gorskoj Hrvatskoj, a cijeli taj prostor ima karakteristike pokrivenog krša u čijem se krajoliku izmjenju raznoliki zeleni tonovi šuma i livada, upotpunjeni

plavetnilom površinskim voda, dok krško podzemlje, posebice u središnjem dijelu, obiluje speleološkim objektima.

Gacka danas ponovo vraća svoj identitet

Dinamično prožimanje planine i mora

Prostor trajne privlačnosti

Eko-etno sajam
med, sir, ljekovito bilje, rakija, pekmez
Otočac, srpanj
www.tz-otocac.hr

Premužičeva staza
pristup u srce Velebita bez
velikih uspona
www.pp-velebit.hr

Očarani prolazimo stazom ispod grebena, iznad ponora, kroz livadice i doce, preko kamenih mostova, mostića i nadvoja, uz tek izrasle smreke i neistrule panjeve i nemamo riječi da narušimo tišinu oko nas.

Dr. Ante Rukavina
(1928. – 1994.)
veterinar, planinar i ljubitelj Velebita

Gacka danas ponovo vraća svoju staru ljepotu

Najljepša planina i najčiste more

U davnina vremena tek su najodvažniji trgovci i stočari pronašli hrabrosti da krenu utirati putove kroz planinske vrleti. Prve kvalitetnije ceste trasirane su u XVIII. stoljeću, otkad jača gospodarska i kulturna razmjena između dva, prethodno gotovo posve odvojena svijeta. I danas kada je izgradnjom suvremene autoceste kroz Tunel Sv. Rok utroba Velebita konično probijena, sa strahopoštovanjem se sjećamo snijegom prekrivenih i burom šibanih planinskih prijevoja: Vratnika, Velikoga Alana, Oštarijskih vrata, Maloga Alana te Prezida. Ipak, mnoge tajne Velebita običnim posjetiteljima nikad ne bi bile dostupne da nije bilo ljubitelja prirode – planinara i znanstvenika koji su uredili i označili brojne planinarske puteve i

staze, od kojih je najpoznatija šezdesetak kilometara dugačka Premužičeva staza (građena 1930. – 1933.) koja omogućava svakome da dosegne vrhove ove mitske planine, da prođe visinama ispisanim prekrasnim krškim oblicima, od najmanjih gržina do najvećih greda, vrtača, tornjeva i kamenih stupova. Ova staza povezuje čovjeka s iskonskom divljinom i šetajući njome čovjek postaje prijatelj planini, a planina prijatelj čovjeku. Nazvana je po projektantu, šumarskom inženjeru Antu Premužiću (1889. – 1979.), još jednom zaljubljeniku Velebita.

Dinamično prožimanje planine i mora

Moj dom

*O, gledajte ju divnu, vi zvijezde udivljene,
To moj je, moj je dom!*

Silvije Strahimir Kranjčević
(1865. – 1908.)
hrvatski pjesnik

Krški dragulj

Vodenii svijet

Plitvički maraton

Plitvička jezera, lipanj
www.np-plitvicka-jezera.hr
www.tzplitvice.hr

Orhideje - 55 vrsta orhideja, tri vrste
biljaka mesožderki

Popisano je oko 1400 biljnih vrsta,
od čega su 72 endemske

Šesnaest koje jezera, koje basena, do trideset većih i manjih vodopada, četiri potoka, jedna rijeka, sila brda i briežuljaka s nježnim dolinama i strašnim ponorima, pravjekovne šume i bujna zelen, a povrh svega i pitka voda, kakovu bi i bogovi pili, krase ovaj perpetuum mobile vodnoga sveta.

Šumski pokrov čine bukva, jela, smreka,

javor, jasen, bor i drugo drveće

Veliki broj sisavaca - medvjed, ris, vuk,
divlja mačka, srna, jelen, divlja svinja,
jazavac, kuna bjelica, kuna zlatica,
vidra...

Adolf Veber Tkalčević

(1825. – 1889.)

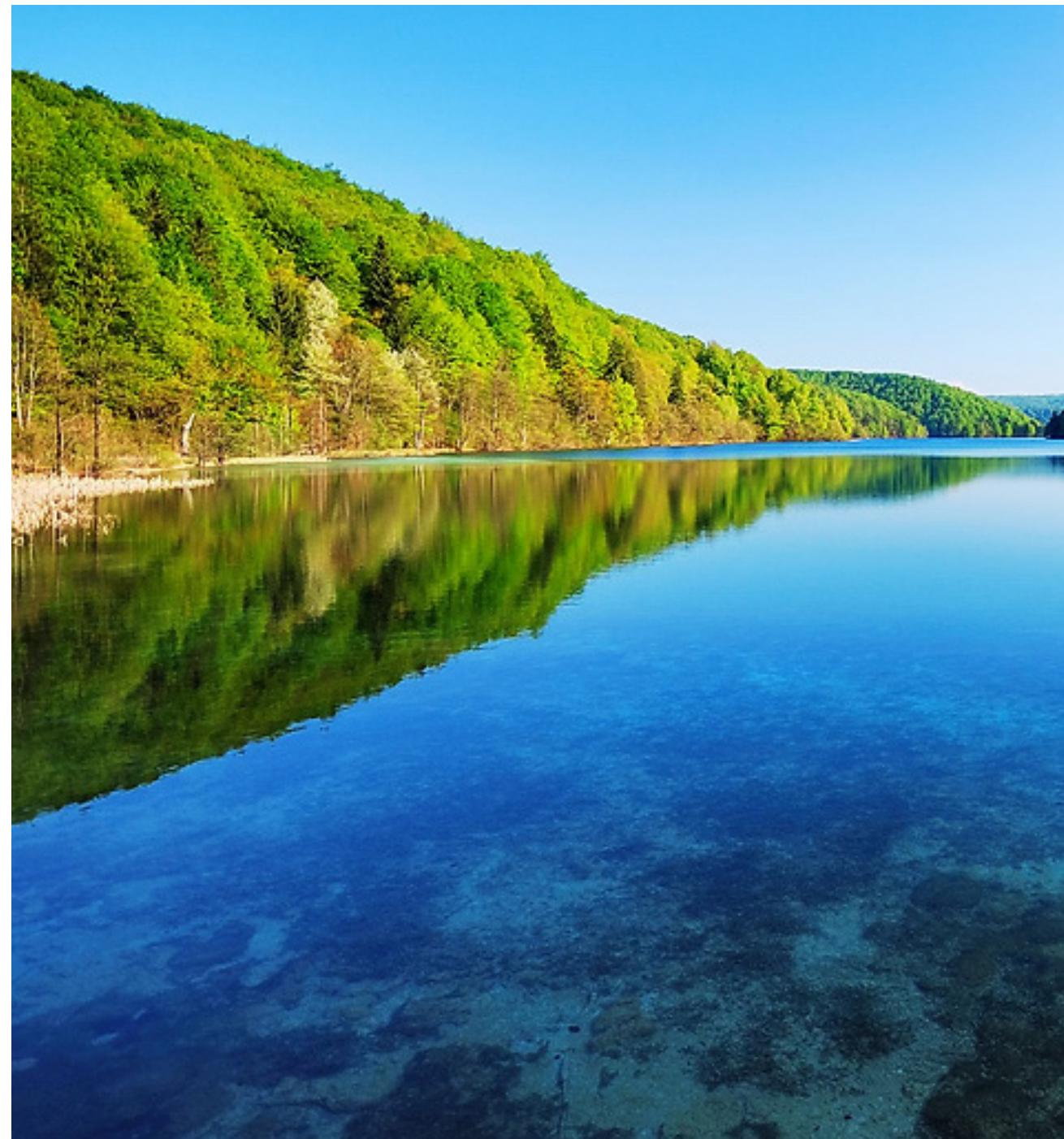
zagrebački kanonik,
jezikoslovac, pisac i političar

Mnogo je u hrvatskoj divnih voda, mirnih i tekućih, sporih i divljih, velikih i malih, površinskih i podzemnih, ali Plitvička su jezera jedinstvena. Rijetko gdje je utjecaj vode tako izrazit kao u ovom dijelu dinarskog krša, gdje u veličanstvenom procesu stvaranja i razaranja oblikuje površinu i podzemlje stjenovite podloge. Najblistaviji primjer takve stvaralačke simbioze kamena i vode na kršu nedvojbeno su Plitvička jezera, najstariji hrvatski nacionalni park i spomenik prirode s Liste svjetske prirodne baštine UNESCO-a.

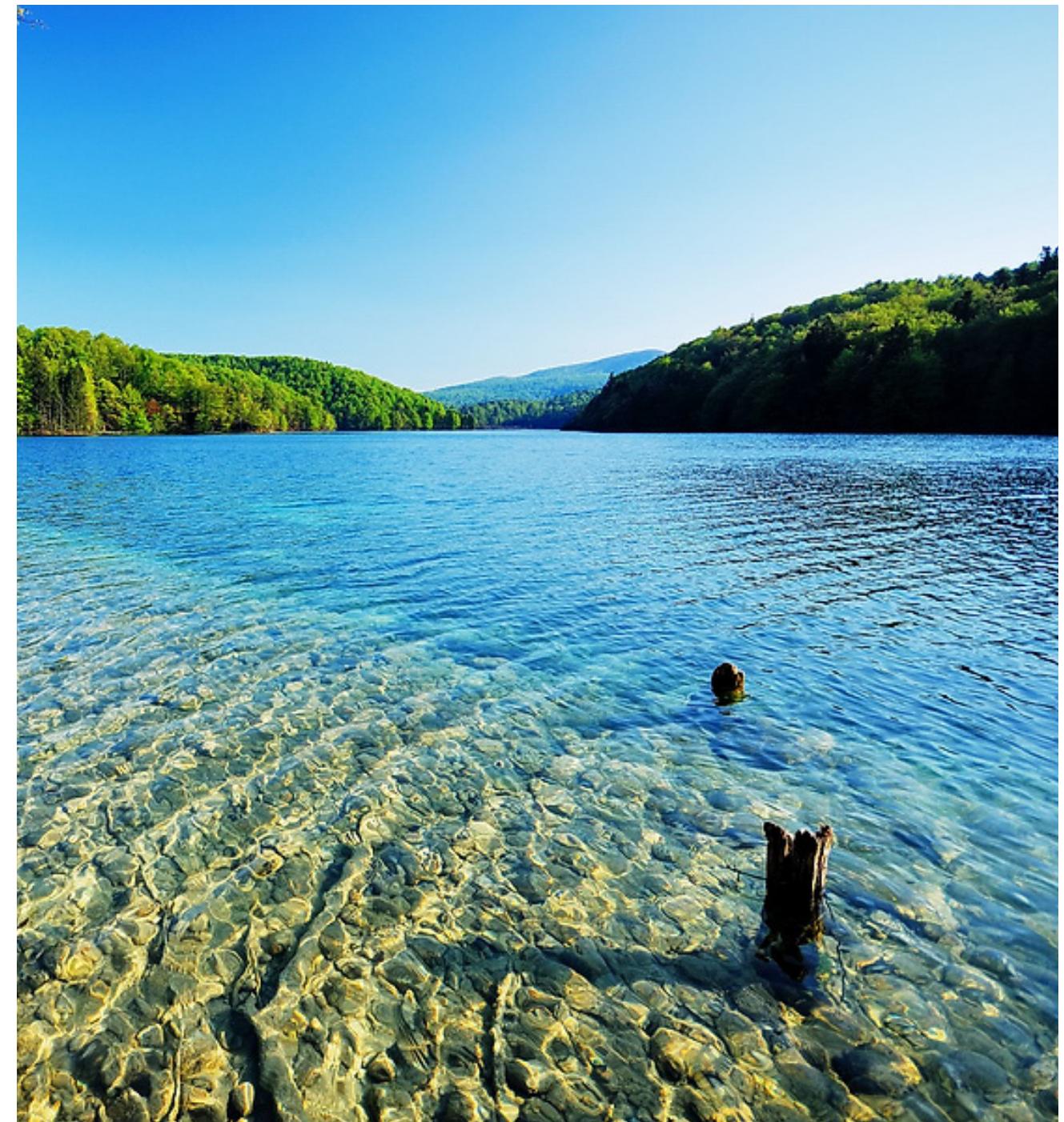

Znanstvenim istraživanjima potvrđena je prisutnost 321 vrste leptira, 2 vrste viših rakova, sedam vrsta riba, 12 vrsta vodozemaca, 13 vrsta gmazova, 157 vrsta ptica, 20 vrsta šišmiša...

16

17

Europska prašuma

Crna šuma

Mozaično na malim površinama mogu se vidjeti sve razvojne faze europske prašume: njezino najbolje razdoblje, razdoblje starenja, razdoblje raspadanja i pomlađivanja te razdoblje mlade šume. Ima jela i smreka koje premašuju i 50 m visine.

Klepina duliba
prašuma smreke i bukve
Posebni rezervat šumske vegetacije
Štirovača

Čorkova uvala
najljepša prašuma Dinarida: bukva, jela
i smreka
Specijalni rezervat šumske vegetacije

U ovoj se regiji nalaze dvije prašume. Jedna je prašuma u Klepinu dulibi, a druga u Čorkovoj uvali. Klepina duliba poznata je po hladnoj vodi štirovačkog izvora i osebujna po svježini planinskog zraka te bogatstvu biljnog i životinjskog svijeta. Prašuma Čorkova uvala u Nacionalnom parku Plitvička jezera jedna je od najljepših i najočuvanijih prašuma na prostoru Dinarida, razvijena bez značajnijeg utjecaja čovjeka. Prostire se na 84 ha površine i čini je zajednica dinarske bukovo-jelove šume (E.5.2.1. As. *Omphalodo-Fagetum* Ht. 1950.). Odlikuje se osebujnim krškim reljefom u kojem se pojavljuju vrtače, škrape, strmine i kameni blokovi. Prašuma predstavlja školu prirodnog savršenstva s potpuno

stabilnim i postojanim šumskim ekosustavom. Specijalnim rezervatom šumske vegetacije proglašena je 1965. godine.

Lički krumpir, ogulinski kupus

Obiteljsko zajedništvo

Dani zelja
festival ogulinskog kiselog kupusa
Ogulin, rujan
www.ogulin.hr

Jesen u Lici
tradicija, običaji i hrana
Gospic, listopad
www.tz-gospic.hr

U današnje vrijeme dominacije grada i njegova atomiziranoga, otuđenog života, odmor u Ličko-senjskoj i Karlovačkoj županiji, s ljudima koji njeguju tradicionalne vrijednosti, doima se poput povratka u neku mirnu, dobру, opuštajuću prošlost.

Prosinačke svečanosti
Ogulin, prosinac
www.ogulin.hr

Zimska bajka
Ogulin, prosinac
www.tz-grada-ogulina.hr

Lički krumpir na putu da postane brend; po kvaliteti nema mu prema u cijeloj Hrvatskoj

Lička rakija – šljivovica u umjerenim količinama može se smatrati pomoćnim ljekovitim sredstvom

Brvnašica, drvena kuća, zbog neravnog terena podizana kamennom

Ogrjev za dugu hladnu zimu

Taj dojam upotpunjaju i tradicionalni predmeti, koji ovdje nisu samo muzejski eksponati nego se ljudi njima svakodnevno služe. I dok su narodna nošnja i tradicija u većini zapadnoga svijeta odavno zaboravljene, ovdje su karakteristični pokrivači, debele vunene čarape, biljci i torbice i danas prisutni, a čini se da im se smiješi i svjetla budućnost kao nezaobilaznim detaljima slike ruralne idile, nedvojbeno ključnog obilježja budućeg ličko-karlovačkog turizma. Gledajući samo domaće namirnice – krumpir, kupus, palentu, sušeno meso, sir, med, domaću rakiju – jasno je koliko su ti proizvodi dio snažnog regionalnog identiteta, koji u doba bezlične globalne konfekcije postaje sve važniji

čimbenik privlačnosti. Posebnost ovdašnjih specijaliteta leži prvenstveno u ekološkoj čistoti i načinu pripremanja koji se prenosi s pokolenja na pokolenje.

Drveni objekt s dvjema prostorijama: kućom – ulaznom prostorijom u kojoj se nalazi ognjište, i većom sobom

Lička kuća adži dva prirodna elementa: drvo i kamen

21

Ogulinac, čuveni žuto-zeleni kupus tankih listova

Ogledalo kulture

Slojeviti povijesni razvoj ove regije sintetiziran je u oblikovanju Senja, primorskog grada-muzeja, istaknutog nacionalnog kulturnog žarišta još od srednjeg vijeka.

Festival sjevernojadarskih klapa
Senj, srpanj
www.senj.hr

22

Smješten podno Velebit planine, Senj je najveći grad između Rijeke i Zadra, a možda i najstariji obalni grad između Istre i Dalmacije. Ogledalo kulture sjevernog Jadrana, Senj je našoј domovini podario mnoge znamenite ljude, a naročito je impozantan popis književnika. Iz Senja su velika hrvatska književna imena: najznačajniji hrvatski pjesnik realizma Silvije Strahimir Kranjčević (1865. – 1908.), romanopisac i novelist Vjenceslav Novak (1859. – 1905.), književnik i novinar Milutin Cihlar Nehajev (1880. – 1931.) te književnik, povjesničar i jezikoslovac Pavao Ritter Vitezović (1652. – 1713.).

23

Idealni renesansni grad

Riječna zvijezda

Proslava rodendana grada Karlovca

kulturna, zabavna i sportska

događanja

Karlovac, 13. srpnja

www.karlovac.hr

Proljetne promenade

sajam cvijeća, promenadni koncerti,

tradicionalni proizvodi, fijakeri

Karlovac, travanj – svibanj

www.karlovac-touristinfo.hr

Karlstadt festival

Karlovac, lipanj – srpanj

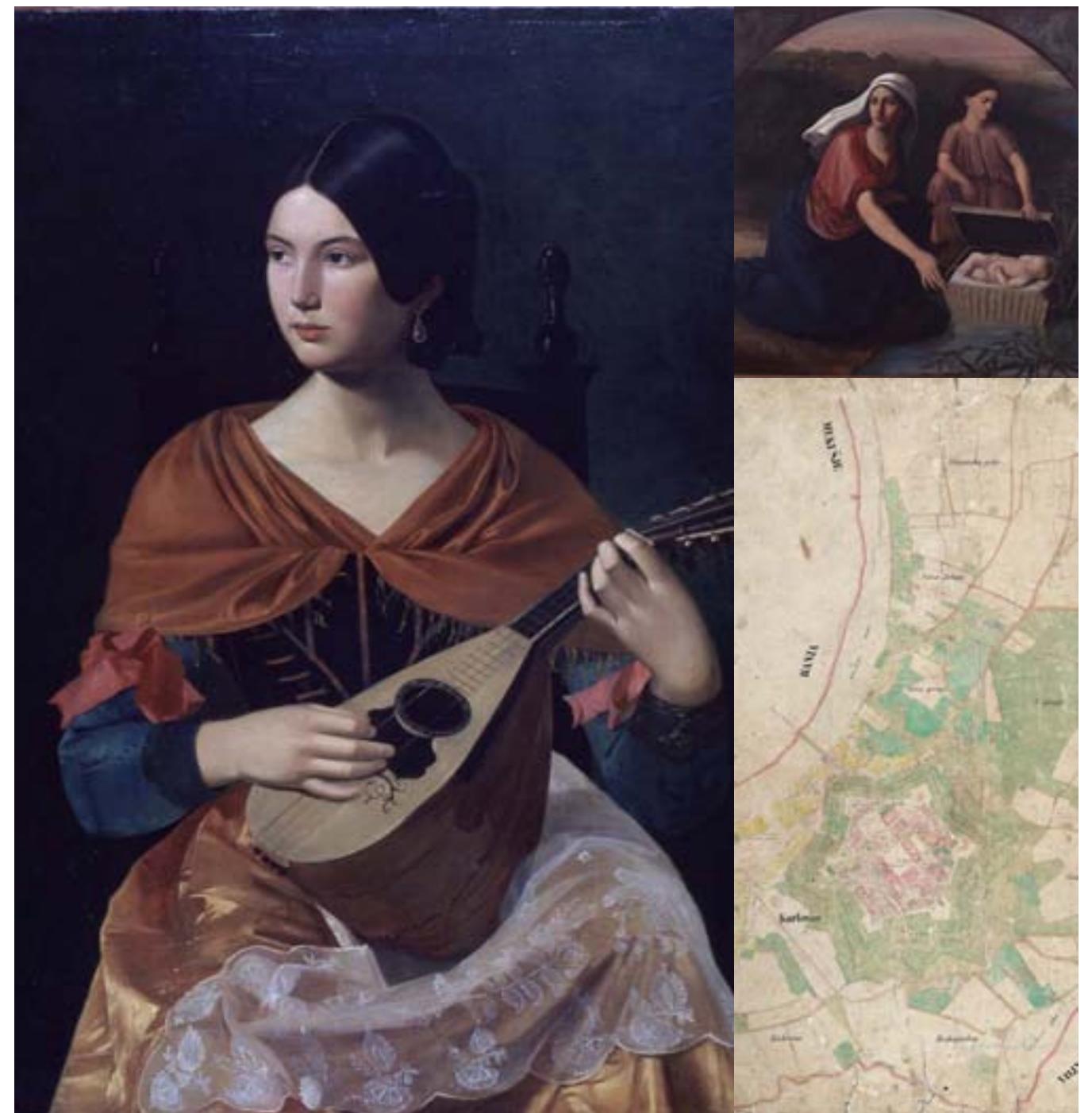
www.karlovac-touristinfo.hr

U međurječju Korane, Kupe, Mrežnice i Dobre podignut je u XVI. stoljeću idealni renesansni grad u obliku šesterokrake zvijezde. I fortifikacijski i urbanistički, Karlovac je biser talijanske graditeljske škole što ju je uposlilo Ratno vijeće u Grazu. Prostor unutar moćnih bastiona i bedema bio je raščlanjen na 24 pravilna bloka. U središtu grada nalazile su se vojarna i oružana te katolička i pravoslavna crkva.

Radi obrane od osmanlijskih osvajača na posjedu Zrinskih pod starim gradom Dubovcem započela je 13. srpnja 1579. godine izgradnja velike tvrđave. Gradnjom je upravljao glasoviti graditelj Martin Gamber. Ime Karlovac (Carlstadt) grad je dobio u čast osnivača, austrijskog nadvojvode Karla Habsburškog. Povjesnu sudbinu Karlovca odredila je dvojnost njegovog prostora: ovdje su se istodobno formirale granice i raskrižja putova, vodenih i cestovnih. Već u prvim desetljećima XVIII. stoljeća, a pogotovo nakon što su Osmanlije potisnuti s Korane dalje na istok, grad se širi izvan zidina. Otvara se i takozvana žitna magistrala: u Karlovcu se panonsko žito dopremljeno Savom i Koronom pretvaraju s lađa-žitarica

na kola s konjskom zapregom pa se cestama Karolinom, Lujzijanom i Jozefinom vozi u tršćansku, riječku i bakarsku, odnosno senjsku luku. Karlovac postaje žarište građanskog života i kulture, a time se otvaraju svijetu i ljepote cijele regije. U sklopu tih značajnih promjena, u Karlovcu je 1854. godine barun Nikola Vranyčany utemeljio Karlovačku pivovaru, koja i danas proizvodi Karlovačko pivo, poznato i popularno i izvan granica Hrvatske.

25

Divno mjesto

Usponi
sa staze se odvaja nekoliko uspona
na Gromovaču, Crikvenu, Šatorinu

Uspon na Zavižan
biciklijada
Senj – Zavižan, lipanj
www.tz-senj.hr

Planinarski objekti
PD Zavižan, PK Alan, Rossijeva koliba

Kakvo li je ovo divno mjesto između slikovitih kamenih gromada... usred tolikih kamenih oblika, obeliska svih vrsta, tornjeva, tornjića, čučavaca i oblića oderanih vjetrovima i nazubljenih gromovima!

Dr. Ante Rukavina
(1928. – 1994.)
veterinar, planinar i ljubitelj Velebita

Ledeni ulaz u brojnih slapova
klastera Lika-Karlovac

Bogastvo biljnog i životinjskog
svijeta krase Štirovacu.

Priroda je ovdje pojedinačne ljepote i atrakcije spojila u jedinstven mozaik, planinski ekosustav najlepši u Hrvatskoj, a zasigurno i jedan od najljepših na svijetu – planinu Velebit.

Na dodiru mora i kontinenta, u njegovoj se flori i fauni primjećuju osim obilježja Dinarida, kojima pripada, također mediteranskog, alpskog, a i panonsko-peripanonskog prostora. Stoga ne čudi da ga je i UNESCO zbog geomorfološke posebnosti i bioraznolikosti uvrstio na svoj popis, proglašivši ga cijelog Svjetskim rezervatom biosfere. Doista, kamo god okrenete pogled, ugledat ćete ponosne vrhove, bijele vapneničke kukove, ponikve, dulibe i dolce, naići ćete na duboke jame i špilje, otkriti biljke kakve još niste vidjeli...

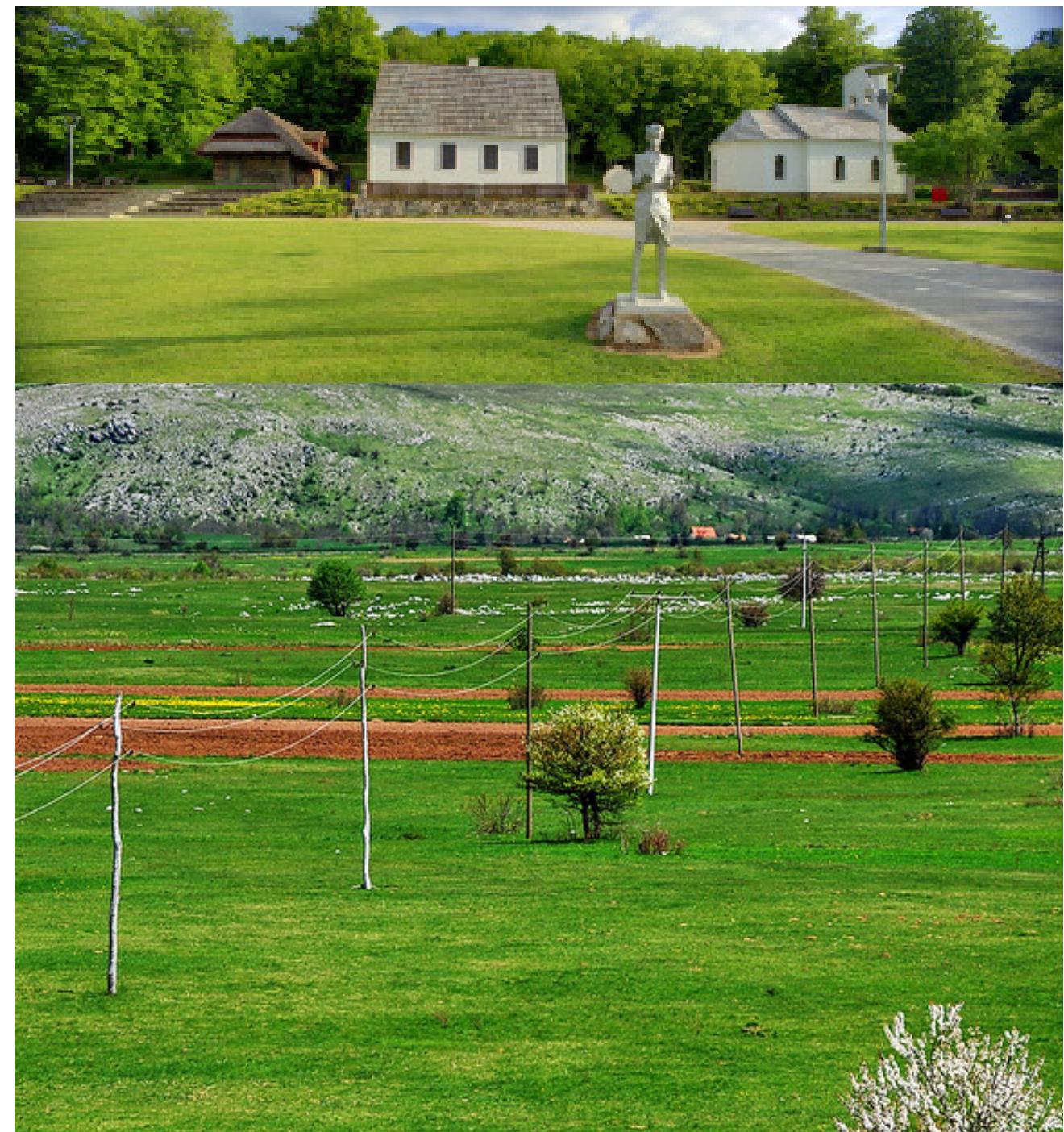

Cmogorični kompleks
Štirovačka pršuma.

Gospodar munja

Memorijalni centar Nikola Tesla
znanost, umjetnost, turizam
Smiljan
www.mcnikolatesla.hr

Promatrajući kao dijete gromove kako tuku po vrletima Velebita, Nikola Tesla je duboko u sebi razvijao misao da je prirodnu energiju moguće upregnuti na korist čovjeku. Misao koja će mu zbog izboja nekoliko milijuna volti što ih je proizveo i zاغlušujuće popratne grmljavine koja se mogla čuti dvadesetak kilometara daleko od njegova laboratorija u Colorado Springsu jednoga dana donijeti nadimak "gospodar munja".

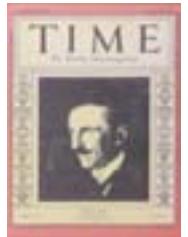

Memorijalni centar Nikola Tesla

28

I u Europi još postoje krajevi u kojima se čovjek mora osjetiti malenim u odnosu na neukrotivu snagu prirode, još ima predjela gdje snijeg, led, bura, planina i divljina odlučuju o sudbini čovjeka, koji ih stoga mora naučiti poštovati da bi opstao. Kontrast planine i krških polja, nepreglednih šuma i golih vapnenačkih padina te modrine burom prošaranog mora i bjeline razvedene kamenite obale otoka Paga – to je skica Ličko-senjske županije. Možda su baš takvo okruženje i uska povezanost ovdašnjih ljudi s prirodom bili presudni za pojavu Nikole Tesle – svjetskog genija, znanstvenika i izumitelja više od 700 patenata, ponajviše iz područja

elektromagnetizma, rođenog 1856. godine u malom selu Smiljanu podno Velebita, najljepše hrvatske planine.

29

Tesla ispitna stаница u Colorado Springsu
(u umanjenom mjerilu) 1899. – 1900.

Dokumentarna građa,
do sada u glavnom neobjavljena

Multimedijalni centar
prezentira Teslin život i otkrića

Nikola Tesla, sinonim velikih
elektrotehničkih otkrića

Iz ostavštine ličkog dječaka,
znanstvenog vizonara

Divlja maslina

Na otoku Pagu nalazimo posebno maslinovo ulje, dobiveno od malih plodova jedinstvenih divljih maslina iz Luna, mesta na kraju uskog, poput igle pruženog sjeverozapadnog kraja otoka. Oko tisuću i pol stabala autohtone divlje masline na gotovo dvadeset pet hektara višestoljetnih maslinika zeleni su ures ovoga kamenitog otoka.

Lunjska maslinada
priredba posvećena maslini
i maslinovom ulju
svibanj
www.tz-novalja.hr

Put kroz maslinike
šetnja u kojoj se uživa u korijenu
iz biblijskih vremena
www.tz-novalja.hr

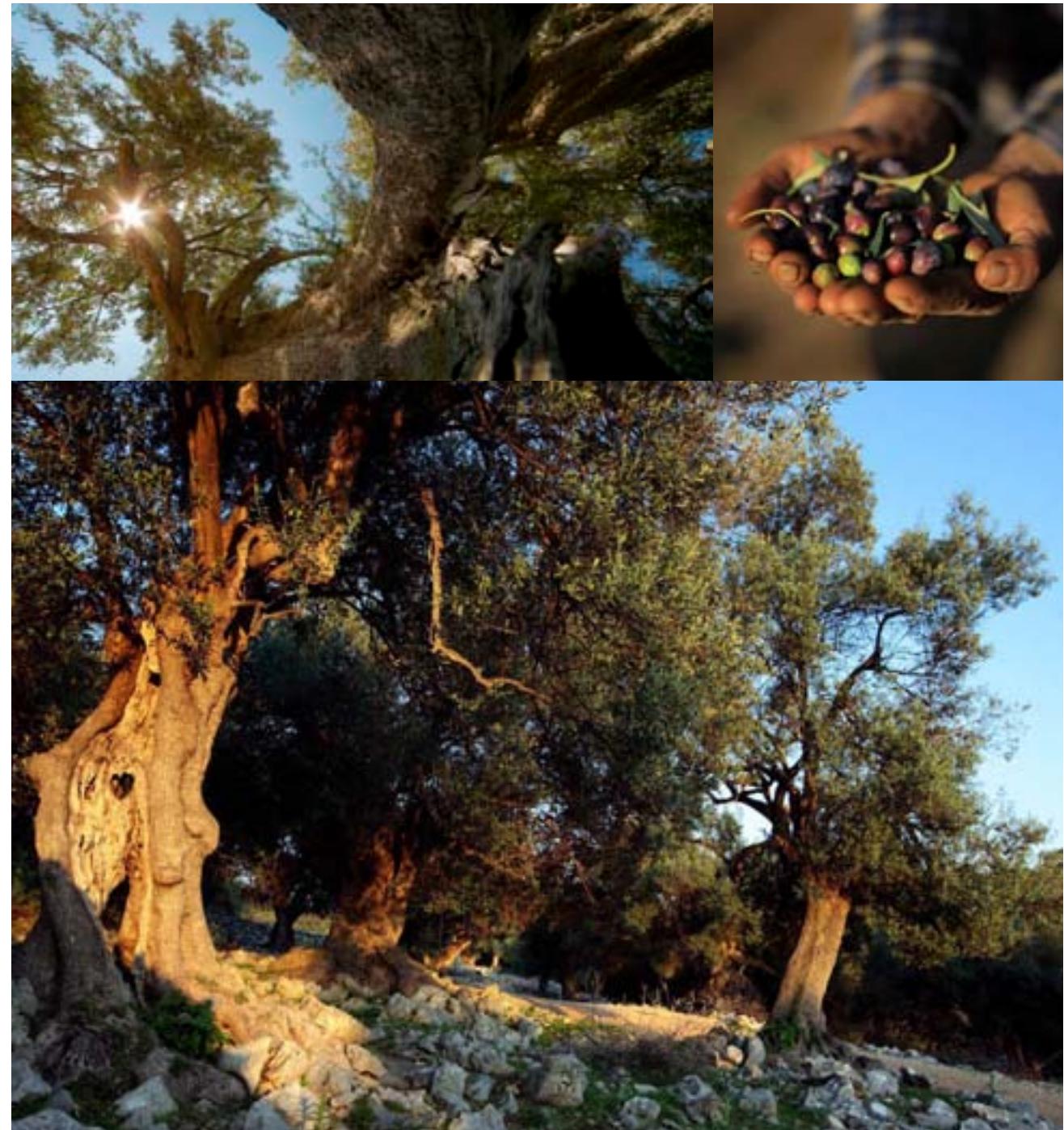

Područje divljih maslina na Lunu
zastriženo je kao rezervat još 1963. godine

Arhitektura prirodnih oblika:
splet drva i kamena

Oko 1500 stabala izdvaja se veličinom
i fantastičnim oblicima

Tisuće stabala na oko dvadesetak
hektara površine

Divlja maslina – *Olea oleaster* – naraste i do osam metara u visinu. Lokalitet lunskih ili, kako mještani kažu, lunjskih maslinika je zbog botaničkih i estetskih vrijednosti zaštićen već više od četrdeset godina kao botanički rezervat, jedinstven na Jadranu. Lun je velika rijekost i u svjetskim okvirima. Osim u Grčkoj i Izraelu nigdje drugdje nema takvih nasada divlje masline, a lunkski ima primat po koncentraciji stabala i njihovoj starosti. Nesumnjive vrijednosti ovog ambijenta su u velikoj mjeri očuvana autentičnost graditeljstva i krajolika, tradicionalni način života, a posebno ponuda zdrave domaće hrane. U ljepotama ovoga podneblja uživat ćete od svibnja do rujna, ali i u ostalom dijelu godine,

pa i onda kada priroda pokazuje svoju snagu divljom burom ili teškim južnim vjetrovima. Lunske masline obično ne daju veliku količinu plodova, ali je zato ulje izuzetne kakvoće. Najstarija stabla posađena su još prije 1500 godina i ta činjenica govori o tradiciji maslinarstva na Pagu, a gdje je tradicija tu je nedvojbeno i kvaliteta.

Morska pjena

Bura doživljaja

Prava bura doživljaja očekuje svakoga tko dođe u ovu regiju i odluči u njoj provesti nekoliko dana. Dinamičan krajolik i najrazličitiji izazovi usporedivi su sa snagom bure, vjetra koji kao nijedan drugi čisti atmosferu.

Brdske auto-trke
Karlobag, svibanj
www.tz-karlobag.hr

Sambastico
festival sambe
Senj, lipanj
www.tz-senj.hr

Moto-susret
Senj, lipanj
www.tz-senj.hr

Senjske ljetne igre
Senj, srpanj
www.tz-senj.hr

Fascinantne su zimske slike zapjenjenog mora i ledom okovane senjske rive, čiji zaleđeni svjetionik podsjeća na ponosne senjske uskoke, ratnike koji su se zimi bdijući na straži morali lancem vezivati za neuništive zidine nepokorene Nehaj-kule da ih bura ne odnese. Posve je druga priča ljeti. Tada bura tek povremeno potjera valove prema pučini unoseći dašak svježine u podvelebitska naselja i potičući brojne turiste zaljubljenike u ovaj krajolik da se trgnu iz drijemeža i posvete aktivnom odmoru, za koji u podvelebitskom primorju ima bezbroj prilika, od planinarenja, bicikлизma i izleta duž obale ili na šumovitu sjevernu stranu, pa do posjeta obližnjim otocima.

Primorski vjetrovi privlače surfere

Zakrabuljeni likovi u svakoj uličici

Aleksandar Gospić

Pisani kamen

Na putu iz Kosinja prema Štirovači prolazi se uz izvor vode na Begovači. Tisuću šeststo metara dalje cestom, trideset koraka lijevo, stoji pet metara visoka i sedam metara široka stijena u koju je uklesan natpis na latinskom koji kaže da je tu bila granica između drevnih plemena Ortoplina i Parentina. Liburne Ortopline spominju antički pisci Ptolemej i Plinije, a njihov se teritorij, čini se, prostirao od ovoga graničnog kamena na zapad do mora. Parentini, za koje znamo samo po ovom natpisu,

živjeli su vjerojatno istočno od izvora Begovače, u donjem toku Like, i možda je njihovo glavno naselje bio Kosinj Gornji.

Japodi Život na vodi

Advent u Otočcu
božićna čarolija u dolini Gacke
Otočac, prosinac
www.otocac.hr

Glineni konjanici-ratnici
Kolapijani, zbirka idola
Gradski muzej Karlovac
www.gmk.hr

Atelje Janja gora
mjesto potrage za izgubljenim
japodskim blagom
www.janjagora.com

Dani Gacke
Otočac, lipanj – srpanj
www.tz-otocac.hr

Jezik Japoda, naroda koji je ovdje živio prije tri tisuće godina, ostao je većinom nepoznat; jedini trag o njemu su nadgrobna imena (tafonimi) te rimski popisi japodskih naselja i zabilježena japodska imena okolnih rijeka. Iz tih oskudnih podataka se čini da je izvorni japodski jezik bio prijelazni oblik između jezika Panonaca i južnijih, pravih Ilira.

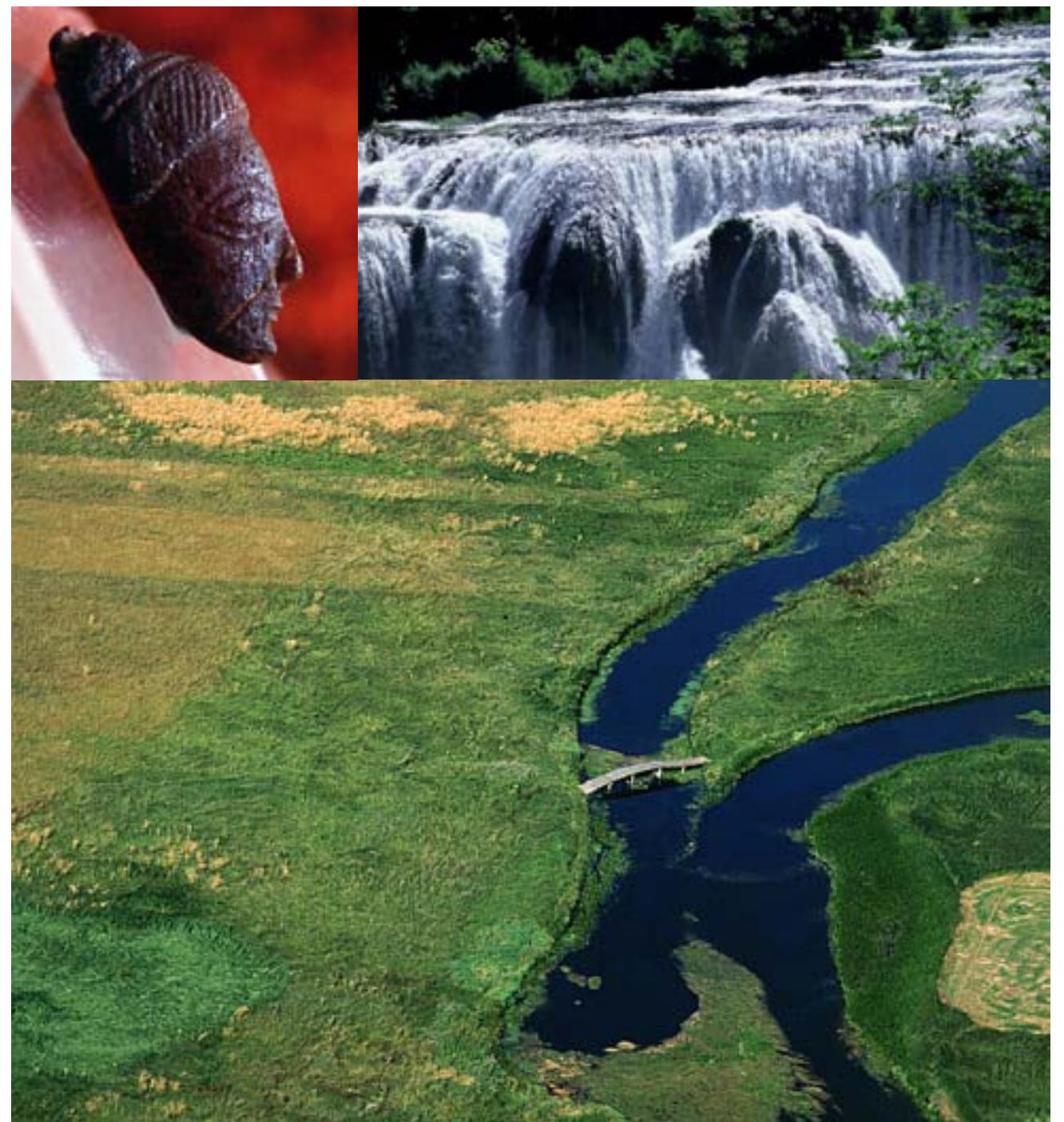

Japodi, ilirska pleme, nastanjivalo je prostor Gacke

Japodска kultura bila je izuzetno bogata i živa

Japodi (lat. *lapodes*, grč. *lapydoi*) su ilirska plemena koja su obitavala na prostoru između rijeka Kupe (antička *Colapis*) i Une (Oeneus) te Velebita (Mons *Baebius*) i Vinodola (*Valdevinum*). U njihovu već prilično razvijenom društvu najvažniji su bili rudari, kovači, seljaci, pastiri i ratnici. Zna se da su užgajali krupnu i sitnu stoku, a od biljnih kultura žitarice i mahunarke. Njihove metalne i jantarne ogrlice te spiralni i trokutasti privjesci i danas su atraktivni. Kako je japodski zavičaj bio bogat gorskim šumama, seoske su kuće bile uglavnom drvene pa je od njih ostalo malo tragova. Kamene građevine su podizali samo u gradovima, koji su se većinom nalazili na brdskim glavicama i imali su do 3000 stanovnika.

Glavni i najveći gradovi Japoda bili su prijestolnica *Metulum* kod Josipdola, *Monetium* (gradina Humac) kod Brinja, *Avendo* (Latika) kod Kompolja, *Arupium* (Vital) kod Ličkog Prozora i drugi, a dosad je između Kupe i Une nađeno osamdesetak njihovih gradina. Manje su poznati Kolapijani, pleme što je u željezno doba nastanjivalo Pokuplje, no od njih smo baštini u Hrvatskoj jedinstvenu malu vojsku neobičnih glinenih idola na konjima.

36

Jantarji stakleni nakit, kultura obrade bakra

37

Čarolija prirode u koju se skladno uklopio čovjek

Glagoljaško gnijezdo Narodno pismo

Gradski muzej Senj
u gotičko-renesansnoj palači
iz XIV. – XV. stoljeća
www.tz-senj.hr

Senjske koncertne večeri
praznik ozbiljne glazbe
Senj, srpanj – kolovoz
www.tz-senj.hr

Senjska ploča
zbirka glagoljice i glagoljskog tiskarstva
www.tz-senj.hr

Od XII. stoljeća glagoljica – pismo stvoreno vjerojatno još u IX.
stoljeću za potrebe pokrštenja Slavena – postoji još jedino na
tlu Hrvatske, a osobito je razvijena na senjskom području.
U Senju je radila i glagoljska tiskara, osnovana oko 1494. godine,
koja je bila među prvim tiskarama u cijeloj jugoistočnoj Europi.

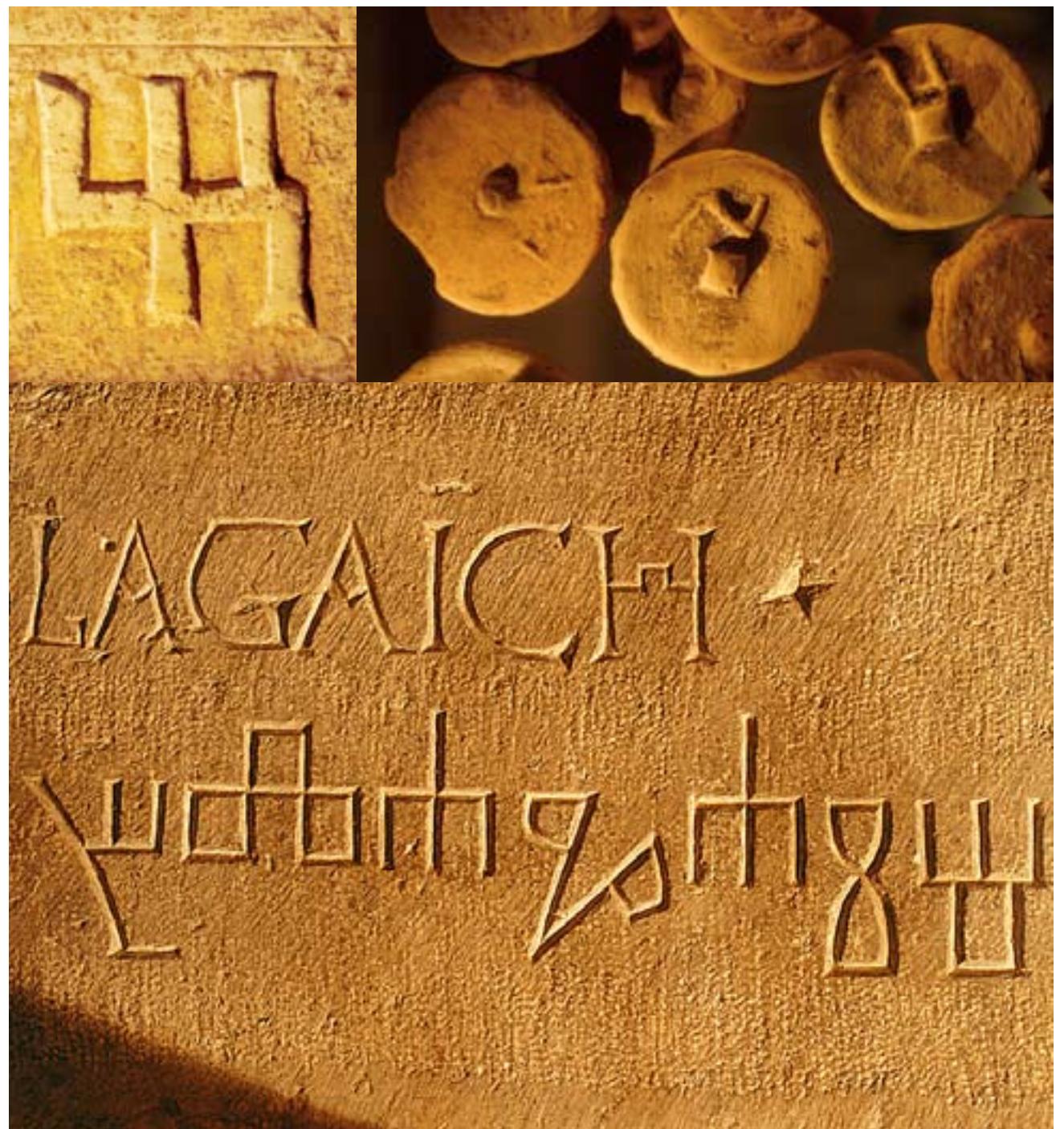

Romanika katedrala Marijina
uznesenja izgrađena je 1169.

Kosinjska tiskara otisnula je 1483.
prvu knjigu na hrvatskom jeziku

Po dopuštenju pape Inocenta IV. iz 1248. godine senjski je biskup jedini u katoličkom svijetu smio upotrebljavati glagoljicu i slavenski jezik u liturgiji. To je dalo novi poticaj razvoju glagoljičkog pisma tijekom XIV. i XV. stoljeća. Ustrajnu borbu za očuvanje glagoljice senjski glagoljaši su okrunili utemeljenjem glagolske tiskare, jedne od najvažnijih hrvatskih kulturnih ustanova u XV. stoljeću. Glagoljica je, naime, mogla kao živo pismo opstati samo prateći domete latinice i zato su ni tridesetak godina nakon tiskanja Gutenbergove Biblike naši glagoljaši 1483. objavili prvu tiskanu knjigu na glagoljici, da bi 1494. godine osnovali i znамениту senjsku tiskaru. O ukorijenjenosti glagoljice u Senju i okolici

svjedoči i glagoljski natpis na kamenu, otkriven 1964. prilikom rekonstrukcije Nehaj-kule, zacijelo inventar stare crkvice pronađene u temeljima utvrde, jer ta je tzv. Senjska ploča staru otprilike kao i Baščanska.

Glagoljica je u Senju bila
narodno pismo

Glagoljičko pismo u Senju i okolici
brižljivo su čuvali redovnici

Svjedok pismenosti

Frankopanski grad

Utvrde, dvorci i ruševine starih gradina svjedoci su i pismenosti i kulture ovoga područja. Posebno vremena kada je velikaška obitelj Frankopana bila na vrhuncu slave i moći. Modruš je u XV. stoljeću važan centar hrvatske pismenosti i glagoljice, a u XVII. stoljeću obilježe hrvatskoj kulturi daje Ozaljski krug.

Frankopanske ljetne večeri
zabavna manifestacija
Ogulin, lipanj
www.radio-ogulin.hr

Ciklobajka
biciklijada Rutom bajke
Ogulin, lipanj
www.tz-grada-ogulina.hr
www.babaroge.hr

Ruševine nekada značajnog starog grada Novigrada

Kameni most na Karolinckoj cesti preko rijeke Dobre, XVIII. stoljeće

Knez Bernardin Frankopan (1453. – 1529.), gospodar Modruša i graditelj Ogleina, jedan je od velikaša koji su organizirali obranu Hrvatske u vrijeme najtežih turskih napada. U čuvenome "Govoru za Hrvatsku" (*Oratio pro Croatia*) traži 1522. godine od pape Hadrijana VI. pomoć europskih sila, a iste godine obraća se s istim zahtjevom njemačkom saboru u Nürnbergu. Ozaljski krug čine redovnik i leksikograf Ivan Belostenec, pjesnikinja grofica Ana Katarina Zrinska rođ. Frankopan (Bosiljevo, oko 1625.), suprug joj grof Petar Zrinski, ban i vojskovođa, te Anin polubrat Fran Krsto Frankopan (Bosiljevo, 1643.), plemić, ratnik i pjesnik, obojica hrvatski junaci, kao urotnici 1671. godine smaknuti u Bečkom Novom

Mjestu, njem. Wiener Neustadt. Robusne ruševine starih gradova kao što su Modruš, Slunj ili Cetingrad dočekuju putnika koji putuje povijesnim cestama. Trenutačno u obnovi, tek desetak kilometara od Dubovca, na staroj Karolinckoj cesti nalazi se još jedan frankopanski grad, Novigrad na Dobri. U susjedstvu mu je i dobro očuvan kameni most, suvremenik povijesne ceste. Godine 1783. velikaši Patačići ovdje ugošćuju cara Josipa II., koji je obilazio rubne dijelove Carstva.

Staro Crkveno selo sa župnom crkvom, starom školom i općinom

Šumoviti i zeleni brežuljci iznad rijeke Dobre

41

Bajkovit krajolik
brežuljaka i tvrdava

Kontinuirana naseljenost

Prastari grad

Srednjovjekovni grad Ozalj
pregrađen je u dvor u XVIII. stoljeću
www.ozalj.hr

Zavičajni muzej
smješten je u dvoru
www.ozalj.hr

Prastari grad Ozalj, u novije doba uvršten među 100 najznačajnijih arheoloških nalazišta Hrvatske, jedno je od najdojmljivijih svjedočanstava kontinuirane naseljenosti.

42

U slojevitoj izgradnji valja izdvojiti ulaznu kulu koju je dao podići Juraj Zrinski i u koju se stupa preko drevnog, a do 1821. i pomicnog mosta. Nikola Šubić Zrinski (1508. – 1566.), pao u junačkoj obrani Sigeta pri pohodu sultana Sulejmana I. na Beč, graditelj je Palasa nad samom ozaljskom hridi u kojem je združena gotička i renesansna stilistika, a grafiti u interijeru svjedoče o ustajavanju glagoljice. Uzorno uređena romanička branič-kula, zvana još i Babonić-kula, naslanja se na barokizirano sjeverno krilo. Prvi zapisi imena Drežnik datiraju iz XII. stoljeća, a zemlje starohrvatske župe Drežnik te županija Drežnik kao feudalni posjed spominju se u mnogim ispravama od XIII. do XV. stoljeća. Stari grad Drežnik izgrađen

je potkraj XV. stoljeća zbog strateških potreba, tijekom XVI. i XVII. stoljeća ovaj prostor je pod osmanlijskom vlasti, a u posljednjem velikom protuturskom ratu 1788. godine biva oslobođen i postaje dio Vojne krajine.

43

Drežnik grad Kaštel

Poučna staza Stari grad

Na 2000 m dugoj stazi kroz kanjon rijeke Korane od Drežnika do Autokampa Korana posjetitelj će se upoznati s biljnim i životinjskim svijetom te s geološkom strukturom kanjona.

www.rakovica.hr

Konjički maraton

konjičkim stazama rakovičkog i plitvičkog kraja te okolnih prostora Rakovica, lipanj
www.rakovica.hr
www.jelovklanac.com

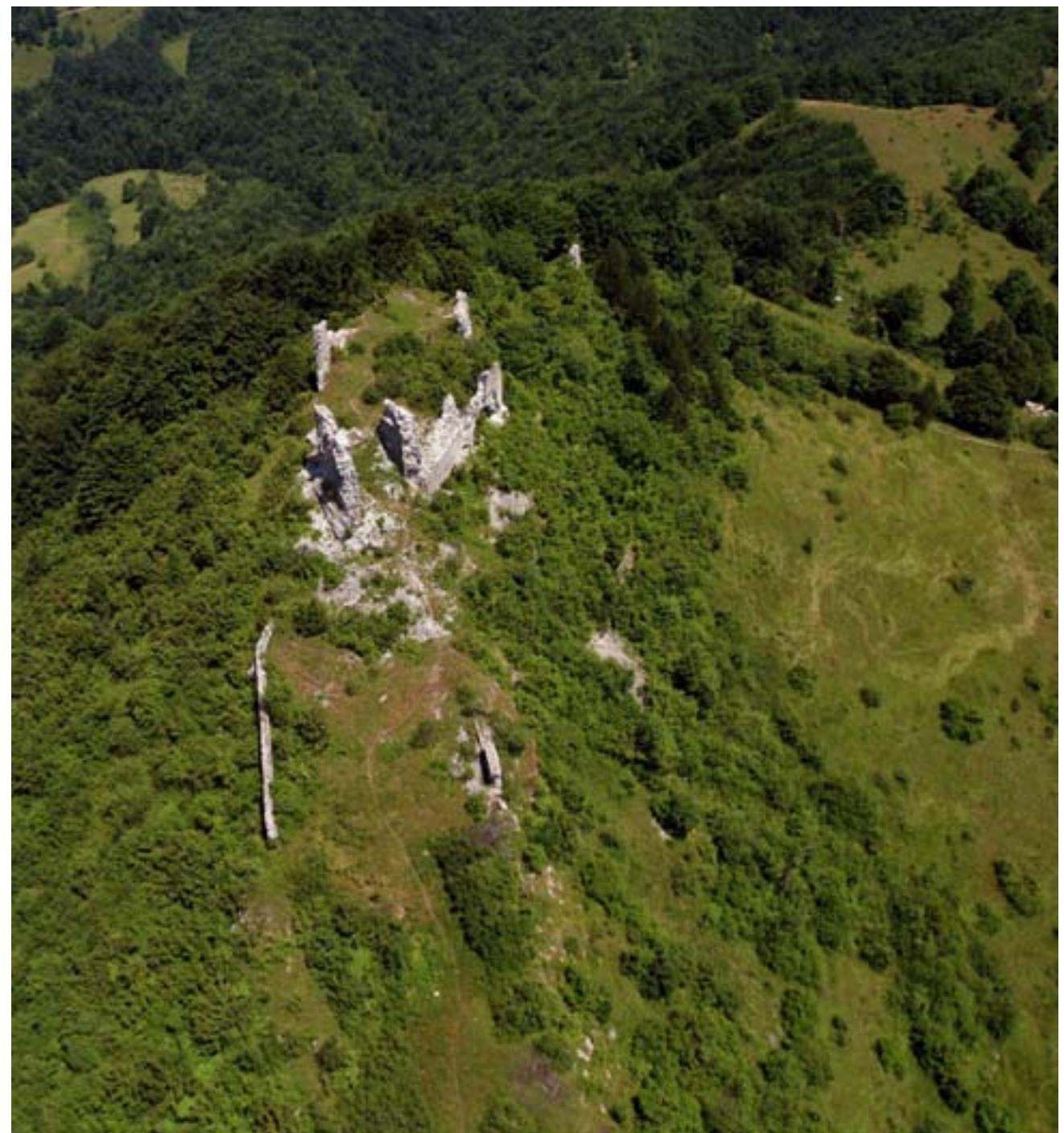
Srednjovjekovni Drežnik grad na litici iznad strmog kanjona rijeke Korane u starim se izvorima spominje još 1185. godine. Bio je u posjedu raznih gospodara, Nelipića, Gisingovaca, Babonića, a od 1321. godine knezova Krčkih, kasnijih Frankopana, koji su ga dodatno učvrstili, ali je 1592. ipak pao pod tursku vlast. U posljednjem protuturskom ratu 1788. godine poslije dvodnevne opsade i snažne topovske vatre austrijskih carskih postrojbi oslobođen je i uključen u Vojnu krajinu.

Nalazeći se na sjevernoj obali Korane, grad je bio karika u lancu fortifikacija za obranu od Turaka, kordonu, po čemu je ovo područje i dobilo naziv Kordun. Stari je grad nepravilnog četverokutnog oblika, kamenih zidina s dvije četverokutne i jednom okruglom kulom koja se nalazi sa sjeverne strane. Nakon što je minula turska opasnost utvrzo gubi važnost i propada, no s obnovljene drežničke kule posjetitelji će moći promatrati okolicu onako kao nekoć njezine vojne posade. Današnji je Drežnik maleno naselje i dobro mjesto za predah na proputovanju iz kontinentalne u primorsku Hrvatsku. Osim izvrsne ponude jela, među kojima se ističu riblji specijaliteti i jela od divljači, okolica i prirodne ljepote

pružaju poseban doživljaj, pa će ljubiteljima mirnog odmora, dugih šetnji i čistog zraka boravak u Drežniku ostati u trajnom sjećanju.

Dani ljekovitog bilja Karlovačke županije
izložbeno-prodajna manifestacija
Rakovica, rujan
www.rakovica.hr

Tkanje jezika

Kao rijedak primjer utvrđenog zdanja u nizini stoji Ribnik, s još prepoznatljivim obrambenim jarkom (kasnije i ribnjakom) što se navodnjavao iz potoka Obrha. Pokraj Ribnika rođen je teolog jezikoslovac i politički misililac Juraj Križanić, kojemu je želja bila "istkati" jezik razumljiv svim Slavenima.

Autocross
utrke u Ribniku
www.ribnicka-dolina.com

46

Jedan od najranijih zagovornika panslavenske ideje, Juraj Križanić (1618. – 1683.) vjerovao je da je raskol među kršćanima štetan za slavenski svijet. Nadao se i da bi se Slaveni uz pomoć Rusije mogli oslobođiti turskog jarma i njemačke opasnosti te uzdići kao veliki narod. S tim naumom je putovao u Rusiju, gdje je umjesto podrške na petnaest godina prognan u Sibir, no nije klonuo duhom već se bavio pisanjem. Pisao je na osobitoj mješavini raznih slavenskih jezika, to jest na jeziku koji je izmislio kako bi svim Slavenima bio razumljiv, a napisao je i gramatiku tog jezika, u kojoj se odražavaju i ideje Ozaljskoga književnog kruga. U svojemu najznačajnijem djelu *Politici* i drugim radovima iznio je brojne izrazito

napredne ekonomske i političke zamisli. Po povratku iz Rusije zaustavio se u Poljskoj. Poginuo je u redovima poljske vojske braneći Beč od turske opsade.

47

Čuveno sajmište

Sajam vlastelinstva Dubovac
srednjovjekovni sajam: tradicijski obrti,
prezentacija vještina XVI. stoljeće
– streljačarstvo, pučki plesovi, bubenjari,
gombari, oživljena povijest Plemenite
općine Dubovačke
Stari grad Dubovac, Karlovac,
svibanj – lipanj
www.karlovac-touristinfo.hr

Na brijezu uz rijeku Kupu povrh grada Karlovca uzdiže se gradina Dubovac, jedan od najljepših i najočuvanijih spomenika feudalnog graditeljstva Hrvatske. Dubovac je bio i čuveno sajmište, gdje se ponajviše trgovalo primorskom solju te pokupskim pa i slavonskim žitom.

Karlovac most wanted
međunarodno natjecanje
u breakdanceu
Karlovac, svibanj
www.promenada-klub.hr

Utvrđeni grad izrastao je na mjestu pretpovijesne akropole. Nađeni su ostaci naselja od mlađeg kamenog sve do brončanog doba (treće do prvo tisućljeće prije nove ere). Prepostavlja se da je Dubovac bio jedno od najvažnijih središta Kolapijana, naroda koji je na području današnjeg Pokuplja u prvom tisućljeću prije nove ere dosegao razmjerno visoku razinu kulturnog razvijatka. Od ostataka njihovih naseobina nastao je humak na kojem je u XII. stoljeću podignuta kružna kula dubovačke općine. Stoga su i sam vršni humak, a ne samo gradina na njemu, vrijedna spomenička baština. Dubovac u XV. stoljeću podizanjem zidova, četverokutne braničkule (koja je danas nadaleko najbolji vidikovac) i triju kula kružna presjeka

dobiva obilježje renesansnoga kaštela. Vlasnici su bili slavonski plemići Sudari, Frankopani, Zrinski te Gašpar Šubić Peranski. Od 1671. do dolaska Francuza 1809. vlasnici grada bili su karlovački generali, a 1837. otkupio ga je grof Laval Nugent i obnovio u duhu romanizma (kruništa na kulama i zidinama). Grad se ponovo obnavlja od 1952. do 1963. (arhitektica Greta Jurišić) prema planu M. Stiera iz 1657. i grafičkome prikazu s kraja XVIII. stoljeća.

Blago tirkiznih jezera

Svjetski poznata Plitvička jezera, najstariji hrvatski nacionalni park i jedini od naših nacionalnih parkova na UNESCO-vom popisu svjetske prirodne baštine, među najboljim su primjerima složenosti krške hidrografije na svijetu. Tu nam priroda zorno pokazuje nastanak sedre, preko čijih se pregrada što dijele 16 stepenasto položenih jezera iz jednoga u drugo preljeva tirkizna voda. Vrhunac toga prirodnoga sklada predstavlja vodopad potoka Plitvica, čije vode nakon okomitoga pada od gotovo 80 metara formiraju dolinu rijeke Korane.

Zemlja vuka

Po jednom tumačenju, naziv Lika dolazi od grčke riječi likos, što znači vuk. A vuk imenom Lik, odrastao uz ekologa Pavla Balenovića, prvi je europski primjer da s XXI. stoljećem dolazi vrijeme koje mijenja odnos civilizacije i divljine, čovjeka i zvijeri. Stoga ne čudi da dokumentarnim filmom "Vuk i čovjek", otkrivajući intiman emocionalni život ovih predstavnika divljine, David Wallace (BBC) osvaja svjetsku javnost.

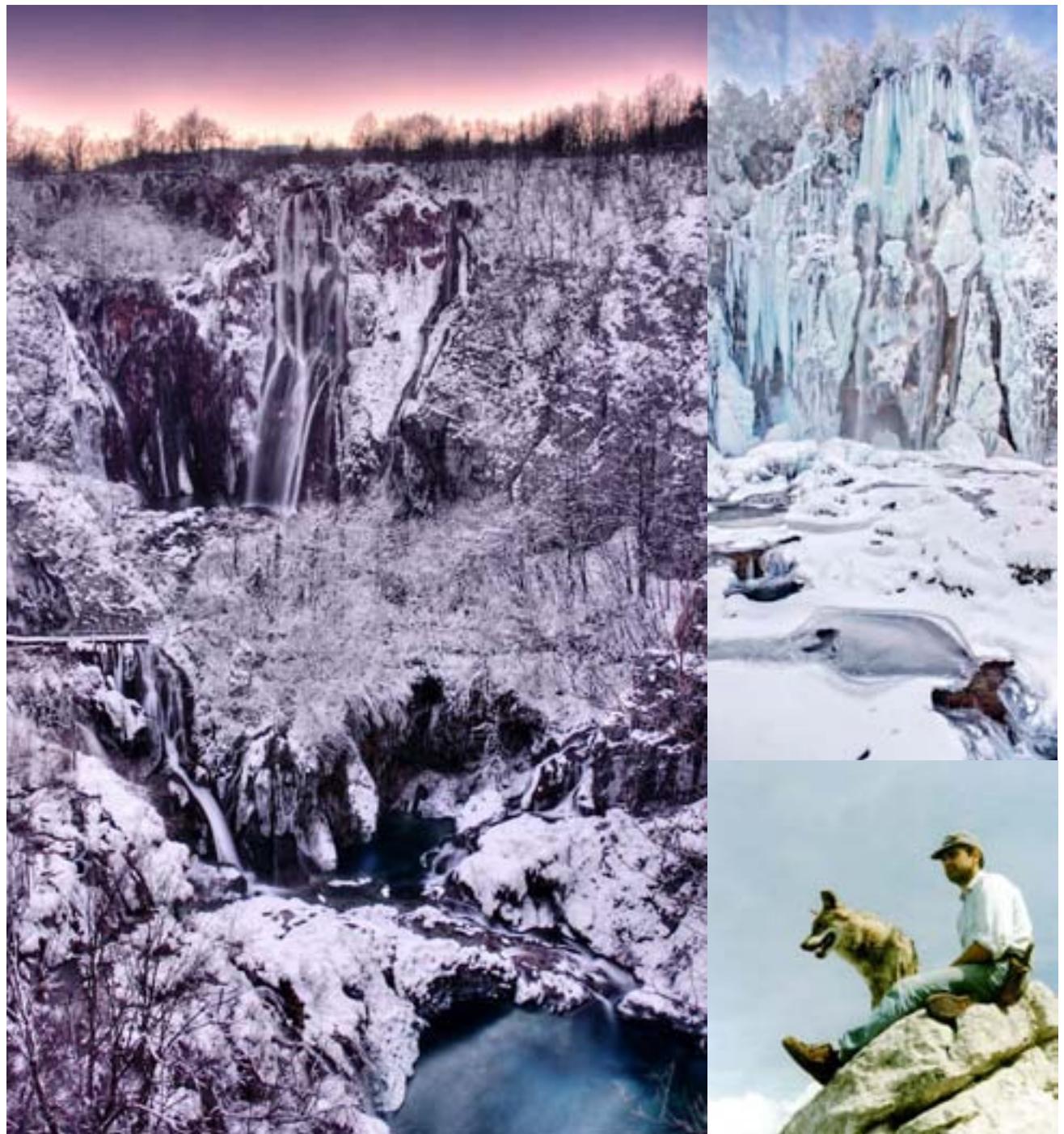
Međunarodni savez za očuvanje prirode (IUCN)
vukovi su na Crvenoj listi sisavaca u Hrvatskoj

Vukovi su stalno prisutni na području Like

Naziv Lika dolazi od grčke riječi likos, što znači vuk

Zavijanje vukova u velebitskoj snježnoj mečavi

Balenović Lika, partnerstvo u povjerenju

planeta i održiv razvitak ljudskog društva, poruka je ličkog vuka Like i njegova čovječjeg prijatelja.

Tek nastupom trećeg tisućljeća ponovo otkrivamo da se zvijer može pripitomiti prijateljstvom, i ne samo to. Film BBC-a otkriva nam potisnuti karakter vuka, koji probuđen može biti – prijateljski. To nije samo instinkt nego značajnu ulogu ima i vučja inteligencija: u velebitskoj mečavi, u snježnom bespuću. Lik poput ovčarskog psa preuzima ulogu vodiča, pa Balenović vodi zametenim planinskim stazama do sigurnog cilja. Balenović dokazuje da je moguće pripitomljavanje zvjeradi “partnerstvom u povjerenju”. Partnerstvo u povjerenju ostvarivo je i potrebno za postizanje novih oblika suživota čovjeka i prirode, takvih koji jamče opstanak Plavog

Fotolovac na medvjede

Utočište za mlade medvjede
utemeljeno 2002. s ciljem spašavanja
medvjede siročadi
Kuterevo
www.kuterevo-medvjedi.hr

Dani meda
izložbeno-prodajna manifestacija
Ogulin, prosinac
www.ogulin.hr

Za naše doba jedinstvena pojava Pavla Balenovića koji je s vukovima našao zajednički jezik kao i otvaranje utočišta za napuštene medvjediće u podvelebitskom selu Kuterevu primjeri su koji nam bude nadu da će čovjek i priroda jedno drugome jednoga dana iskreno pružiti ruku.

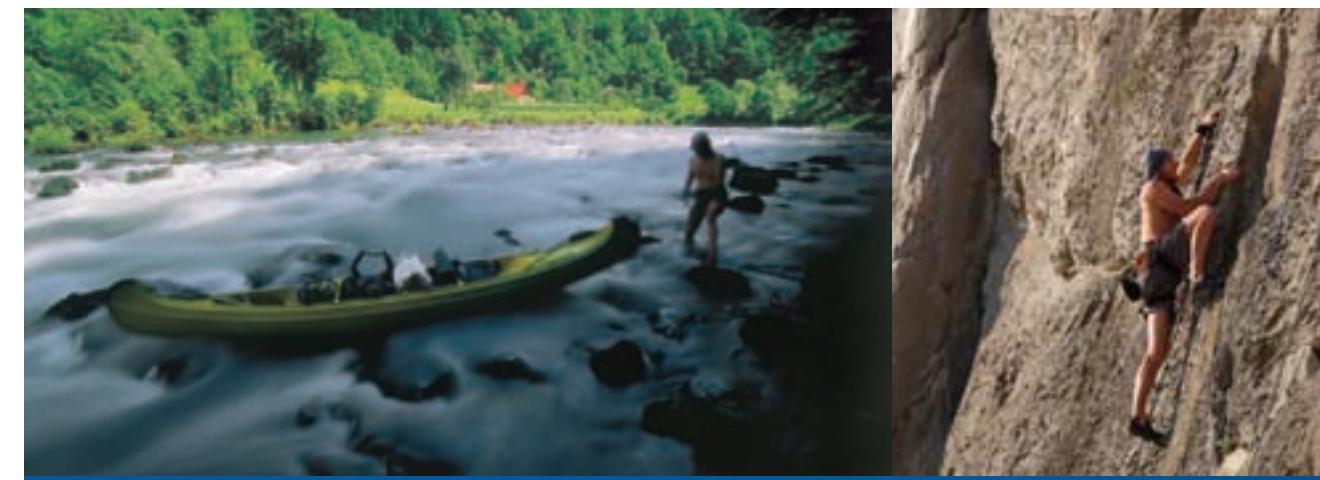

Smedji medvjed, krupna divljač ličkih bespuća

Velebit, medvjed je simbol očuvane prirode

Ptice grabljivice najbolje ocrtavaju surovu privlačnost planina – Velebita, Male i Velike Kapele i Ličke Plješvice, podsjećajući nas na iskonske zakone prirode, u kojoj treba biti odlučan, uporan i jak da bi se opstojalo. Svaka životinska vrsta ovdje ima jasno utvrđeno mjesto u hranidbenom lancu, čineći tako jedinu pravu ravnotežu, onu prirodnu. Zato u današnje vrijeme ekološki osviješteni posjetitelji sve više fotoobjektivom kreću u lov na krupnu divljač ličkih bespuća – mrkog medvjeda, vuka, divlju svinju, lisicu, divlju mačku, risa, ali i na predstavnika gmazova ljutog poskoka, ponosnog vladara krškog kamenjara, te na ptice grabljivice poput orla ili

sokola. Na taj način prepuštaju prirodi da impresivnu faunu ovoga prostora drži pod vlašću svojih, prirodnih zakona.

Gorska područja gdje obitavaju medvjed, vuk i ris

Zlatna ljevica

Fair Play Trophy

Biciklijada Tri jezera
Ogulin, lipanj
www.babaroge.hr
www.tz-grada-ogulina.hr

Međunarodni festival folklora
Karlovac, srpanj
www.ka-mff.org

Međunarodni etno-jazz festival
Karlovac, lipanj – srpanj
www.karlovac-touristinfo.hr

Zlatna ljevica, prvak svijeta (1979.) i tri puta europski prvak u igri muških parova te viceprvak svijeta 1975. godine u pojedinačnoj konkurenciji, Antun Stipančić Tova, dobitnik Fair Play Trophyja R. Bergmann, pripadao je svjetu.

Pamtit će ga generacije stolnotenisača sa svih kontinenata, generacije koje su igrale s njim, protiv njega ili pak uživale u njegovim majstorijama za zelenim stolom. Izvanrednim sportskim rezultatima ostavio je Tova neizbrisiv trag i postao dijelom sportske povijesti, svjetske i hrvatske, svoje Duge Rese, gradića poznatog po tekstilnoj proizvodnji. Duga Resa s okolicom područje je neobično privlačne ljepote, na prijelazu iz crnogoričnih šuma Gorskog kotara u krške formacije s duboko usjećenim, bujno obraslim dolinama i prostranim livadama uz cijeli tok rijeke Mrežnice. Obližnje brdo Vinica (321 m) omogućava ugodno hodanje (šetalište Tušmer) ili vožnju biciklom kako lakim brdskim stazama tako i uz modrozelenu ljepoticu

Mrežnicu, koja bojom, čistom vodom, sedrenim barijerama, kaskadama, brzacima i slapovima privlači kupače, ribiče i sve ostale ljubitelje riječa.

Hajdučki Kukovi

Strogi rezervat Hajdučke i Rožanske kukove čine visoke kamene gromade i duboke vrtače. Rožanska skupina je nešto veća i pristupačnija od teško prohodnog lјutog krša susjednih Hajdučkih kukova, jer se njezinom zapadnom stranom proteže poznata Premužićeva staza, remek-djelo starih majstora kamenja. Kukove dijeli visoki prijevoj Lubenovačkih vrata. U pojedine dijelove Strogog rezervata još nije kročila ljudska nogu, što mu daje čar nepoznatog i tajanstvenog. Taj specifičan reljef izrazitog krša tvori jedno od najneprohodnijih područja Velebita. Kukovi su

bili sigurno sklonište hajduka, slavnih odmetnika opjevanih u epskim narodnim pjesmama po kojima su Hajdučki kukovi i nazvani.

Na Nehaju

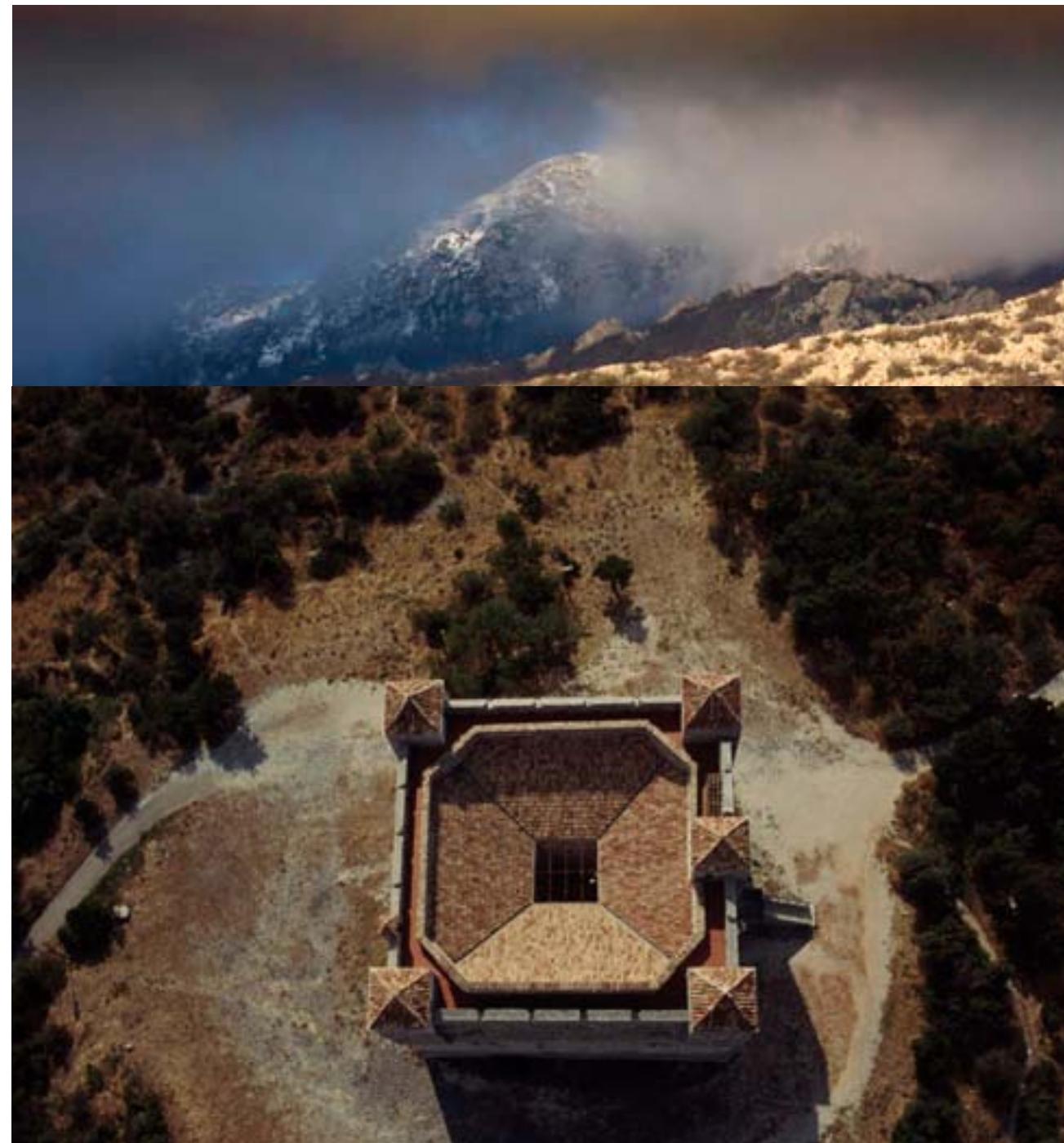
Uskočka postrojba
u raznim kulturnim manifestacijama
Senj
www.tz-senj.hr

Uskočki dani
manifestacija oživljene povijesti
Senj, srpanj
www.tz-senj.hr

*Kao vojna utvrda i mjesto s kojeg su branili grad Senj te
pripremali napade na Osmanlije i Mletke, uskocima je
služila tvrđava Nehaj.*

*Ko andela lik stražara
Kruna kruni čelo tvoje,
Gdje se Nehaj, slava stara,
Ponad tebe nadvio je!*

S. S. Kranjčević
iz pjesme *Senju-gradu*

Uskoci su s ovoga mesta napadali
Osmanlije i Mlečane

Uskočka tvrđava legendarni Nehaj

Uskoci su bili vojnički organizirana zajednica koju su sačinjavali bjegunci s hrvatskih, hercegovačkih i bosanskih područja što su pala pod Osmanlije. Osmanlijski ratni pohodi na Liku i Hrvatsko primorje osobito su se intenzivirali u prvoj polovici XVI. stoljeća. Tada je kraj oko Senja posve opustio, a sam grad postao je utočištem izbjeglica s okupiranih područja. Od izbjeglica se formiraju vojne postrojbe, znameniti senjski uskoci, koji će još i početkom XVII. stoljeća uspješno braniti Senj i nanositi teške gubitke kako Osmanlijama tako i Mlečanima u njihovim pohodima na hrvatske krajeve pod austrijskom vlašću. Za potrebe obrane na brdu Trbušnjak 1558. godine, pod nadzorom kapetana i generala hrvatske Vojne

krajine Ivana Lenkovića, završena je izgradnja tvrđave Nehaj, u kojoj je bila smještena uskočka posada. Zbog junačkog otpora višestruko jačem neprijatelju ti su hrabri borci ušli u legendu i narodnu pjesmu. Danas je u tvrđavi Nehaj nekoliko muzejskih postava od kojih je jedna posvećena i uskocima. Izvan senjskih gradskih zidina svojedobno su se nalazile crkve i još neki objekti. U vrijeme gradnje tvrđave Nehaj sve su te građevine porušene, a materijal je upotrijebljen za izgradnju tvrđave.

61

Đulin ljubav

Đulin ponor i špilja Medvedica
podzemni špiljski sustav
www.speleologija.hr/DjulaMedvedica

Zavičajni muzej grada Ogulina
najbogatija zbirka planinarstva i
alpinizma u Hrvatskoj u Frankopans-
kom kaštelu
www.ogulin.hr/grad/muzej.htm
www.ogulin-uciliste.hr

Dani hrvatskog slavlja Ilme de Murske
kulturna manifestacija u spomen
opernoj pjevačici
Ogulin, veljača
www.ogulin-uciliste.hr

Dan grada Ogulina
brojna događanja
Ogulin, 4. rujna
www.ogulin.hr

Đulin ponor u Ogulinu, u koji rijeka Dobra ponire i zatim se nekoliko kilometara dalje vraća na površinu, nazvan je, kaže predaja, po nesretnoj djevojci Đuli ili Zulejki iz plemenite obitelji Gušića. Đula je, bilo je to u XVI. stoljeću, skočila u ponor čuvši da je u borbi s Osmanlijama poginuo mladi krajški kapetan kojega je ljubila, iako su se njezini protivili toj vezi zbog njegova skromnog podrijetla.

Neki toponiimi potječu iz priča
i legendi

Đulin ponor nalazi se u središtu Ogulina i njime završava živopisni klanac rijeke Dobre, koja nestaje u dubinu zemlje pod 40 metara visokom kamenom liticom. Ponor je ujedno i najveći ulaz u špiljski sustav Đulin ponor – Medvedica (ili Đula – Medvedica), najdulji špiljski sustav u Hrvatskoj, s ukupnom vodoravnom duljinom kanala od preko 16 km. Ogulin je jedini grad u Hrvatskoj i među rijetkim u svijetu koji je doslovce sagrađen iznad špiljskih dvorana i kanala bogatih vodom i kalcitnim ukrasima. Najduža špiljska cijev se proteže ispod glavne ogulinske ulice (Ulica Bernardina Frankopana). Ulagani dijelovi sustava, Đula, Medvedica i Badanj, nalaze se usred grada i poznati su već stotinama godina. Podzemlje Ogulina

uvijek je privlačilo pažnju njegovih stanovnika i uzbudjivalo maštu. Đulin ponor i Medvedicu spominjali su u svojim radovima mnogi hrvatski i strani prirodoslovci, posebice od XIX. stoljeća, ali nisu ulazili dublje u njihovu unutrašnjost. Prva istraživanja izveli su geolozi Josip Poljak (1926.) i Mirko Malez (1956. – 1957.).

Hrvatska krajina na crti Šenja, Otočić, Sunj,
Tounj, Ogulin, Plaški...

Na turskoj granici

Vojna krajina

Muzej zbirke naoružanja Domovinskog rata
Karlovac – Turanj
www.ka-net.net/muzej/muzej.html

Biciklijada Ogulinskim stazama
Ogulin, rujan
www.babaroge.hr
www.tz-grada-ogulina.hr

Veslačka regata
jezero Sabljaci
Ogulin, lipanj
www.vsz.hr

Vojna krajina naziv je posebno organiziranog pograničnog područja Hrvatske koje je radi obrane od turskih osvajanja počeo uspostavljati još kralj Matija Korvin (vladao 1443. – 1490.), a u Habsburškoj Monarhiji preraslo je u golemu ratnu provinciju, podređenu carskom ratnom vijeću i time, osim manjeg dijela, izuzetu od vlasti bana i Hrvatskoga sabora.

U razdoblju od XVI. do početka XIX. stoljeća Vojna krajina je bila podijeljena na nekoliko generalata. Karlovački generalat pokrivaо je veliki prostor između rijeke Kupe i mora, tako-zvanu Hrvatsku krajinu, u koju 1712. ulaze novooslobođena Lika i Krbava. Nakon uspostavljanja modernog vojnog ustroja sredinom XVIII. stoljeća, Karlovački generalat se dijeli na Ličku (Gospic), Otočku, Ogulinsku i Slunjsku pukovniju. Krajišnici, čija je glavna zadaća bila obrana i vojevanje, uživali su posebna prava, kakva nije imalo seljačko stanovništvo. Vojna krajina je ponovo uključena u hrvatski politički sustav tek 1881. godine, dugo nakon što je minula turska opasnost.

**Rakovička buna
Ustanak**

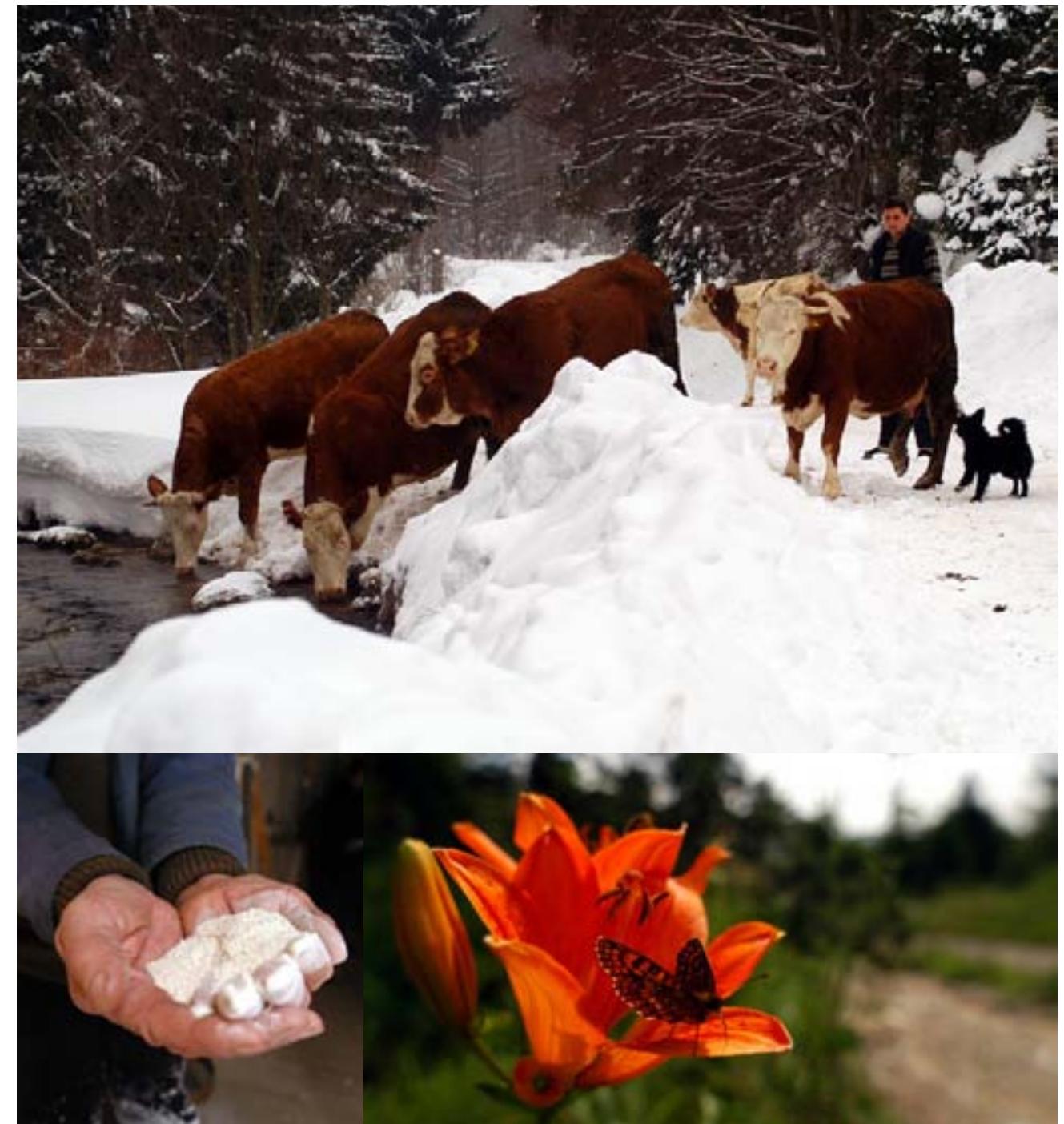
Dani Općine Rakovica
Rakovica, kolovoz
turističko-zabavna manifestacija
www.rakovica.hr

U rakovičkom kraju izbio je 7. listopada 1871. pod vodstvom narodnog tribuna Eugena Kvaternika te Ante Rakijaša i Rade Čuića oružani ustank poznat kao Rakovička buna.

Bila je to reakcija na Hrvatsko-ugarsku nagodbu iz 1868., kojom su izigrane nade hrvatskog naroda da će u okviru Habsburške Monarhije osigurati samoupravu i cjelovitost. U ustanku su sudjelovali i Hrvati i Srbi iz tog kraja. U malome mjestu Rakovici u hotelu-svratištu *Plitvice* bio je uspostavljen *glavni stan narodne hrvatske vojske* i tu je *Privremena narodna hrvatska vlada* izdala prve dokumente. Ustanak je brzo ugušen i vođe su pobijene, ali Rakovička buna se duboko urezala u svijest naroda i ojačala težnju za samostalnom hrvatskom državom. Nalazeći se na sjevernom ulazu u Nacionalni park Plitvička jezera, Rakovica po smještajnim kapacitetima (kamponi, hotel, pansioni, mali obiteljski restorani sa smještajem,

privatni smještaj) te sadržajima aktivnog odmora (biciklističke staze, poučna staza, jahanje, špilje, mlinice; *off road, paintball, streličarstvo...*) pripada među turistički najdinamičnije općine u ovom dijelu Hrvatske.

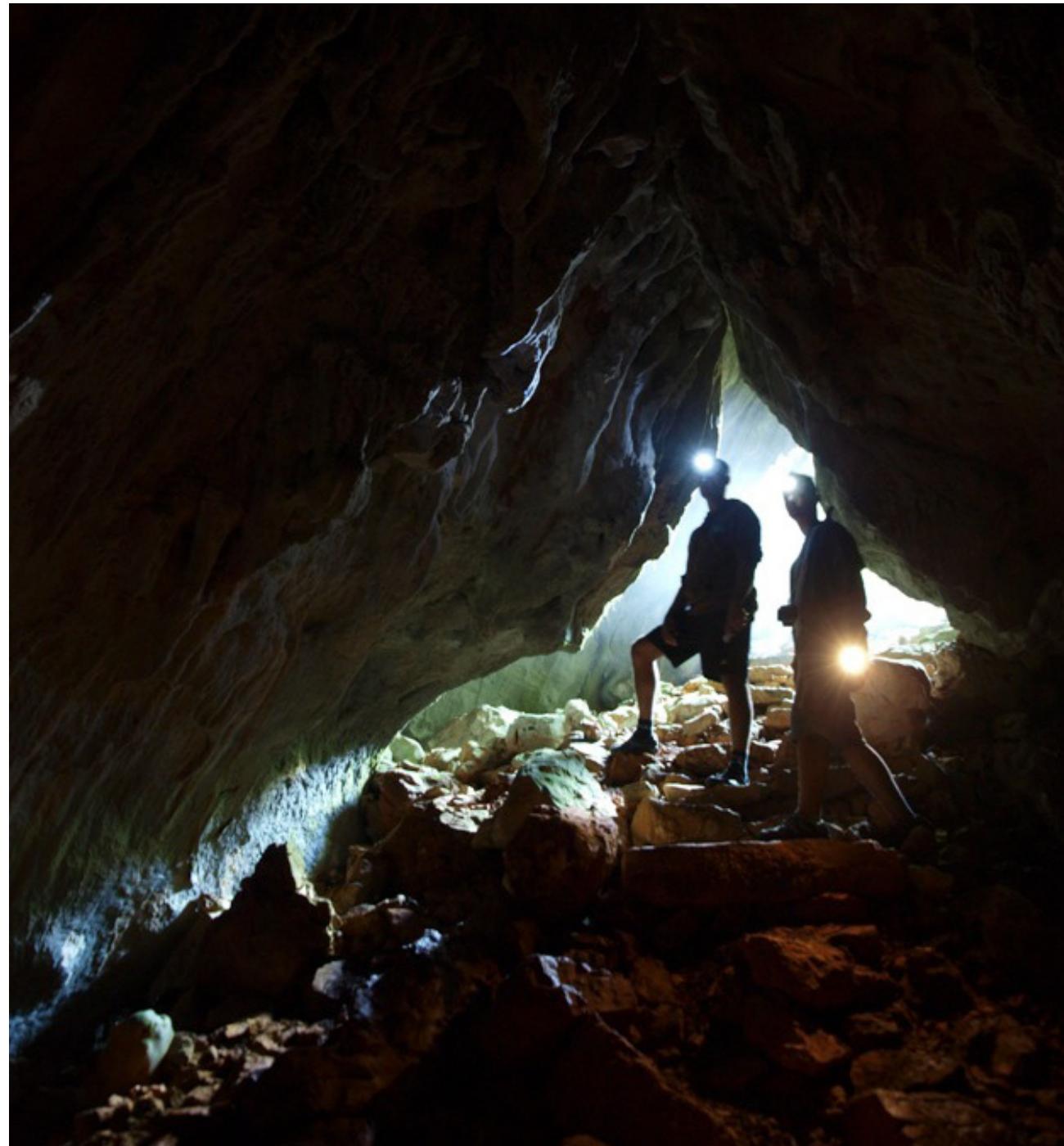

Pećinske utvrde

U Hrvatskoj je do sada otkriveno više od 50 utvrđenih pećina, iznimno zanimljivih ostataka europske povijesti. Najviše je pećina uređenih za obranu, oko trideset, na karlovačkom području.

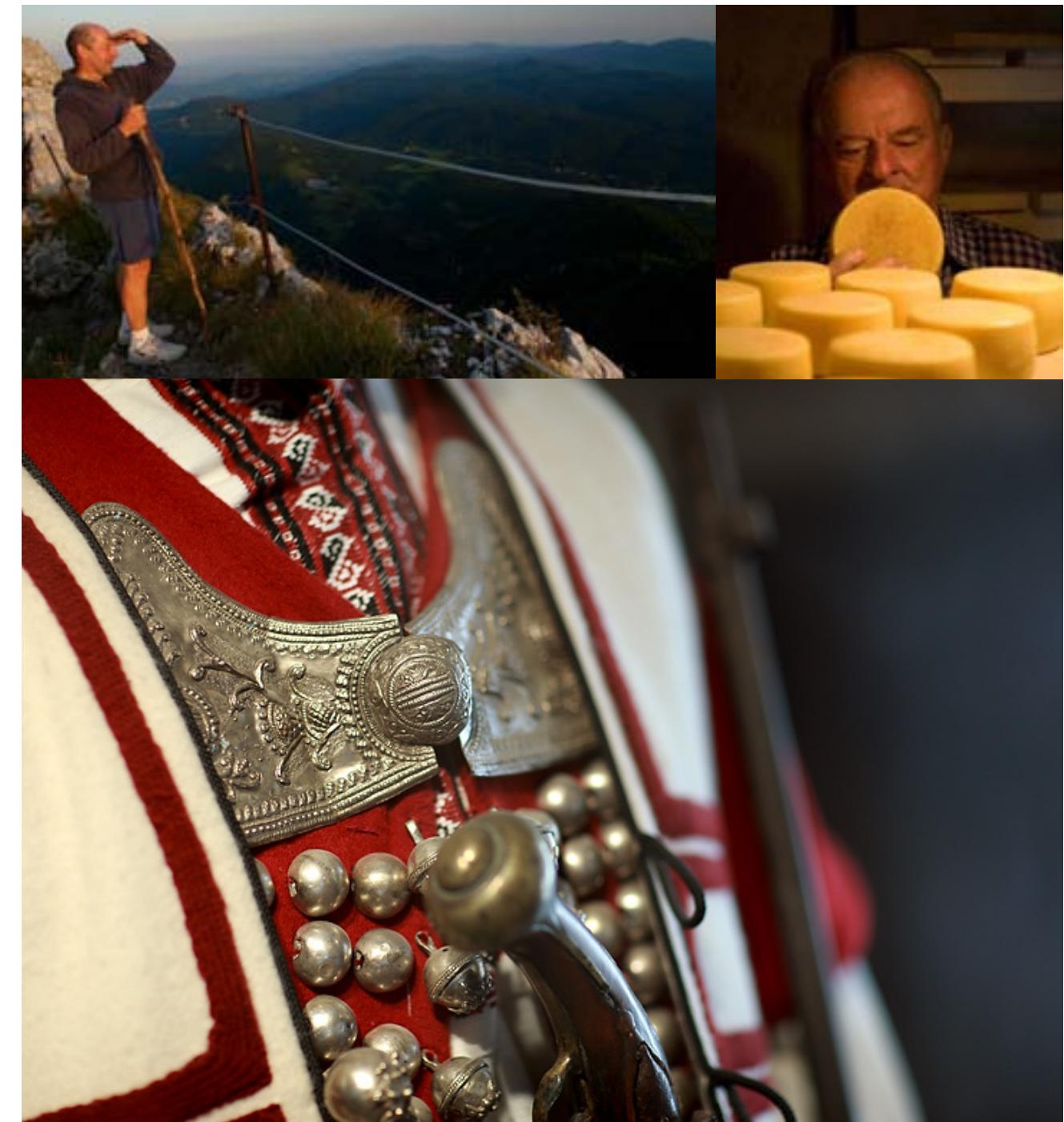
Dani sira
kolovoz, Rakovica
www.rakovica.hr

OPG Novković
proizvodnja i kušaonica sira
www.tzkz.hr/hr/gastro/opg-novkovic

Najveći broj utvrđenih pećina i polupećina smješten je u klancima gornjih tokova Korane i Mrežnice. Vjerojatno nisu sve ni pronađene ili bedemima više nema traga, a ima slučajeva i da su se nekadašnje takve pećine urušile. Pećinske utvrde čudesni su primjeri graditeljskog umijeća i nijemi svjedoci borbe običnih ljudi ovih prostora, seljaka i vojnika, koji su se u njima skrivali i borili s neprijateljima. Neprijatelj pred kojim se narod sklanjao bili su najčešće strani osvajači, ali katkada i osiljeni domaći plemići i časnici. U povijesnim izvorima te se pećine rijetko spominju, ali i razumljivo je da narod njihov položaj nije lako odavao. Pećine su služile kao utočište zbjegova, ali su ujedno i prave male

utvrde. Do ulaza u neke od njih prilično je lako doći, dok je drugima prilaz skriven ili se nalazi visoko na liticama.

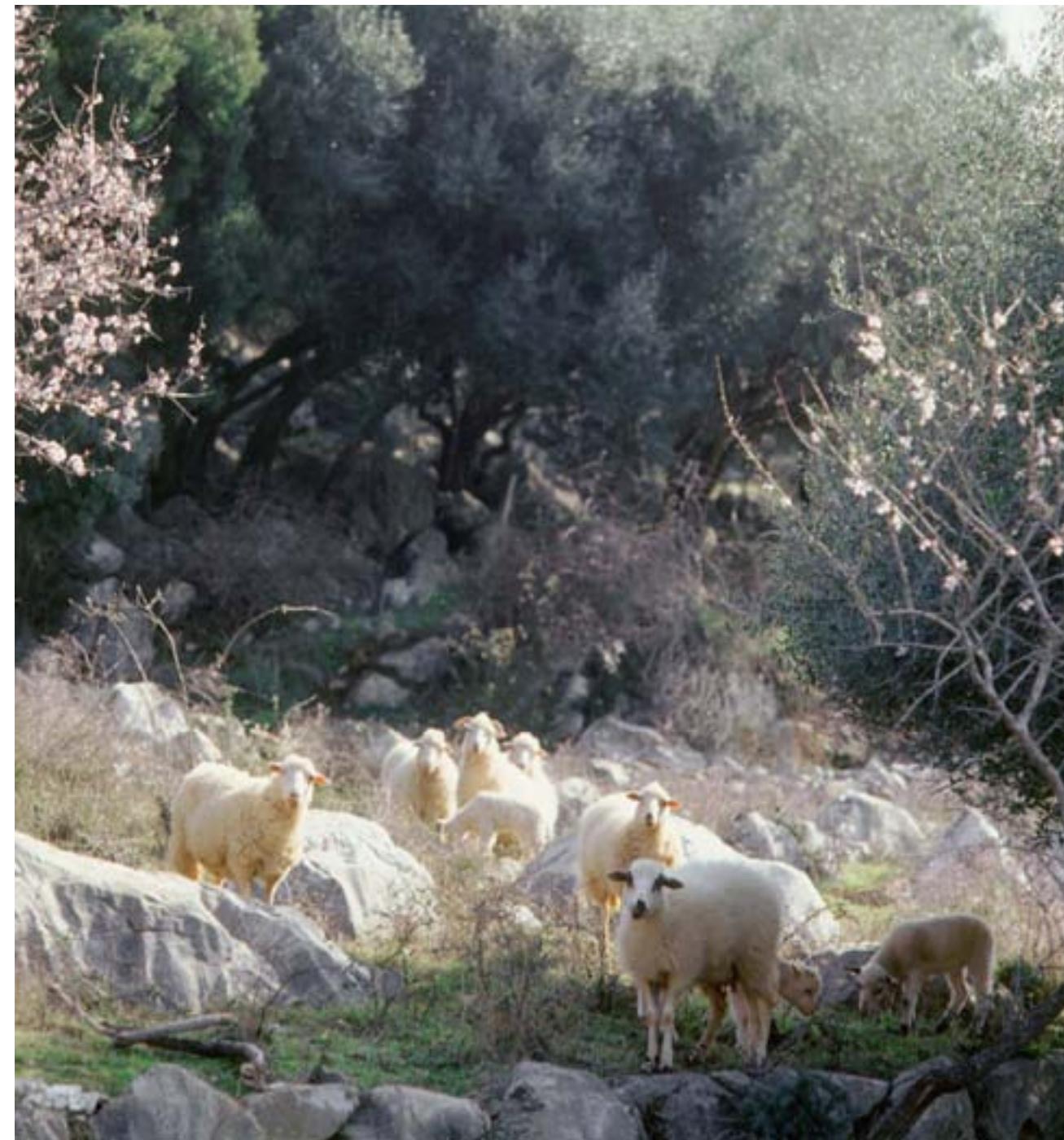

Paški i lički sir Ovce

Ako za ikoji hrvatski kraj možemo reći da je neka domaća životinja odredila čovjekovu sudbinu, dijeleći s njime dobro i zlo, onda je to područje Like, čije je stanovništvo opstajalo zahvaljujući suživotu pastira i vjerne mu pratile – izdržljive ovce pramenke.

Izložba paške ovce i sira
gastronomsko-gospodarska priredba
izložbe i degustacije čuvenog sira
Novalja, prvi vikend u srpnju
www.tz-novalja.hr

Dani sira Karlovačke županije
izložbeno-prodajna manifestacija
Rakovica, kolovoz
www.rakovica.hr

Pramenka, ovca nastala u planinskim područjima Like

Živeći u oskudici i iskorištavajući sve što mu je škrta priroda davaла, lički se i velebitski pastir ponajviše oslanjaо na stada ovaca. Od ovče vune i kože izrađivao je odjeću, mesom se hranoа, a od mlijeka pravio nadaleko poznate sireve, poput krasnarskog, velebitskog i sira škripavca, koјemu ime potječe od zvuka koji se javlja pri svakom slasnom zalagaju, a ne smijemo zaboraviti ni basu – jedinstven lički proizvod od ovčjeg mlijeka. Na otoku Pagu ista slika. Pogled na stada ovaca u ljutom kamenjaru uvijek zaziva pitanje kako je moguće da u toj goleti uopće opstaju, prkoseći udarima bure i žarenju sunca, koje ljeti kao da i zadnju kaplju vode želi isušiti, i najmanju travku spržiti. Ipak, ne samo da su i čovjek i ovca opstali u toj

oskudici, nego kao da se Pažani i Ličani nadmeću u umijeću življena на kršu, postavljajući nam vječito pitanje je li bolji paški ili lički sir, je li slađa lička ili paška janjetina.

Škripavac, dimljeni i drugi vrsti
tuniski i ostali lički sivevi

Paški sir, jedan od znakova prepoznatljivosti hrvatske gastronomije, dobittnik brojnih priznanja za kvalitetu

Mesopust i mačkare

Senjski karnevali

Međunarodni senjski ljetni karneval
brojna kulturna i estradna događanja
Senj, kolovoz
www.tz-senj.hr

Mačkare
u Rakovici
www.rakovica.hr

Mesopust
– maškarani balovi
Senj, siječanj – veljača
www.tz-senj.hr

Gospički karneval
smotra pokladnih običaja
Gospic, veljača
www.tz-gospic.com

Šest dana ljetnog ludiranja počinje u ponedjeljak vožnjama u karijoli, nošenjem ribarskih kašeta, prenošenjem vode u maštelima i drugim igrama, nastavlja se maškaranim košarkaškim turnirom, maškaranom moto-alkom, pronošenjem zastave uz pratnju gradske glazbe i u petak predstavljanjem međunarodnih karnevalskih skupina, a završava u subotu velikom karnevalskom povorkom od tvrđave Nehaj do Velike place, na kojoj se fešta do jutra.

72

Svake godine za vrijeme poklada u Senju se od prve subote nakon Nove godine do utorka prije Čiste srijede održavaju balovi pod maskama, a postoji i verzija balova namijenjena samo djeci. Osobito je zanimljivo na Mesopustni utorak, kada gradom prolazi karnevalska povorka. Da bi i gosti mogli uživati u ovoj atmosferi, još od 1967. godine organizira se višednevni Ljetni karneval, najstariji takav događaj u Hrvatskoj, koji počinje drugog vikenda u kolovozu. Dok se u Senju održava mesopust, u Rakovici narod od pamтивјека ide u – mačkare. Maškarane grupe obilaze naselja, ugostiteljske objekte, razveseljavaju goste pjesmom i plesom, a domaćin ih daruje jajima, slaninom, rakijom i u novije vrijeme novcem.

73

Paški trokut

Samo koji kilometar od Novalje nalazi se otisak u kamenu veličine 32 x 32 x 22 m poznat kao "Paški trokut". Je li to područje nekog tajanstvenog kulta prapovijesnog čovjeka, otisak NLO-a (UFO-a), oboje ili nešto treće – sve te teze imaju zagovornike, a neki se krunu da su nad Pagom viđali "nepoznate leteće objekte" (unidentified flying objects).

Zrće
dugačka šljunčana plaža blizu Novalje
popularno odredište mladih željnih
zabave u ljetnim mjesecima
www.tz-novalja.hr
www.zrce.hr
www.otok-pag.net

Grad Novalja smješten je u blagom zaljevu sjeverozapadnog dijela otoka Paga. Nalazeći se na ruti od sjevernog prema južnom Jadranu, Novalja je pristanište brojnih nautičara, koji ovdje, uz ostalo, mogu uzeti gorivo, a odlično je povezana i s kopnjom: trajekti na liniji od Prizne na kopnu do Žigljenia na otoku Pagu u sezoni plove danonoćno, a u ostalom dijelu godine čak 13 puta dnevno. Na otok na južnom dijelu se može stići i preko Paškog mosta. Brojne dnevne autobusne linije povezuju Novalju s gotovo svim krajevima Hrvatske, a brza brodska katamaranska linija povezuje ju s Lošinjem, Rabom i Rijekom te ljeti i sa Silbom i Suskom. Zračna luka Zemunik – Zadar udaljena je od Novalje oko 80 km ili sat vožnje.

Na tri mora

Čak na tri mora ima Novalja svoje prelijepo plaže: najprije na strani Kvarnerića, okrenutoj otocima Lošinju i Cresu – plažu Straško, zatim na području Stare Novalje u duboko uvučenoj uvali Trinčel – plažu Planjku, i napokon u sjeverozapadnom dijelu Paškog zaljeva – plaže Casku i Ručicu te najpoznatiju među novaljskim plažama – Zrće.

Pored njih postoji i niz manjih, ali također jedinstvenih, a ne treba zaboraviti ni istočnu polovicu otoka, jer se njegova dva dijela, podijeljena između dviju županija, uzajamno dopunjaju i oplemenjuju. Pristup plaži Caska mahom je pješčan, a ulaz u more šljunčan. Nalazi se na mjestu nekadašnjeg rimskog grada čiji se ostaci mogu naći u neposrednoj blizini plaže te na morskem dnu koje se vrlo strmo spušta do veće dubine. Planjka je prekrasna topla i plitka plaža prekrivena finim pijeskom, idealna za malu djecom. Raspolaže ugostiteljskom ponudom te raznim sportsko-rekreativnim sadržajima. Još od 2004. na njoj se vije Plava zastava, kao i na 1,5 km dugoj i nešto kamenitijoj plaži Straško, koja se nalazi u uvali otvorenoj prema pučini.

Plaža je vrlo popularna jer je okružena prekrasnom borovom šumom te ima puno hlada. Sveti duh je pješčano-šljunčana plaža, od koje je polovina rezervirana za nudiste, a Ručica je neotkrivena pješčana plaža do koje se dolazi kroz slikoviti predio zvan Kanjon. Kombinacija je to čistog prozirnoga mora i prekrasnoga mjesecčevog pejzaža. Najljepša i najatraktivnija plaža prostrana je i šljunčana površina Zrća, ispod čije Plave zastave može stati više tisuća kupača.

I dan i noć

Na Zrće kao glavnom epicentru ljetnog partijanja ovoga dijela Europe govore se svi europski jezici, no možda najviše jezik tijela. Poništavajući kulturne razlike zemalja iz kojih dolaze, mladi se slijevaju u ovaj "otočki nemir" i – na otoku koji od drevnih vremena, šiban snažnom burom, sam zrači velikom energijom – "briju" jednu potpuno novu kulturu.

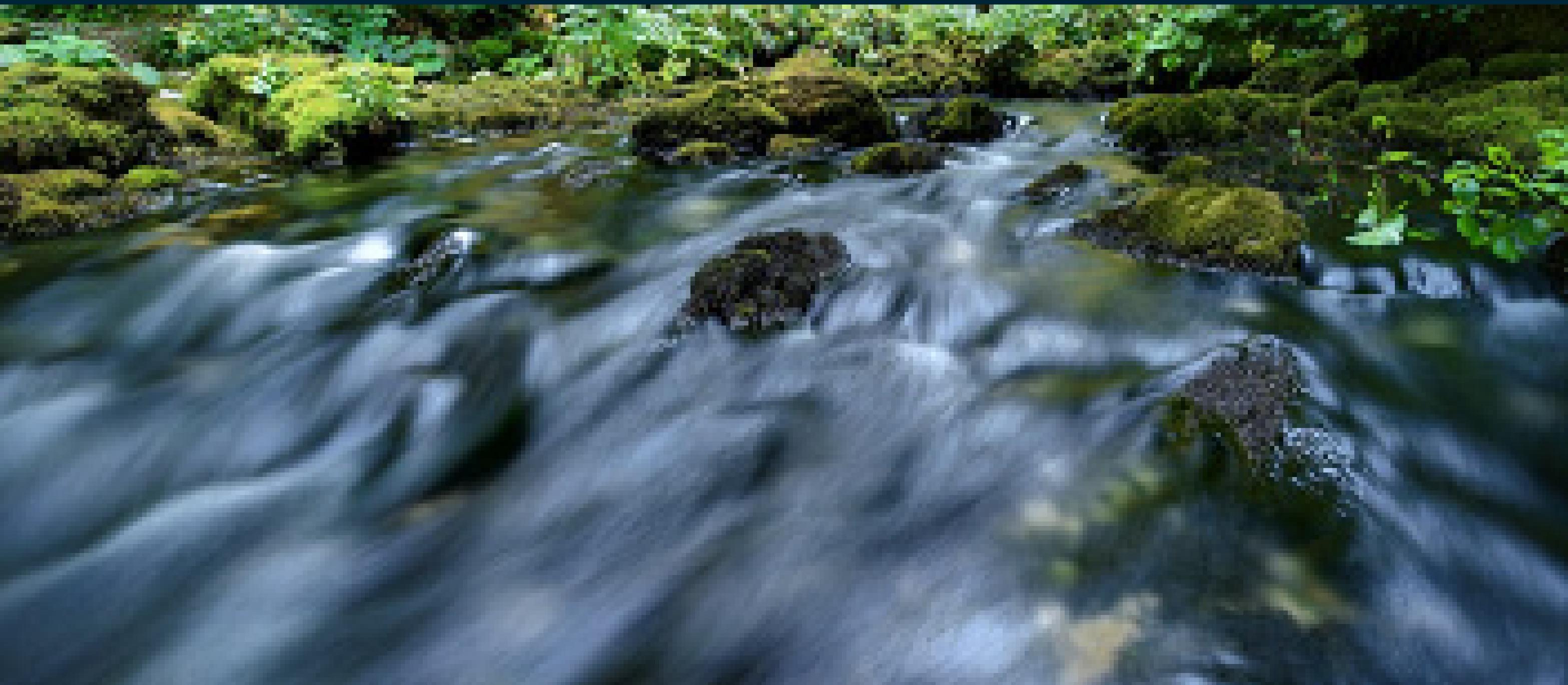
Na jednome mjestu otoka Paga u blizini Novalje počelo se prije desetak godina događati nešto na prvi pogled neočekivano za vrući i tihi otok, prepun svetih mjeseta. Osude koje su trebale odvratiti horde hodočasnika od dolaska u tu "novu Sodomu i Gomoru" kao da su upravo ubrzale omasovljene ljetnih partijanja. Nakon početne suzdržanosti prema stasanju sada već naširoko poznate plaže ili bolje rečeno fenomena Zrće, i službena Hrvatska priznaje ga kao respektabilnu sastavnicu turističke ponude, pa će i ministar turizma reći da je ova plaža "više od plaže". Ona je u međuvremenu promjenila sliku i gotovo postala simbol omladinskog zabavnog turizma. Od prije nekoliko godina na Zrće počinje dolaziti sve više ljudi iz sve

većeg broja zemalja. Počelo je s domaćom mladeži, a potom je internetska galama učinila da pohrle Slovenci, Nijemci, Britanci, Talijani, Česi, Austrijanci, Rusi... Na Zrće se dolazi i a drugih kontinenata. Dan i noć, i dan, u stalnim izmjenama dinamike, u 24-satnom ritmu, ne postoji točka početka, jedino se zna da ludi *after beach party* počinje u dva iza ponoći.

Dream Waters

Prostor krša oplemenjuju više od svega djevičanski čiste i bistre rijeke i potoci. Igra kamena i vode, bijelog i zelenog, nadzemnog i podzemnog, otjecanja, poniranja i ponovnog izviranja, to je radosni ples života u svim njegovim nadzemnim i podzemnim oblicima, u svaku godišnje doba drukčiji, ali uvijek uzbudljiv i poticajan.

Tirkizne rijeke

Rijeka najljepšeg izvora

Ljeto u Slunju
sportsko-rekreativna dogadnja
Slunj, srpanj – kolovoz
www.slunj.hr

Rastraft
sportsko-glazbena manifestacija
Slunj, travanj
www.rastraf.com

Sedrena barijera pod kojom rijeka Korana započinje život jedan je od najpoznatijih lokaliteta Plitvičkih jezera. Za Koranu se kaže da je rijeka s najljepšim izvorom. Vrelo Slunjčice je u dubokom kanjonu, kružnog je oblika, s vodom tamnotirkizne boje i dubinom do 25 metara.

Vrelo Slunjčice nalazi se pored sela Slušnice pa jezero nazivaju i Slušničkim jezerom, a Slunjčicu i Slušnicom. Slunjčica je nastavak ponornice Ličke Jasenice, koja se gubi u podzemlju petnaestak kilometara jugozapadno od Slunja te izvire kao Slunjčica šest kilometara južno od njega. Slunjčica teče kanjonom, a na nekoliko mjesta i preko sedrenih barijera. U Rastokama Slunjčica se "rastače" i ulijeva u Koranu, drugu ljepotici, koja vijuga od Plitvičkih jezera do Slunja tokom dugim tridesetak kilometara. Dugačka je 144 km od izvora do utoka u rijeku Kupu u Karlovcu. Mrežnica, lijeva pritoka rijeke Korane, pogodna je za plovidbu čamcem, kao i za rafting, a ljeti mnogi uživaju u kupanju u njezinoj bistroj vodi.

Rijeka Una, još uvijek neotkrivena krška ljepotica, koja s istoka dodiruje Liku, impresivnim vrelom izbija iz utrobe planinske vrleti u obližnjem, sjevernom dijelu Zadarske županije.

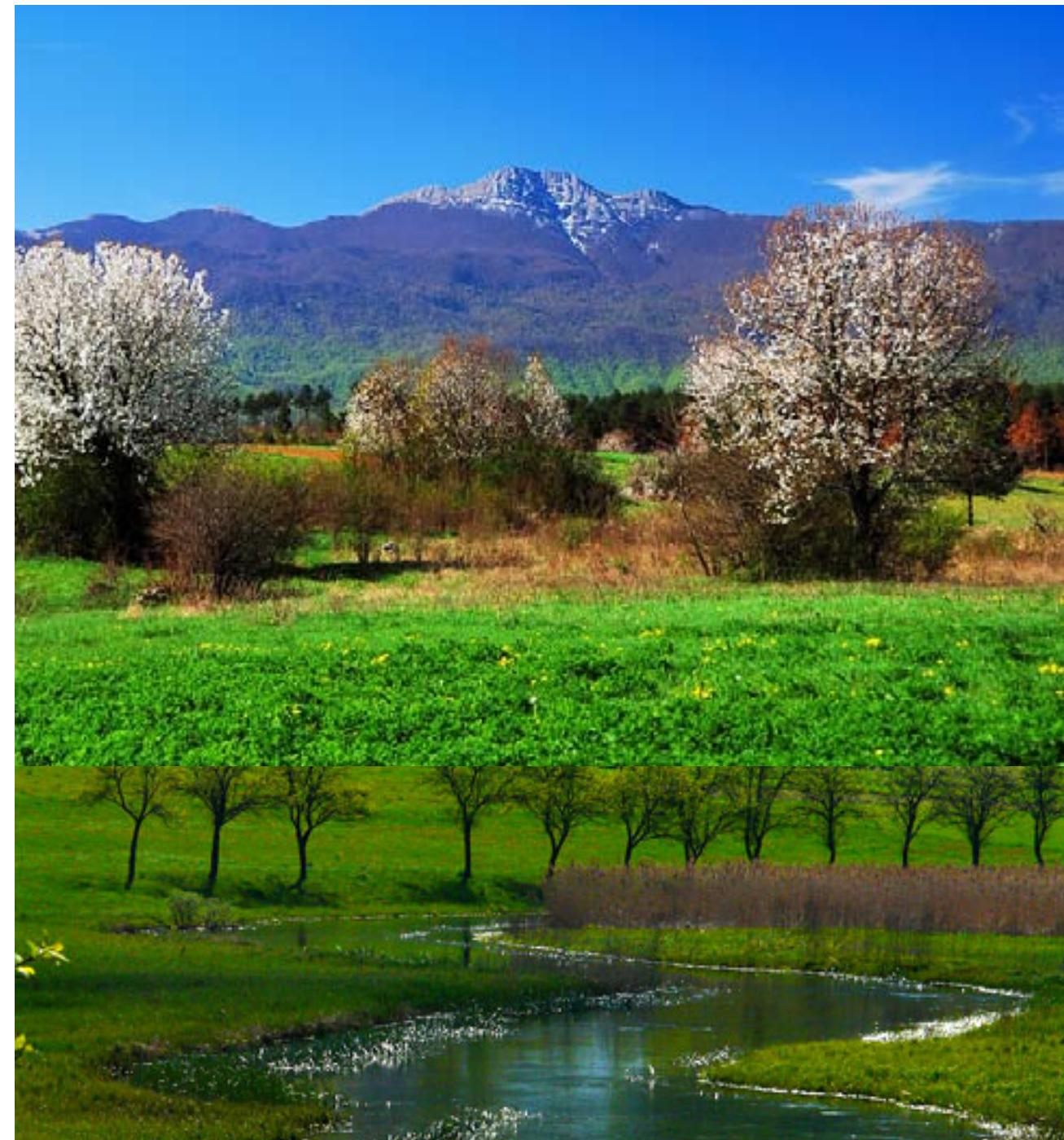
Idealni akvarel

Ozaljsko-vivodinska vinska cesta
vinogradarska podregija Plešivica
www.vinari-vocari-ozalj.hr

Kestenijada na Vučjaku i Kamanju
održava se bez obzira na vremenske
prilike
Vučjak i Kamanje, listopad
www.kamanje.hr

Rođena 1877. u Ozlju, Slava Raškaj jedno je od najznačajnijih imena hrvatskog slikarstva na prijelazu iz XIX. u XX. stoljeće. Značajna je po originalnosti odabiranja motiva, a naročito po originalnosti svog slikarskog duha i po upotrebi dvije rijetke tehnike u slikarstvu tog razdoblja: akvarela i pastela... Njezin akvarel, fluidan i lak, predstavlja upravo primjer idealnog akvarela.

Matko Peić

Njezini mekani pejzaži iz okolice Ozlja s folklorističkom značajkom možda su prvi u Hrvatskoj te vrste. Slike, upravo portreti seljačkih kuća, živi su i jedinstveni. Proljetni pejzaži ozaljskog kraja više su nego obične sličice. Tijekom 1898. i 1899. najviše boravi kod kuće, u Ozlju, lutajući prirodom, slikajući pejzaže ispunjene fluidnom atmosferom. Zatvorena u svoj tihi svijet, obdarena velikim talentom, uspjela je stvoriti vlastiti slikarski izraz te potpuno ovladati tehnikom akvarela. Oko 1900. nastaje serija nezaboravnih slika Lopoči te njezini najbolji radovi: *Stablo u snijegu*, *Rano proljeće*, *Zimski pejzaž*, *Proljeće u Ozlju...* Dubinom osjećaja te iskrene slikovne isповijesti doprle su do čiste, djetinjski naivne poetske

interpretacije svega oko nje. Sveti Slave Raškaj, to je tiha Kupa, vrbik uz obale, šaš, i brijest, i hrašće, i cvijeće, i lopoči, i šumarci, kao i one male drvenjare, kuće što su se pripile uz strminu obale, preko kojih prelazi dah proljeća, žar ljeta, ruj jeseni te bijeli pokrov zime.

Zelene doline
Četiri rijeke

Prvovibanjska biciklijada
biciklom do zdravlja
Karlovac, 1. svibnja
www.karlovac.hr

Ivanjski kriješ
paljenje kriješa u centru grada
Karlovac, 23. lipnja
www.karlovac-touristinfo.hr

Dani piva
"pete rijeke" koja teče Karlovčem
Karlovac, kolovoz – rujan
www.danipiva.com

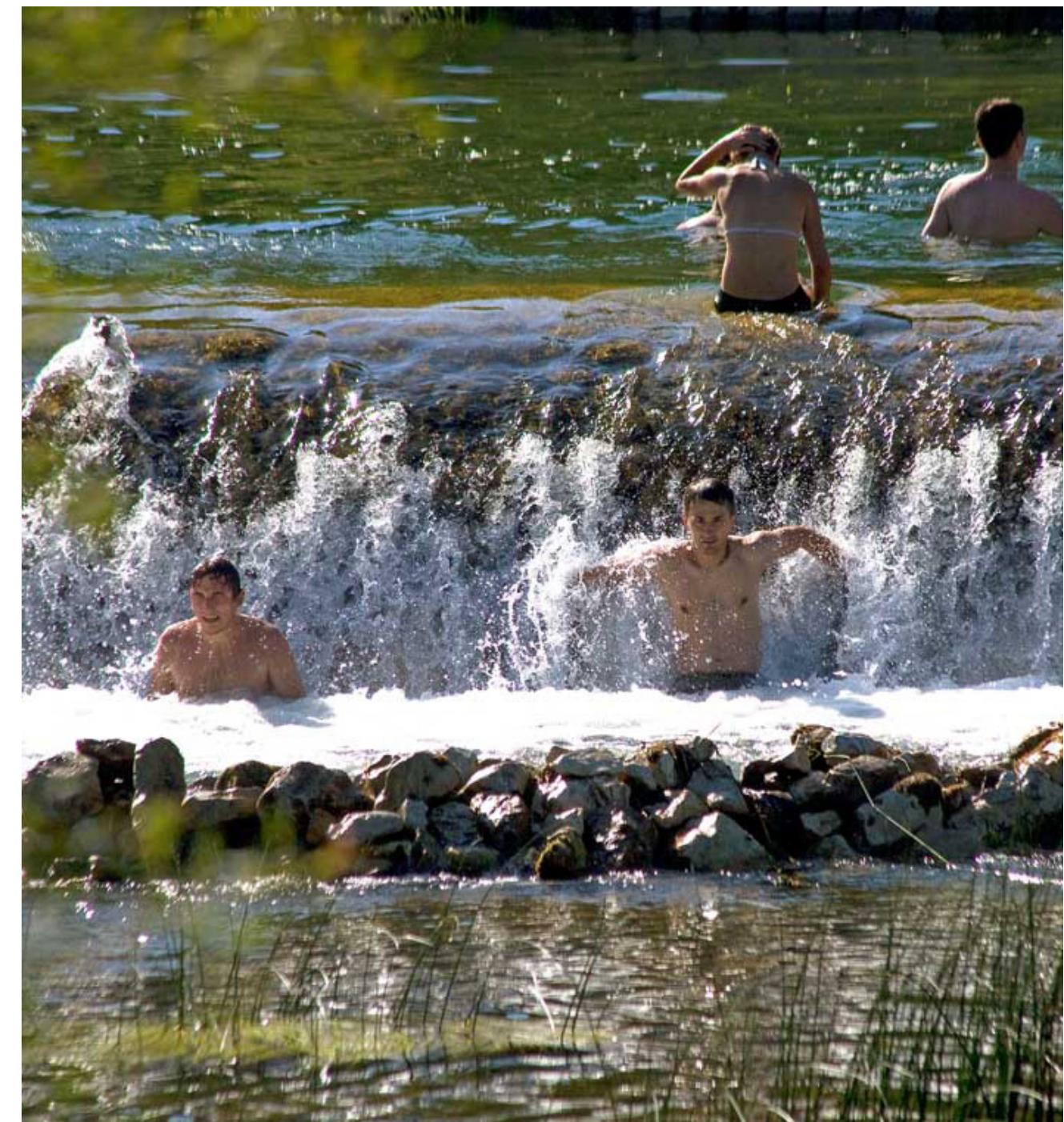
Karlovački likovni susreti
Galerija Vjekoslav Karas
Karlovac, Dan grada
www.gmk.hr

Krajem XVIII. stoljeća Karlovac, građen u zelenim dolinama četiriju rijeka, ispod starog grada Dubovca, proživljavao je prvo, a sredinom XIX. stoljeća i drugo zlatno doba.

Uz karlovačko gospodarsko blagostanje povezan je i uspon građanske klase. Žitni trgovci, obično pučkog podrijetla, po ekonomskoj se snazi izjednačavaju s plemstvom. Novi imućnici udruženi s domoljubnom aristokracijom također teže i kulturnoj i političkoj afirmaciji svojega naroda i svoje (Lijepe naše!) domovine, pa je Karlovac jedno od vodećih središta narodnog preporoda, koji se oglašava kroz političke spise grofa Janka Draškovića, slikarstvo Vjekoslava Karasa, pjesmu Prvoga hrvatskog pjevačkog društva Zora, predani rad "Ilirskog čitanja društva", dnevničke Dragojle Jarnević, stihove Ivana Mažuranića... Stare ceste jednim su dijelom postale gradskim ulicama, a lijepo bidermajerske

i historicističke palače i danas su dom Karlovčana i značajnih ustanova. Sačuvane su i mnoge vojne zgrade, koje od baroknog doba nadalje postaju monumentalne.

Usred rijeke

Eko-etno manifestacija
izložbeno-prodajni sajam
Otočac, srpanj
www.tz-otocac.hr

Sportski ribolov na Gackoj
škola ribolova, mušičarenje
Gacka, od početka travnja
do kraja rujna
www.gacka.hr

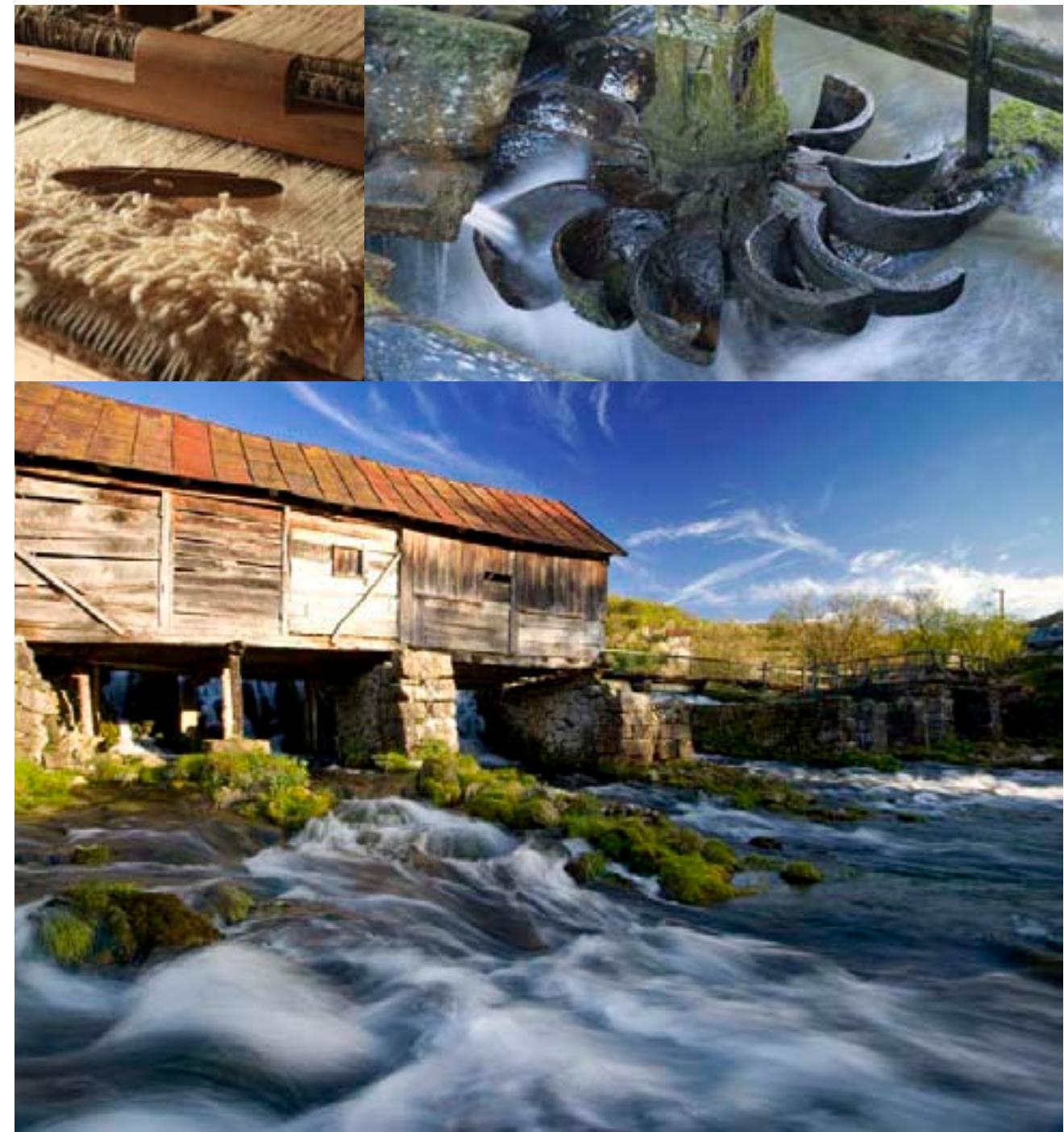
Otočac svoj naziv i opstanak duguje riječnom otoku. Sve do XVIII. stoljeća bio je, naime, smješten na prirodnom otočiću usred rijeke Gacke. Otok je bio utvrđen zidinama i kulama radi obrane. Priči mu se moglo samo čamcem preko vode. To ga je činilo neosvojivim i u svojoj dugoj povijesti Otočac nikada nije bio zauzet.

88

Potpuni kontrast surovosti i negostoljubivosti Velebita predstavlja plodan, pitom krajolik Gackoga polja, istinske ruralne idile, s vodama na kojima žive jata gusaka i pataka. U jugoistočnom dijelu Gackog polja smjestilo se devet krških vrela, znamenitih *Vrla Gacke*, kroz koje voda iz podzemlja izbija na površinu te se slijeva u tok kristalno čiste i brze ponornice Gacke, poznate po glasovitoj pastrvi, koja ovdje raste i pet puta brže nego u drugim rijekama krškog prostora. Osim što je spomenik krškoj hidrografiji, taj dio Gackoga polja, prošaran meandrirajućim tokovima, ujedno je etnografski raj. Na vodenicama kraj Majerova te Velikog i Malog Tonkovića vrila

i danas se melje prvoklasno žito, a raznoboje tkanine ispiru u stupama u bistroj, svježoj vodi.

89

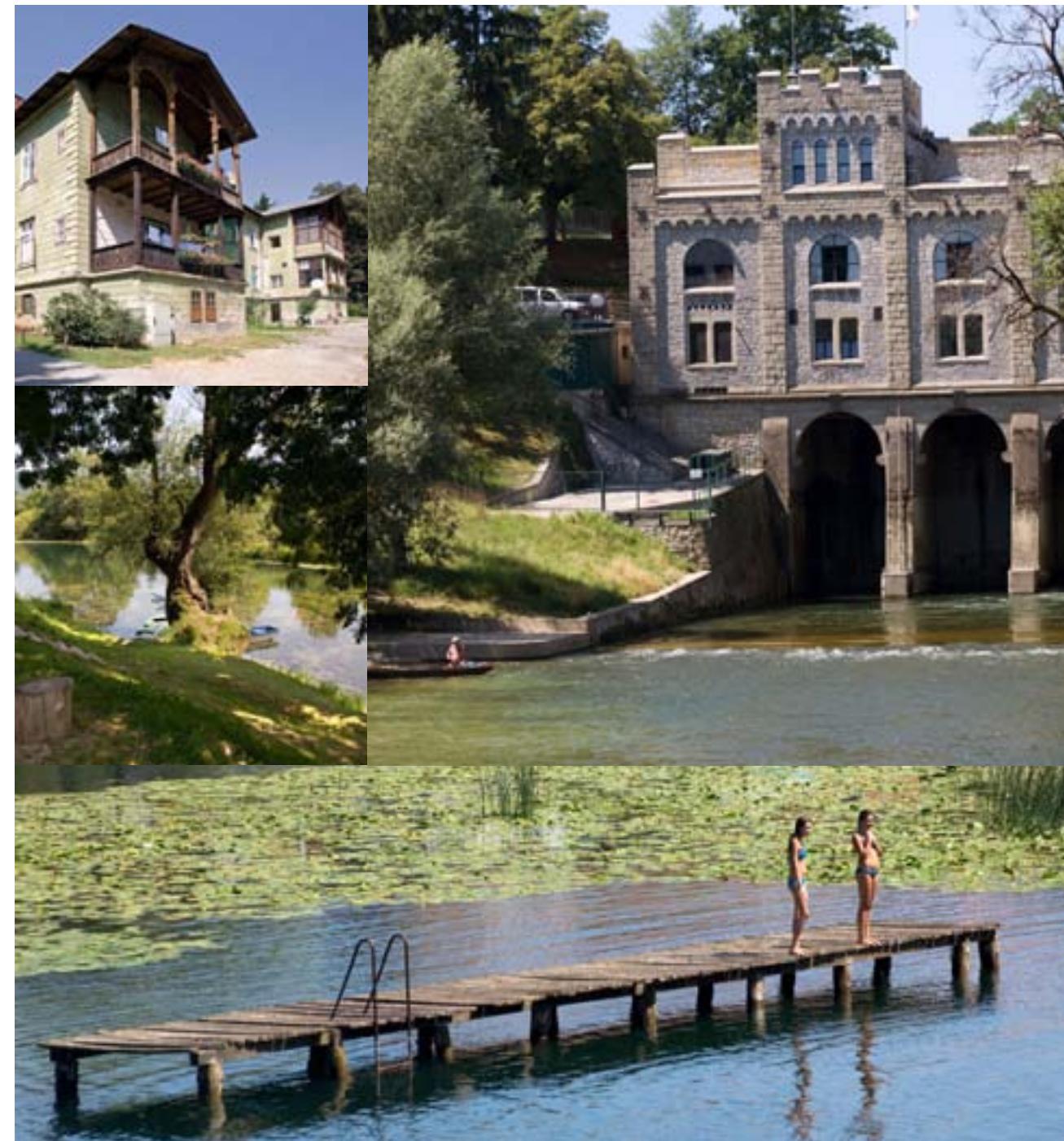
Duga Resa Vrtni grad

Ljeto na Mrežnici
rekreacija: plivanje, vožnja biciklom
uz obalu
Duga Resa, srpanj – rujan
www.tz-dugaresa.hr

Zima: Vincekovo
tradicionalna događanja
Duga Resa, 22. siječnja
www.tz-dugaresa.hr

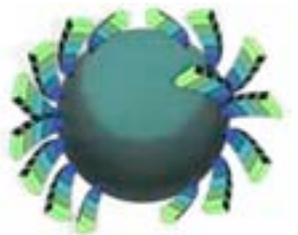
Jesen u Dugoj Resi
zabavna manifestacija
Duga Resa, listopad
www.tz-dugaresa.hr

*Ljubitelje umjetnosti sve više zaokuplja graditeljska baština
Duge Rese: ovdje je već 1884. godine zacrtana konceptcija
takozvanog vrtnog grada s radničkim kućama, pa je tako
"tvornica predenja i tkanja" određivala mjeru gospodarskog
ali i privatnog i društvenog života.*

Sam grad se razvio zahvaljujući izgradnji tekstilne tvornice. Do tada su postojala samo okolna sela, a od 1884. godine formira se industrijski gradić. Radnička naselja Kasar i Inzl, činovnička zgrada, bolnica, jaslice i vrtić, zgrada velike i male vile primjeri su očuvanog arhitektonskog nasljeđa industrijskog grada XIX. stoljeća. Graditeljska baština upotpunjuje se ozaljskom elektranom, takozvanom *munjarom*, koju su 1908. dali sagraditi susjedi Karlovčani. Vanjstinu joj je, ipak vrlo romantično, oblikovao čuveni Herman Bollé. Slikar i grafičar Dugorešanin Miroslav Šutej autor je jednog od najosebujnijih opusa suvremene hrvatske umjetnosti. Njegovi radovi nalaze se kako u zbirkama zagrebačkog i riječkog

muzeja suvremene umjetnosti, tako i u vodećim svjetskim galerijama i muzejima kao što su Galerija Tate u Londonu i Muzej moderne umjetnosti u New Yorku.

Vodarica Marta

Memorijalna kuća dr. Ante Starčevića
u njegovom rođnom selu Velikom Žitniku, svjedoči o životu velikog hrvatskog političara i borca za neovisnu i građansku Hrvatsku.

Bužim
samo 10 km od Gospića nalaze se ostaci ruševina srednjovjekovnog grada

Muzej Like
atraktivne zbirke oružja i pokućstva.
[www.tz-gospic.hr/kultura/detaljnije/
muzej_like_gospic](http://www.tz-gospic.hr/kultura/detaljnije/muzej_like_gospic)
e-mail: muzej-like@gst.com.hr

Sjedište Parka prirode Velebit
Kaniža Gospićka 4b, 53000 Gospic
www.pp-velebit.hr

Središte Gospića od 1893. godine resi brončana skulptura Vodarice Marte, rad Roberta Frangeša-Mihanovića, postavljena u čast otvorenja gradskog vodovoda, čime je dovršeno pretvaranje srednjovjekovnog naselja i turske kasabe u moderan pokrajinski gradic.

Kroz Liku je još od prapovijesti vodio jedan ogrank tзв. jantarskog puta, u antičko doba tuda je išla cesta od Siscije prema Saloni, sredinom XVIII. stoljeća moderna cesta Terezijana povezuje Gospic i Karlobag, a prvi vlak je kroz Gospic prošao 1921. godine.

Kao znak novog doba u gospičkoj park-šumi Jasikovac 1900. godine uređeno je tenisko igralište, prvo u ovom dijelu Europe. Nakon izgona Osmanlija iz Like 1699. godine, Gospic postaje sjedište Ličke pukovnije te upravno i kulturno središte ličkog prostora. Uz mnoge građevine namijenjene upravi, prosvjeti i vojsci, tijekom XVIII. stoljeća podignuta je i katedrala Navještenja Blažene Djevice Marije (sagrađena

1781.-1783. godine). Na njenu je pročelju kasnije u spomen na Bilajsku bitku koja se 1809. godine odigrala kod Gospića između francuskih snaga pod vodstvom maršala Marmonta i krajšnika postavljen brončani reljef, također djelo Frangeša-Mihanovića. Od ostalih starih zdanja ističu se zgrade Muzeja Like, s najcijelovitijom zbirkom dinarske tradicijske kulture u Hrvatskoj, Visoke učiteljske škole (1869.) i Županije Ličko-senjske (1894.) te stara vodenica Murkovića mlin na Novčici i rodna kuća velikog hrvatskog slikara Miroslava Kraljevića.

Svećenik i ratnik

Kapucinski samostan u Karlobagu

s dragocjenim umjetničkim slikama, župna crkva Sv. Josipa iz 1713. i crkva Blažene Djevice Marije od sedam žalosti, u narodu poznatija kao Kalvarija.

Iznad Karlobaga

nalaze se ruševine srednjovjekovne utvrde Fortice te ostaci crkve Sv. Karla Boromejskog izgradene 1615. godine.

U Karlobagu je rođen Marko Mesić (1640. – 1713.), hrvatski svećenik i ratnik, koji je 1689. godine podigao Ličane na ustank za konačno oslobođenje od osmanlijske vlasti.

U čudesnom krajoliku Velebita, svega 18 km od Gospića, na nadmorskoj visini od 1000 m, Baške Oštarije su destinacija za one koji cijene bogatstvo flore i faune, planinarstvo i alpinizam te zimi skijanje i zimske sportove, a dolje na moru, tek 15 minuta lagane vožnje automobilom, leži Karlobag, mjesto koje se nalazi na svim starim geografskim kartama još od antike. Rimski Vegium, potom Scrissa i Bag, bio je 1525. u turskoj nivali opustošen i popaljen, a 1580. se prvi put spominje pod imenom Karlobag, prema nadvojvodi Karlu II. (1540. – 1590.), zaslužnom za njegovu obnovu.

Za turiste je 1920. godine uređeno gradsko kupalište. Kao središte južnog dijela Velebitskog primorja u dužini 42 km, Karlobag je s okolnim mjestima – Ribaricom, Cesarcicom, Lukovim Šugarjem, Barić Dragom i Baškim Oštarijama – turistička destinacija posebno atraktivna zbog nedirnute prirode, čistog mora i veze s planinom.

Oltar prirode

Kapucinski samostan u Karlobagu
s dragocjenim umjetničkim slikama,
župna crkva Sv. Josipa iz 1713. i crkva
Blažene Djevice Marije od sedam
žalosti, u narodu poznatija kao
Kalvarija.

Iznad Karlobaga
nalaze se ruševine srednjovjekovne
utvrde Fortice te ostaci crkve Sv.
Karla Boromejskog izgradene 1615.
godine.

Na prostoru ove regije priroda je jedinstvena u svjetskim razmjerima. Impresivni reljefni oblici i florističko bogatstvo, jedinstveni primjeri vegetacije i rijetki primjeri faune. Vrhovi i kukovi, izvori i vrela, more, voda i kamen... A za Hrvatsku ovo su ne samo mesta fascinacije spektakularnim krajolicima nego i neka od kulnih mesta hrvatskoga naroda.

Privlačna strana ove regije rezultat je specifične kombinacije dinamičkog reljefa i krških ekoloških sustava gorske, planinske i mediteranske prirode, povezanih intenzivnim protokom energije unutar složenog krškog laboratorija. Jedno od kulturnih mesta što bude emocije i potiču na razmišljanje je prije svega Velebit. Velebit je ne samo najljepša hrvatska planina nego i sveta gora hrvatskoga naroda. U prvom hrvatskom romanu – *Planine* – koji je napisao Petar Zoranić 1536. godine, vila Zorica šalje “pastira Zorana” u planine gdje se nalazi biljka koja će izliječiti njegovu bol zbog neuzvraćene ljubavi. U planinama, kojima ga vode brojne druge vile, spasivši se od “zvijeri” dolazi i do “Vražjih vrata” – Paklenice, a pastiri

mu uz ostale stvari kazuju i priču o postanku Velebita. Nakon brojnih drugih događaja, usne vile Latinku, Kaldejku, Grkinju i Hrvaticu, od kojih prve tri drže mnoštvo zlatnih jabuka, simbol književnog djela, a vila Hrvatica se tuži da je time siromašna. Tako je povezivanje junakova duševnog stanja i predivne prirode dovelo do svijesti o potrebi kulturnog buđenja.

Zavičaj bajke

Kapucinski samostan u Karlobagu s dragocjenim umjetničkim slikama, župna crkva Sv. Josipa iz 1713. i crkva Blažene Djevice Marije od sedam žalosti, u narodu poznatija kao Kalvarija.

Iznad Karlobaga nalaze se ruševine srednjovjekovne utvrde Fortice te ostaci crkve Sv. Karla Boromejskog izgradene 1615. godine.

Ivana Brlić Mažuranić

"Iz Ogulina potječu prvi jaki utisci kojih se sjećam ... Sjećam se osobite uzbudjenosti koju je u meni proizvela neobičnost okolice i tamošnjih narodnih nošnji. Čudnovati i napadni oblici Kleka i romantičnost Dobre pružali su mojoj mašti toliko hrane da sam daleko u noć prevraćala u mislima najčudnovatije slike i fantastične mogućnosti: što li se sve odigrava u dubokoj noći oko Kleka."

, slavno djelo Ivane Brlić Mažuranić, nadahnute su sjećanjem na rodni Ogulin. Bajkovita okolica Ogulina, koja je bila trajno nadahnuće najslavnije hrvatske spisateljice za djecu, i danas općinjava romantične duše i oduševljava ljubitelje prirode. Ogulin nastoji uistinu biti zavičajem bajke, pa svakoga lipnja priređuje međunarodni Ogulinski festival bajke (Ogfb). Ogulinka Ivana Brlić Mažuranić, čije djelo doživljava sve više priznanja u svijetu, potječe iz poznate intelektualne građanske obitelji Mažuranića. Njezin otac Vladimir Mažuranić bio je pisac, odvjetnik i povjesničar, baka Aleksandra Mažuranić bila je sestra jezikoslovca Dimitrija Demetra, a djed joj bi Ivan Mažuranić, slavni političar, hrvatski ban i

pjesnik. Tako je stekla izvrsnu naobrazbu, uključujući znanje stranih jezika, pa su joj i neki od prvih književnih pokušaja na francuskome. Ivana se s obitelji iz Ogulina preselila prvo u Karlovac, pa u Jastrebarsko, no ogulinski kraj je ostao neskrpan motiv za njena djela, u kojima ima čudesnih opisa prekrasnog zavičaja, kao i njegovih mitova i legendi. Danas su djeci i dječjoj mašti na raspaganju brojne kreativne radionice koje se ovdje svake godine organiziraju krajem proljeća.

Festival bajke

Ogulinski festival bajke
lipanj
www.ogfb.hr

U ovoj regiji priroda raznolikošću, ljepotom i posebnošću stvara pravi festival bajke. Čudesni prizori smjenjuju jedan drugoga i ne zna se koji ostavlja na posjetitelja snažniji dojam. Takvo okružje, prepuno mitova i legendi, fascinantnih prirodnih oblika i ispunjenog življenja, moralo je iznjedriti pisca koji će sve to obuhvatiti svojim srcem i pretočiti u bajku. Nije slučajno da je u Ogulinu rođena Ivana Brlić Mažuranić (1874. – 1938.), književnica koja je ispisala najljepše stranice

dječje književnosti u Hrvata. Njezine Priče iz davnine, kako je sama zapisala, bile su nadahnute sjećanjima na romantičnost toka rijeke Dobre, čudnovate i naprasne oblike Kleka, narodnu nošnju i običaje. Snagu njezine riječi i danas možete doživjeti u Ogulinu – zavičaju bajke! Doista, njezini likovi Kosjenka, Regoč, Stribor, Jaglenac, Rutvica, Palunko, Vjest, Potjeh, Malik Tintilinić, Svarožić, Bjesomar... još nastanjuju planinske vrleti, šume, pećine, rijeke, jezera i ruševine drevnih gradova

razasutih po ovome dijelu Hrvatske. Ivanina kuća bajki u Ogulinu je multimedijalni kulturni centar povezan s drugim gradovima u zemlji i svijetu koji njeguju ljubav prema bajci.

Strogi rezervat

Čarolija na pretek

Smreke

iz Škribinih draga pokazale su se dobre za izradu violina, možda zato što su rasle tamo gdje u zimskim noćima vjetrovi priređuju "najlude" koncerte

Kukovi kao da se sljubljuju i svaki čas otkrivaju u novim oblicima, kao da se u ovom carstvu kamenih spletova čita povijest tisuća bura i oluja, a smreke što rastu iz pukotina u stjenama svjedoci su života. Njihove sjene po bregovima pridonose čaroliji, kao da je i ovako nema dosta.

Ante Rukavina

1979

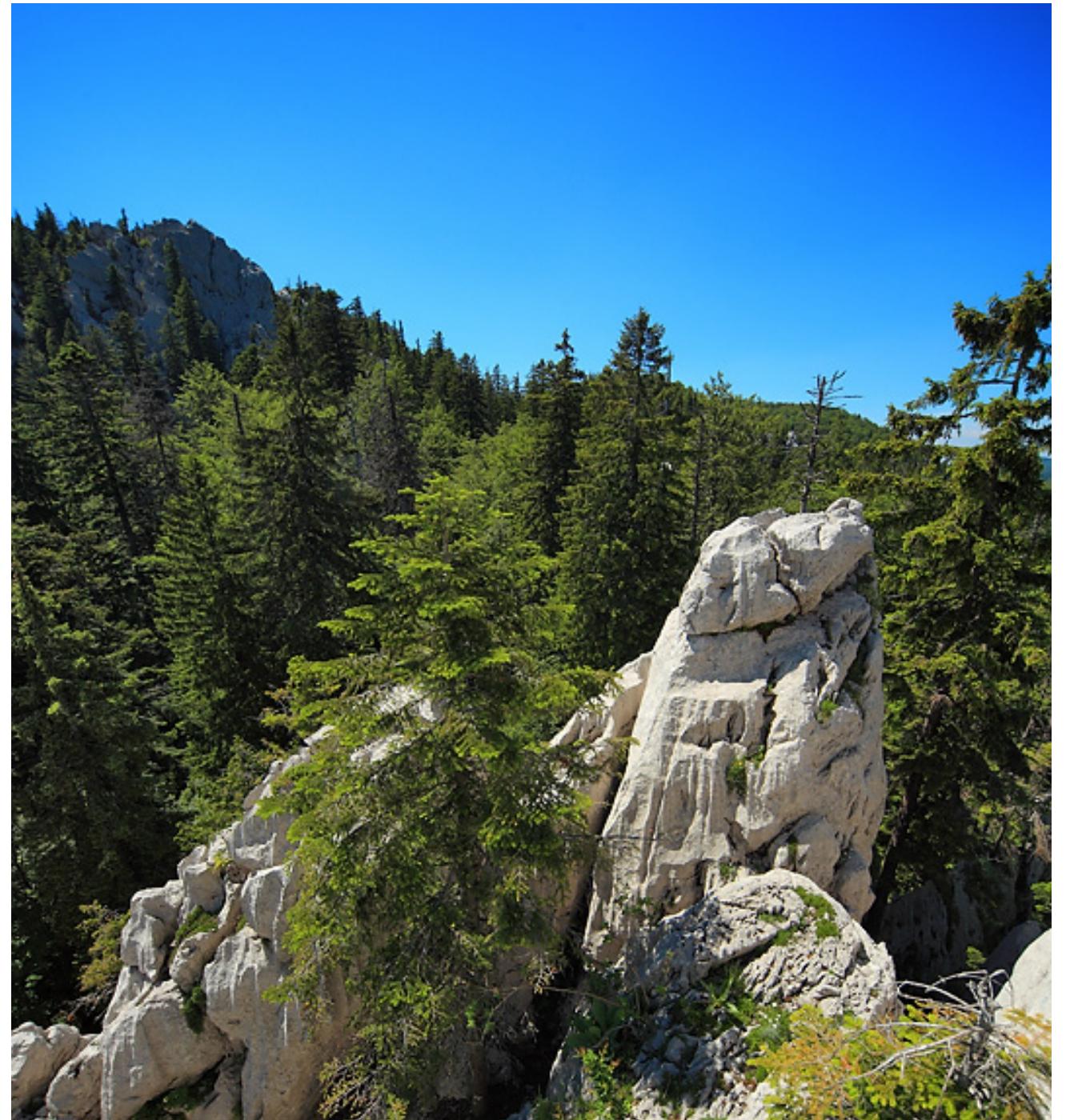

Hajdučki i Rožanski kukovi – strogi rezervat
na 1220 ha na sjevernom

Orijaške gromade bijelih vapneničkih vrhova

U središnjem dijelu planine Velike Kapele na granici Karlovačke i Primorsko-goranske županije nalaze se Bijele i Samarske stijene, čije je područje zbog iznimnih krških fenomena proglašeno strogim rezervatom, jednim od dvaju tako zaštićenih prostora u Hrvatskoj. Drugi strogi rezervat su Hajdučki i Rožanski kukovi u Nacionalnom parku Sjeverni Velebit. U tim su rezervatima razvijeni gotovo svi krški oblici, od najmanjih grižina, škrapa, dolaca, vrtača, litica, tornjeva, greda do dubokih jama. Mnogobrojnošću, raznovrsnošću i ljepotom ova područja pripadaju među najljepše krške krajolike svijeta. Ovdje gdje tišinu jelovih, smrekovih i bukovih šuma povremeno prekida krik zvijeri ili lepet ptičjih krila

jednako zastrašuju i duboke neistražene ponikve. U neke od njih još nije stupila ljudska nogu. Ispod dramatične površine skriva se pak veličanstveni svijet podzemne krške morfologije. Duboke velebitske Jame već su poznate širom globusa. Jamski sustav Lukina jama – Trojama s dubinom od 1392 m jedna je od najdubljih jama svijeta. Patkov gušt nalazi se na drugom mjestu na svijetu po dužini vertikale (553 m). Jama Velebita ima opet najdužu unutarnju vertikalnu na svijetu (513 m), a jama Meduza je odmah iza nje.

Kukovi su medusobno odvojeni dubokim ponikvama i provala jama

Pod slapom bisera

Zlatna ježićnica

(*Ligularia sibirica*) nalazi se na Crvenom popisu IUCN-a u kategoriji kritično ugroženih svojti, a Nacionalni park Plitvička jezera jedino je nalazište ove vrste u Hrvatskoj, ali i znatno šire na prostoru jugoistočne Europe.

Biljke mesožderke

okruglolisna rosika (*Drosera rotundifolia*) i tustica kukkolovka (*Pinguicula vulgaris*) na Crvenom su popisu IUCN-a u kategoriji kritično ugroženih svojti. Mala mješinka (*Utricularia minor*) vrlo je rijetka vodena mesožedna biljka.

Ta je prekrasna voda samu sebe stvorila. Po mahovini taložeći sedru, već tisućama godina gradi brane da bi se ispred njih skupljala i da bi ih mogla preskakati, ne jednom, nego u kaskadama, puštajući se sad s veće sad s manje visine, u glatkom slalu ili kao visok gracizni vodopad.

Gospina papućica

(*Cypripedium calceolus*) – najljepša europska orhideja!

Sudbonosno "da"

su na ovom prekrasnom mjestu izrekli mnogi sretni parovi!

Plitvička jezera su u svako godišnje doba drukčija – puna cvijeća u proljeće, u bujnom zelenilu ljeti, u jesen pršte vatrometom zelenog, žutog i crvenog lišća u svim nijansama, a zimi se ogrču ledom i snježnim pokrivačem. Ali cijelo to vrijeme njihove vode grade svoje sedrene skakaonice složenim fizikalno-kemijskim i biološkim procesima. Padaline apsorbiraju ugljični dioksid i prolaskom kroz tlo nastaje ugljična kiselina koja otapa vapnenac, rasprskavanjem vode na slapištima oslobođa se ugljični dioksid i netopivi kalcijev karbonat, koji se taloži na mahovinama i algama. Iako je taj fenomen već uvelike istražen, Plitvička jezera kriju još tajni i predstavljaju izazov za znanstvenike i znanost.

Smjestivši se između planina Ličke Plješvice i Male Kapele, 16 većih i niz manjih jezera hrane se vodom gorskih rječica i potoka. Dijele se u dvije skupine, Gornja (Prošćansko jezero, Ciginovac, Okrugljak, Batinovac, Vir, Veliki i Mali Jovinovac zvani i Veliko i Malo jezero, Galovac, Milino jezero, Gradinsko jezero, Veliki burget i Kozjak) i Donja jezera (Milanovac, Gavanovac, Kaluderovac i Novakovića brod). Prošćansko jezero i Kozjak su najveća i ujedno najdublja jezera (37 i 46 m), a dubina ostalih uglavnom ne prelazi 15 m. Na kraju se vode ovih predivnih jezera udružuju i zajedno sa 78 metara visokim Velikim slapom potoka Plitvice, najvećim i najljepšim u Hrvatskoj, tvore rijeku Koranu, koja se probija kroz kanjon u pravcu sjevera.

Samograd

Dvor od bisera

Posjeti špiljama
za proljetne, ljetne i jesenske sezone

Pećinski park Grabovača
www.pp-grabovaca.hr

*Da je moguće pustiti u pećinu sunčanu zraku, da zasine tim
čarobnim prostorima, tå Samograd bi se prometnuo dvorom
od bisera, kako ga vila gradila.*

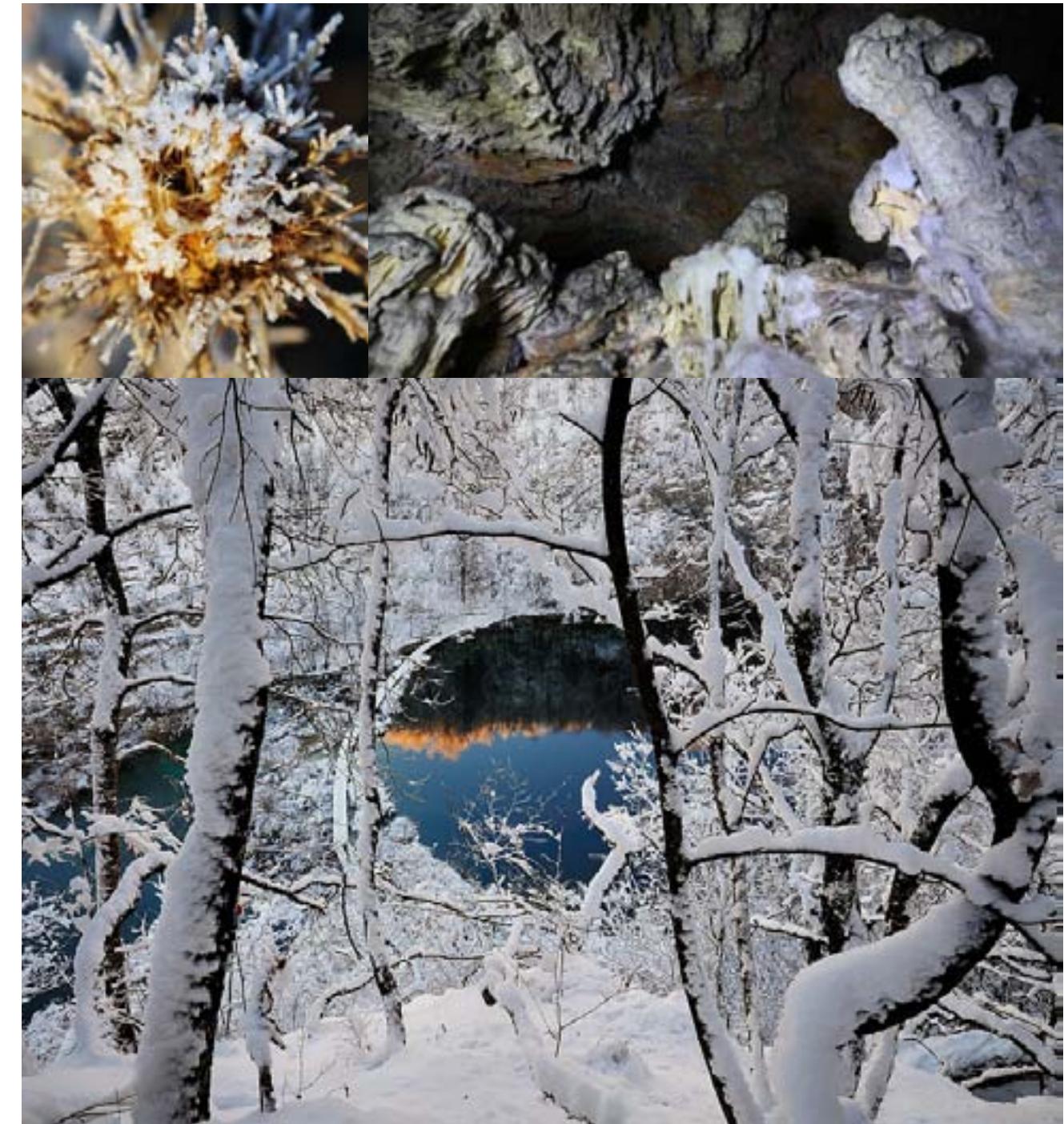
Dragutin Hirc
(1853-1921)
*naturalist, mountaineer
and travel writer*

106

Samograd, što će reći "sam stvoren", "sam sagrađen", najveća je i najprivlačnija špilja na istočnim padinama brda Grabovače, jedinstvenoga po tome što se na takom lokalitetu nalazi čak šest špilja i jedna jama. Samogradsku špilju krase bogatstvo stalaktita, stalagmita, sigastih stupova i dva sigasta mosta. Ulaz se nalazi na 675 m nadmorske visine, leži u elipsastoj vrtači, u obliku je užeg kanala, a zatim se širi u veliku dvoranu koja se opet sužava. Pristup je lagan, a napredovanje kroz rasvijetljenu pećinu po kamenim stepenicama i stazama jednostavno je za sve uzraste.

107

Baraćeve špilje

Baklje u dvoranama

Baraćeve špilje
organizirani turistički posjeti
Baraćevim špiljama

Veliki špiljski sustav
paleontološki i arheološki nalazi,
podzemni životinjski svijet
www.baraceve-spilje.hr

Pećina Vrlovka kod Kamanja
pronađeno razno prehistorijsko i
rimsko oruđe i ulomci grnčarije te
rimski novac cara Klaudija II. Gotskog
(vladao 268. – 270.)
www.kamanje.hr

Gajina pećina
arheološko nalazište iz doba Japoda i
rimsko oruđe i ulomci grnčarije te
rimski novac cara Klaudija II. Gotskog
(vladao 268. – 270.)
www.rakovica.hr

Baraćeve špilje su na topografskim kartama ucrtane još 1699.
godine, a za posjet su otvorene 1892. godine. U ono doba
gospoda su se od Karlovca vozila kočijama do špilja, kroz koje
su ih vodići vodili uz plam baklji.

Istočno od Rakovice nalaze se Baraćeve špilje – Gornja,
Donja i Nova. Taj je špiljski sustav dug 12 km, a za posjetitelje
uređene su dvorane i kanali Gornje špilje. Prvi napis o ovim
špiljama *Die Wassernothe im Karst*, objavljen 1874. godine,
potpisuje I. T. Bunek, a posebnu pozornost paleontološkim
i arheološkim istraživanjima špilja posvećuje profesor
Mijo Kišpatić, koji to objavljuje u *Viestniku Hrvatskoga
arheološkoga društva* 1885., kao i u svojoj knjizi *Slike iz
geologije*. Na njegovu inicijativu, a u želji da se što bolje sačuva
ovo vrijedno nalazište, osnovan je već 1892. i Odbor za
istraživanje i uređenje Baraćevidih špilja.

108

109

Štirovača

Šuma svakojakih čuda

Muzej šumarstva
u jednoj od triju najstarijih šumarija
u Hrvatskoj
Krasno
www.tz-senj.hr

Logorovanje u Mrkvištu
planinarenje i druženje
PD Zavižan iz Senja, krajem srpnja
www.hpd.zavizan.com

Štirovača
planinarska akcija okupljanja i
druženja
PD Šumar, krajem lipnja
www.pdsumar.hr

*Ljubim tvoje čudotvorne vile,
Djece tvoje vojinstvene šale,
Rodne Like plahovite vale,
Strme dube, jablane i tile...*

Danilo Medić
1873.
Velebitu

U svom južnom dijelu Nacionalni park Sjeverni Velebit obuhvaća i dio planinske doline Štirovače, poznate po velikim očuvanim crnogoričnim šumama i osebujne po svježini planinskog zraka te bogatstvu biljnog i životinjskog svijeta. Štirovača je među rijetkim lokalitetima u Parku s izvorom pitke vode i nekoliko potočića koji natapaju okolne vlažne livade. U prošlosti je Štirovača bila izuzetno živo mjesto, osobito za toplijih ljetnih mjeseci. Tamo se nalazila pilana, restoran, kuće u kojima su živjeli stočari sa svojim obiteljima, radnici šumarije i pilane, a i danas je omiljeno izletište lokalnog stanovništva te ugodno mjesto za odmor gostiju.

Cissa i Novalja

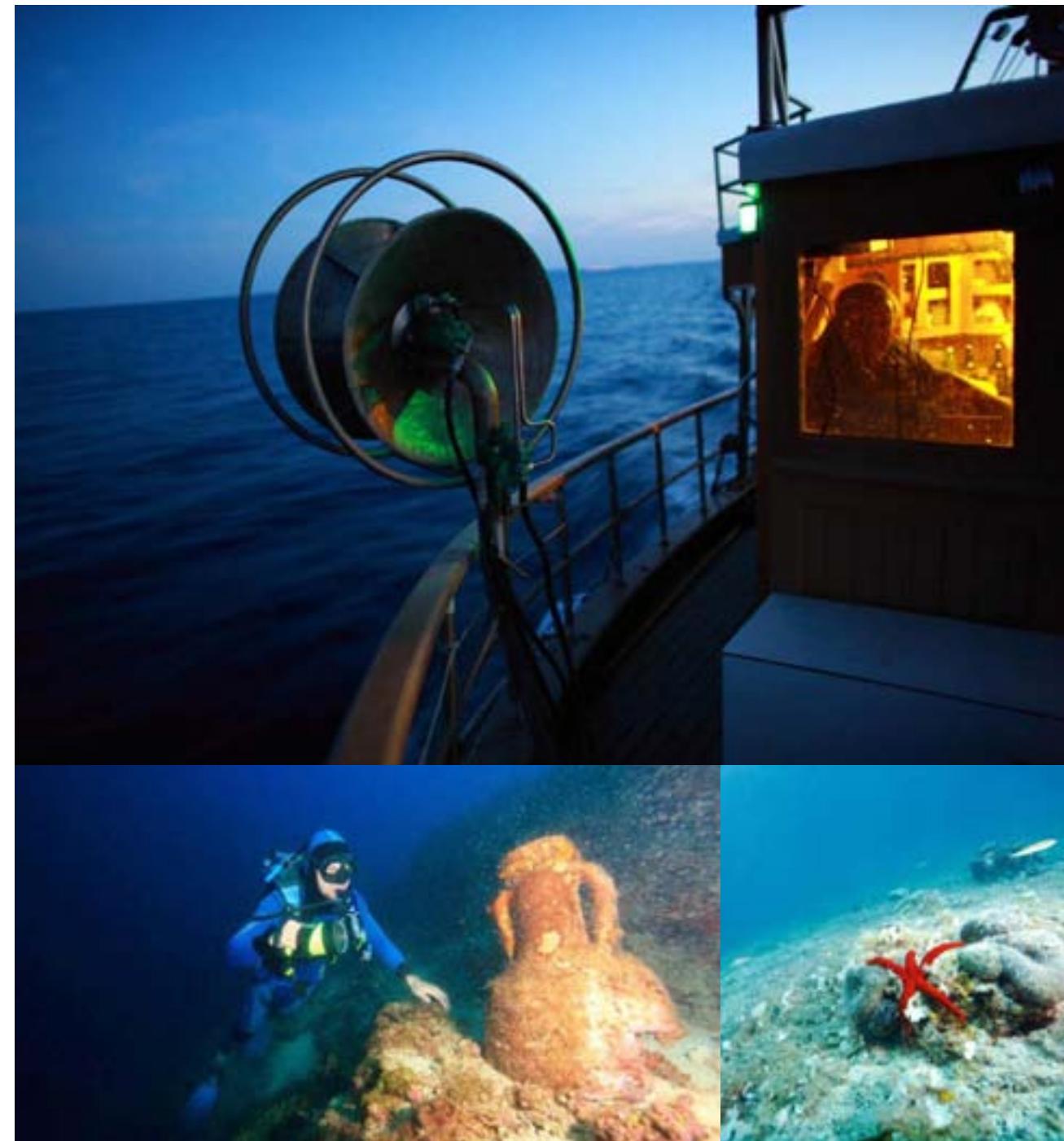
Potonuli grad

Novaljsko kulturno ljeto
Novalja, lipanj – rujan
www.tz-novalja.hr

Talijanova buža
antički podzemni vodovod dugačak
1050 m
www.otok-pag.net

Gradski muzej Novalja
arheološka, podvodno arheološka,
etno, umjetnička i zbirka fotografija
www.muzej.novalja.hr

Cissa je bila najveće rimsko naselje na otoku Pagu. Ostaci tog grada, koji je prema legendi u IV. stoljeću razoren i potopljen u potresu, danas se mogu vidjeti na pjeskovitom i šljunčanom dnu plaže Caske.

112

Iz vremena rimskoga grada Cisse (l. st. pr. Kr.) ostao je kilometar dug podzemni vodovod probijen kroz živu stijenu, koji je opskrbljivao Cissu i njezinu luku Novalju, čije ime i potječe od lat. riječi *navalia*, luka. Gradski muzej Novalja, sagrađen nad ulazom u antički vodovod, atraktivnim zbirkama dokumentira sva povijesna razdoblja. Bezbroj je još rimskih nalaza na kopnu i u moru, kao što su ostaci *villa rustica* s mozaicima i dr., ili ostaci tereta s potonulog antičkog broda na morskom dnu. Nakon propasti Cisse, Novalja se u V. stoljeću razvila u veliko naselje, o čemu svjedoče i ostaci triju velebnih ranokršćanskih bazilika.

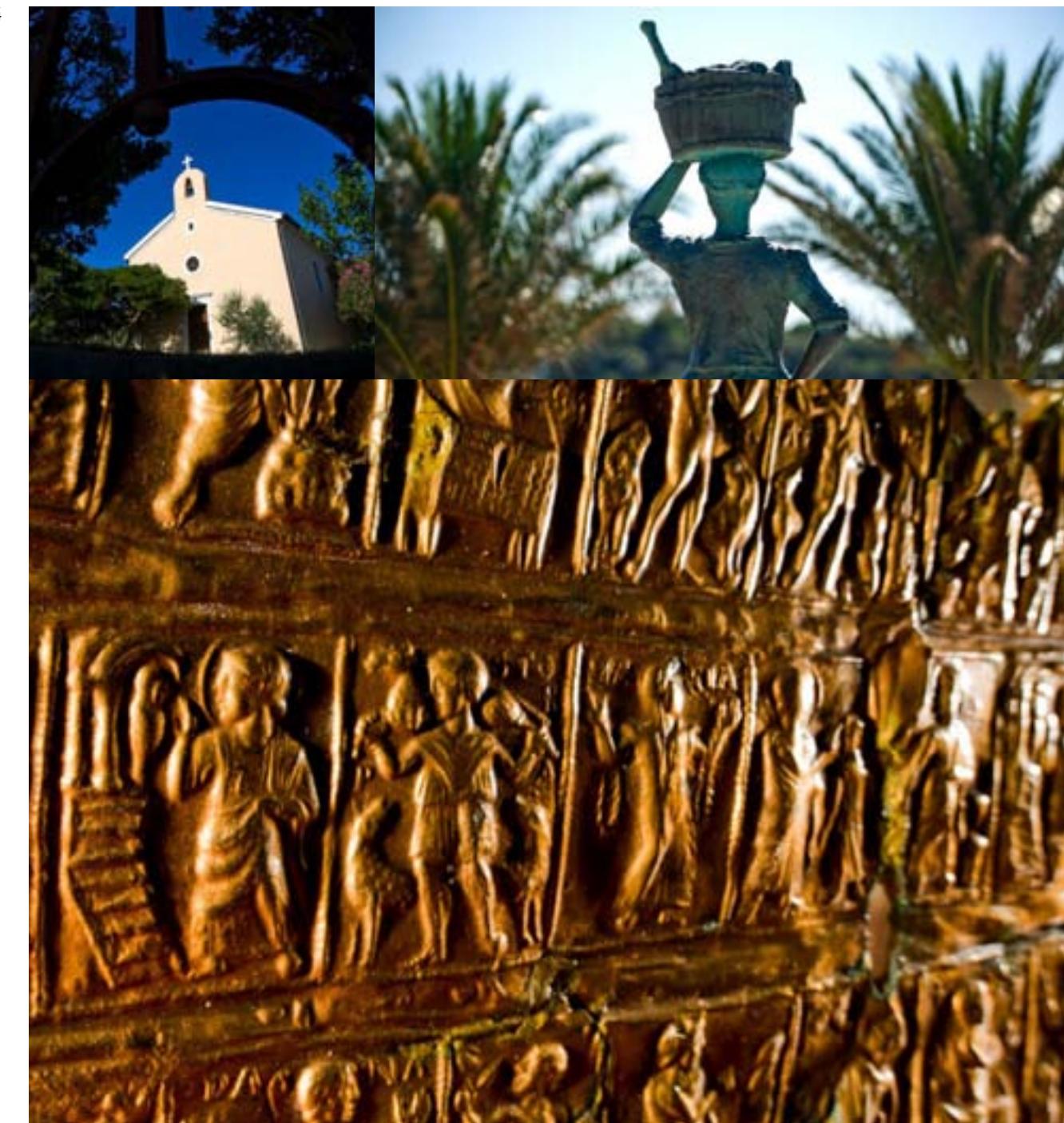
113

Bogorodica Sveta Marija

Novaljski relikvijar
jedan od najljepših relikvijara
ranokršćanskog razdoblja

Najstariji poznati prikaz Bogorodice na istočnoj obali Jadrana nalazi se na novaljskom relikvijaru. Njezin lik s rukama raširenim na molitvu nastao je stotinjak godina prije Efeškog koncila 431. godine, nakon kojega se mnoge crkve uz jadransku obalu posvećuju Mariji.

114

Otok Pag bio je naseljen već u mlađem paleolitiku. U zadnjim stoljećima stare ere nastavaju ga Liburni, čija su porušena gradinska naselja na brežuljcima i danas vidljiva. Po propasti Zapadnog Rimskog Carstva 476. godine u vrijeme velikih seoba otok zaposjeduju razni narodi, a u VII. stoljeću naseljavaju ga Hrvati, čije je glavno naselje bila Keša (ime potječe od stare Cisse). U sukobu Raba i Zadra za prevlast nad otokom u XII. stoljeću Keša propada, a vodeću ulogu preuzima grad Pag. Senzaciju je 2010. izazvao nalaz najstarijeg hrvatskog brončanog nakita (IX. do XI. st.), nađen u dječjem grobu u blizini crkve Sv. Jurja.

115

Od rta Kijca do uvale Mandaline

Kristalno bistro

Jedriličarska regata

Senj, srpanj
www.tz-senj.hr

Ribarske fešte

Senj i Sv. Juraj, srpanj
www.tz-senj.hr

Uz grad Senj, čiju nekoć slavnu uskočku i potom trgovačku mornaricu danas predstavlja Jedriličarski klub Senj, manja su primorska naselja na tom području Bunica, Kalić, Sveti Juraj, Lukovo Otočko, Donja Klada, Starigrad, Jablanac, Stinica, Prizna, Cesarica, gradić Karlobag, Lukovo Šugarje i Barić Draga.

Tu je more kristalno bistro.

Uzak primorski pojas Ličko-senjske županije pod Velebitom što se u dužini 118 km proteže od rta Kijca sjeverno od Senja do uvale Mandaline južno od mjestača Barić Drage jedan je od najdojmljivijih dijelova cijele hrvatske rivijere. Premda su manje poznata, jer turistička sezona pod planinom traje kraće, stara ribarska mjesačka pružaju spokoj i tišinu, uz radost plivanja, šetnje brdskim putovima ili planinarenje. Odavde je doista lako promjeniti ambijent: na obližnjim otocima vlada pravi ljetni ugodaj hrvatskog Jadrana, a u gorju nas čekaju rascvjetani pašnjaci, hladovina šume te prekrasni potoci i rječice.

117

Zavratnica

Zavratnica, jedna od najčudesnijih uvala velebitskog primorja, početkom XX. stoljeća, kada se grade gornja staza s vidikovcem te šetnica uz more, postaje skrovito ljetovalište bečke i praške elite.

118

Zavratnica – od 1964. zaštićeni krajolik, od 1981. dio Parka prirode Velebit

Atraktivna, 900 m duga, u velebitskoj stjeni usječena uska uvala sliči na norveške fjordove. Širina joj varira od 50 do 150 m, a kanjon se uzdiže do visine od 100 m. Udaljena je samo 15 minuta hoda uz more od Jablanca. Do uvale se može doći i iz sela Zavratnice, spuštajući se od vidikovca pješčanom stazom prema moru. Zavratnica je nastala tektonskim pokretima koji su razlomili karbonatne stijene, nakon čega su kanjon produbile vode Velebita. Kako obala Jadranskog mora polako tone, tako se i kanjon Zavratnice postupno spustio u more. Čarobnoj privlačnosti Zavratnice nije mogao odoljeti niti poznati književnik Vjenceslav Novak, koji je ovdje pronašao inspiraciju za svoja djela.

119

Zavratnicu posjećuju mnogi znameniti ljudi druge polovice XIX. i početka XX. stoljeća.

Bijele i Samarske stijene Čudesno lijepe

Bijele i Samarske stijene
jedinstven geomorfološki
fenomen krša
www.tz-grada-ogulina.hr www.tz-senj.hr

Vrtovi
male čistine bogate florom

Vihoraški put
povezuje Bijele i Samarske stijene

Bijele i Samarske stijene su jedinstvene po ljepoti, ni s čim
usporedive i ničemu slične. Ljepota njihove surove i iskonske
prirode neodoljivo privlači. Priroda je tu stvorila labirint
krških oblika, mnogobrojne visoke okomite stijene te duboke
neprohodne ponikve i provalije s vječnim snijegom na dnu.

Bijele i Samarske stijene pružaju poseban estetski doživljaj

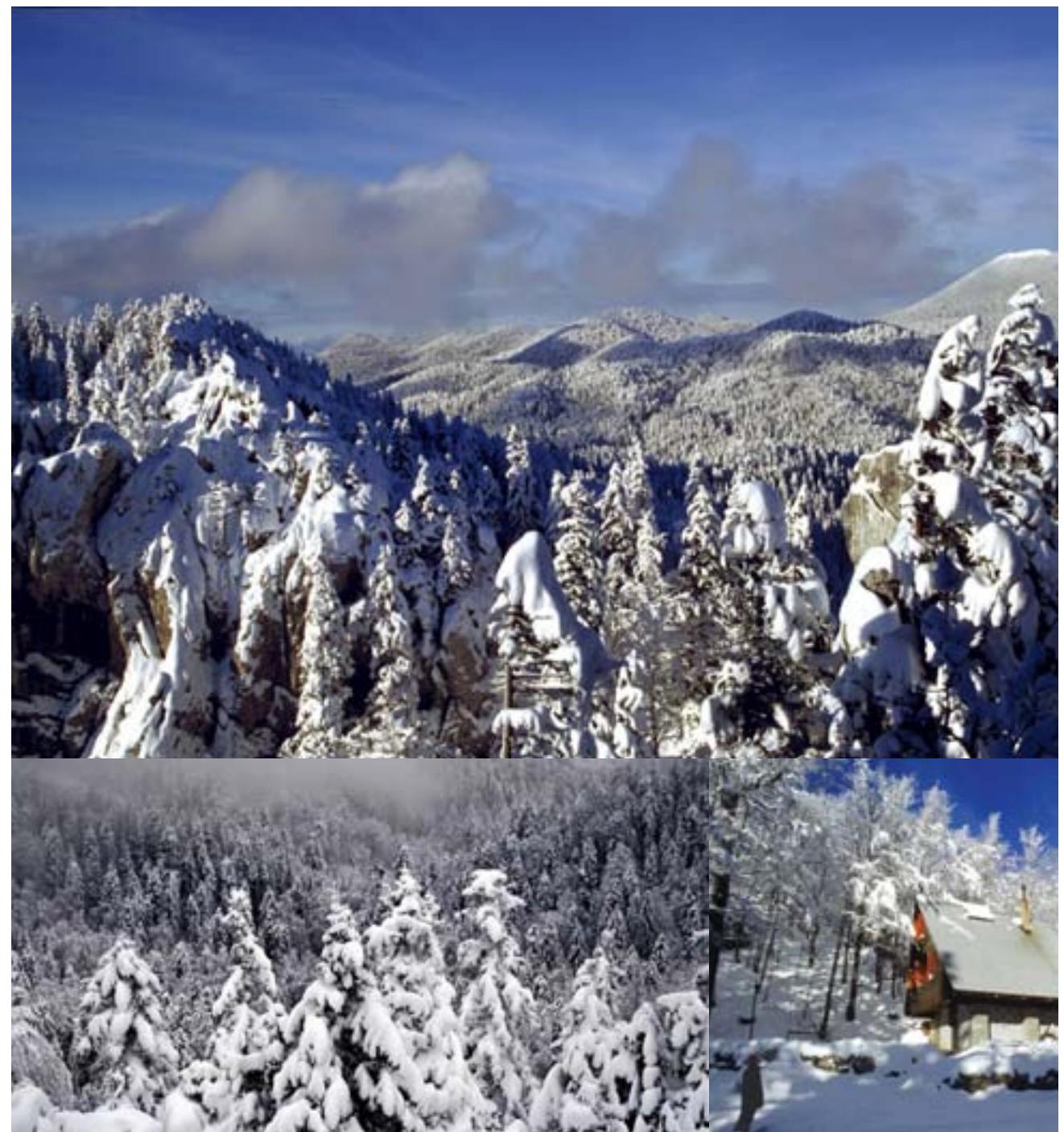
Šuma je u vršnim dijelovima nedirnuta

Bijele i Samarske stijene su dobile ime po okomitim, bijelim stijenama

Krška radionica prirode uvijek pruža novi doživljaj i novi detalji
Stijene izrastaju iz neprohodnih ponikava i provalija s vječnim snijegom na dnu

Bijele i Samarske stijene sastavni su dijelovi planine Velike Kapele. U početku su ova grebena sačinjavala jedinstvenu gorsku kosu, a kasnije su tektonske sile raskomadale tu cjelinu na mnogo manjih dijelova koji su pod atmosferskim i kemijskim djelovanjem poprimile današnje zadirajuće oblike. Prema asocijacijama koje su zazivali ti su oblici nazvani: Dvorac, Čovuljak, Morski pas, Amfiteatar, Piramida, Dvorackula, Prsti... Zbog ljepote te rijetkosti pa i endemske biljnog vrsta Bijele i Samarske stijene proglašene su 1985. godine strogim rezervatom. Zahvaljujući nepristupačnosti, Stijene su bile izolirane i malo poznate pa su tako i njihova prirodna svojstva ostala sačuvana. Put u Bijele stijene prvi su otkrili

lugari koji su 28. srpnja 1899. godine, slijedeći trag medvjeda, našli prolaz kroz naoko neprohodne predjele.

Prvi botaničar koji se popeo na Bijele stijene bio je Dragutin Hirc, 28. srpnja 1899.

Mirisavo smilje

Raznocrvjetno bilje

Velebitski botanički vrt
Nacionalni park Sjeverni Velebit
www.np-sjeverni-velebit.hr

Meteorološka postaja Zavižan
najviša meteorološka postaja u
Hrvatskoj

*Velebit, vilovito stijene,
Ljubim tvoje mirisavo smilje,
Tvojih draga raznocrvjetno bilje,
I vrleti oholo kamenje,
Vite jele, nakićene grane...*

Danilo Medić
1873.
Velebitu

Na području Velebita je zabilježeno više od 1850 biljnih vrsta i podvrsta, među kojima je čak osamdesetak endemskih, a najpoznatije su velebitska degenija, hrvatska sibireja te hrvatska guštarka, velebitski klinčić i Kitaibelov pakujac. Stoga je čitava planina dobila status parka prirode unutar kojega su proglašena dva nacionalna parka. Na južnim padinama nalazi se Nacionalni park Paklenica, a na sjevernim Nacionalni park Sjeverni Velebit. Unutar Parka prirode Velebit posebno su zaštićene prirodne cjeline Strogi rezervat Hajdučki i Rožanski kukovi, Posebni rezervat šumske vegetacije Štirovača te Velebitski botanički vrt na Zavižanu, a zaštićeni su i brojni pojedinačni prirodni fenomeni.

Rastoke

Vilina kosa

Prvomajski praznici
uzbudljiva događanja na Korani i
Mrežnici
Rastoke, svibanj
www.mirjana-rastoke.com

Vjenčanje na Rastokama
na imanju obitelji Holjevac
Rastoke, tijekom godine
www.slunj-rastoke.com

Čarobna, veličanstvena je slika rijeke Slunjčice. Taj bajoslovni svijet nudi sedrene gromade, bisernasto orošenu mahovinu, bezbrojne blistajuće vodopade i razigrane brzace, a na mjestu gdje se Slunjčica ulijeva u Koranu i desetak metara visoke slapove, od kojih su najljepši Veliki buk, Hrvoje i Vilina kosa.

Pod rastočkim krovom
praznik domaće tradicijske hrane
Rastoke
www.slunj-rastoke.com

Rastoke oduševljavaju slapovima, vodopadima, brzacima, otočićima, potocima, zelenilom, vegetacijom te bajkovitim kućicama za stanovanje i mlinicama. Samo ime naselja govori da se ovdje rastače i prelijeva voda. Slapište Slunjčice je ovdje bogato razgranato. S više od dvadeset slapova i vodopada Slunjčica se rastače u mnoštvo krakova, prelijeva između kuća i mlinica, teče ispod drvenih mostića, negdje ujezerena i mirna, negdje buči i šušti, pljušti i isparava. U čistoj vodi pod malenim mostovima plivaju pastreve. Rastoke zovu i Malim Plitvicama, jer slapovi, bistrina vode, miris i svježina i jesu pravo predvorje najpoznatijeg i najstarijeg hrvatskog nacionalnog parka.

125

Usnuli div

Vještice, vile i vilenjaci festival, polaganje ispitova za let na metli animacija za sve uzraste Klek, lipanj www.ng-junior.com www.tz-grada-ogulina.hr

Poučna botanička staza upoznavanje biljnih zajednica i endemskih vrsta Klek www.aktivni-odmor.com www.tz-grada-ogulina.hr

HOC Bjelolasica Hrvatski olimpijski centar www.bjelolasica.hr

U čitavoj Hrvatskoj nema vrha kojim bi se narodna mašta toliko bavila koliko Klekom. Prema narodnoj predaji, Klek je sijelo vještica, koje su gotovo postale simbol Kleka i Ogulina. Gledan iz daljine, doimlje se kao usnuli div kojem su Klečice noge, a vršna stijena glava.

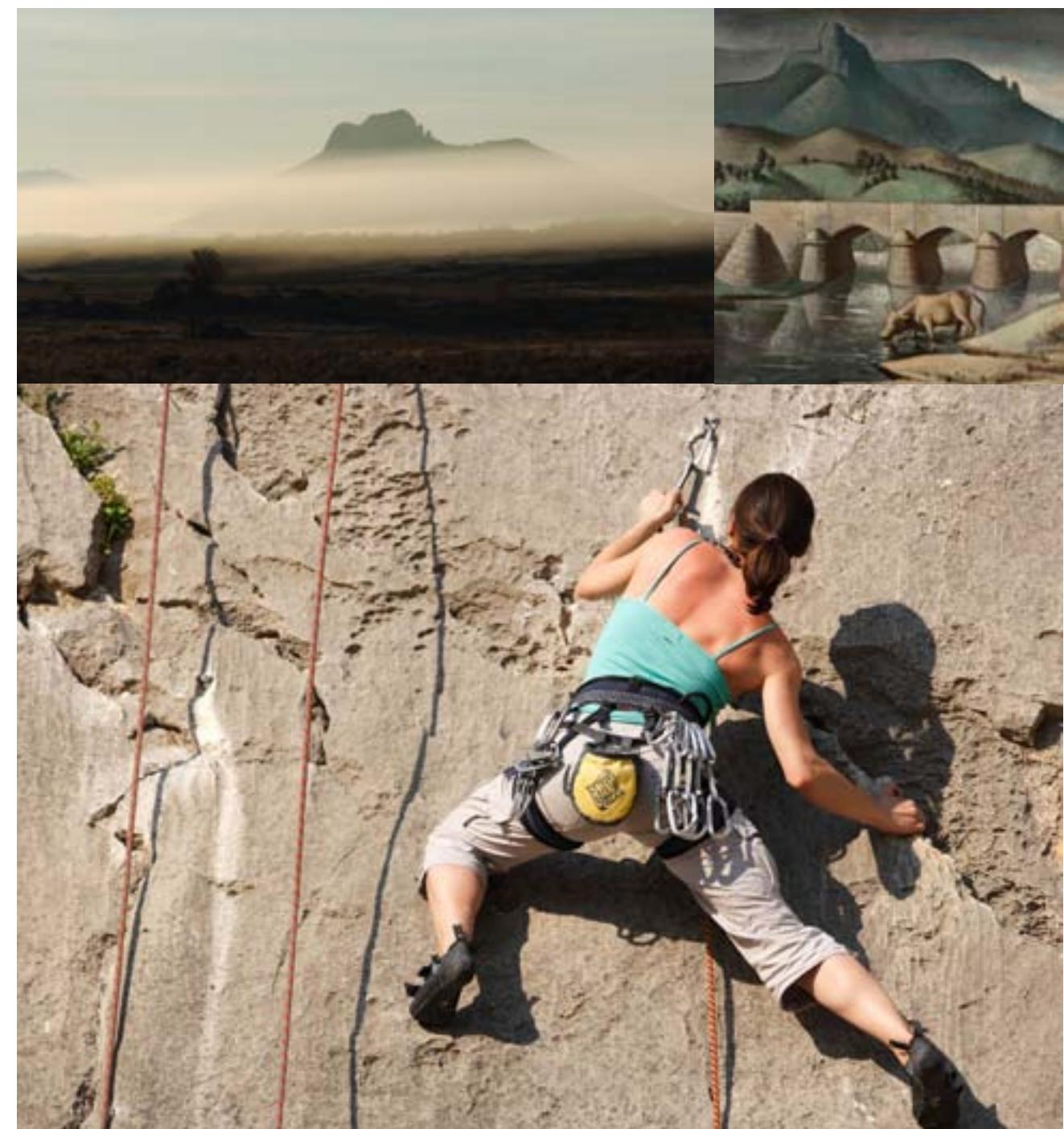
Za olujnih noći oko ponoći na Kleku se odasvud sakupljaju vještice vile i vilenjaci, a njihova vrška dopire sve do Ogulina", zapisao je Valvasor u XVII. stoljeću

Klek ima oblik 3-4 km dugog hrpta smjera sjeverozapad-jugoistok, koji je od podnožja pa do bila pokriven šumskim plaštem, dok se oko podnožja planine steru prostrane livade s bogatom proljetnom florom. Klek je jedna od naših najpoznatijih planina, kako zbog zanimljivog izgleda, tako i zbog 200 m visoke stijene koja oduvijek poziva penjače. To je šumoviti greben dug gotovo 4 km iz kojeg se uzdiže ogromna kamena gromada, s jednog, i dvije kamene glave, Klečice, s drugog njegovog kraja. Pripada masivu Velike Kapеле. Očaran ljepotom Kleka, Johannes Frischauf, profesor matematike iz Graza, potaknuo je 1874. godine osnutak planinarskog društva u Hrvatskoj. U spomen na početak organiziranog

planinarstva u nas, Klek se nalazi u znaku Hrvatskog planinarskog saveza.

Geološka poučna staza Klek upoznavanje geobaštine zaštićenog područja prirode – značajnog krajobraza Kleka www.karlovac-nature.hr www.tz-grada-ogulina.hr

Proslava planinarske Nove godine Klek, prvi vikend nakon dočeka Nove godine www.plsvez.hr www.tz-grada-ogulina.hr

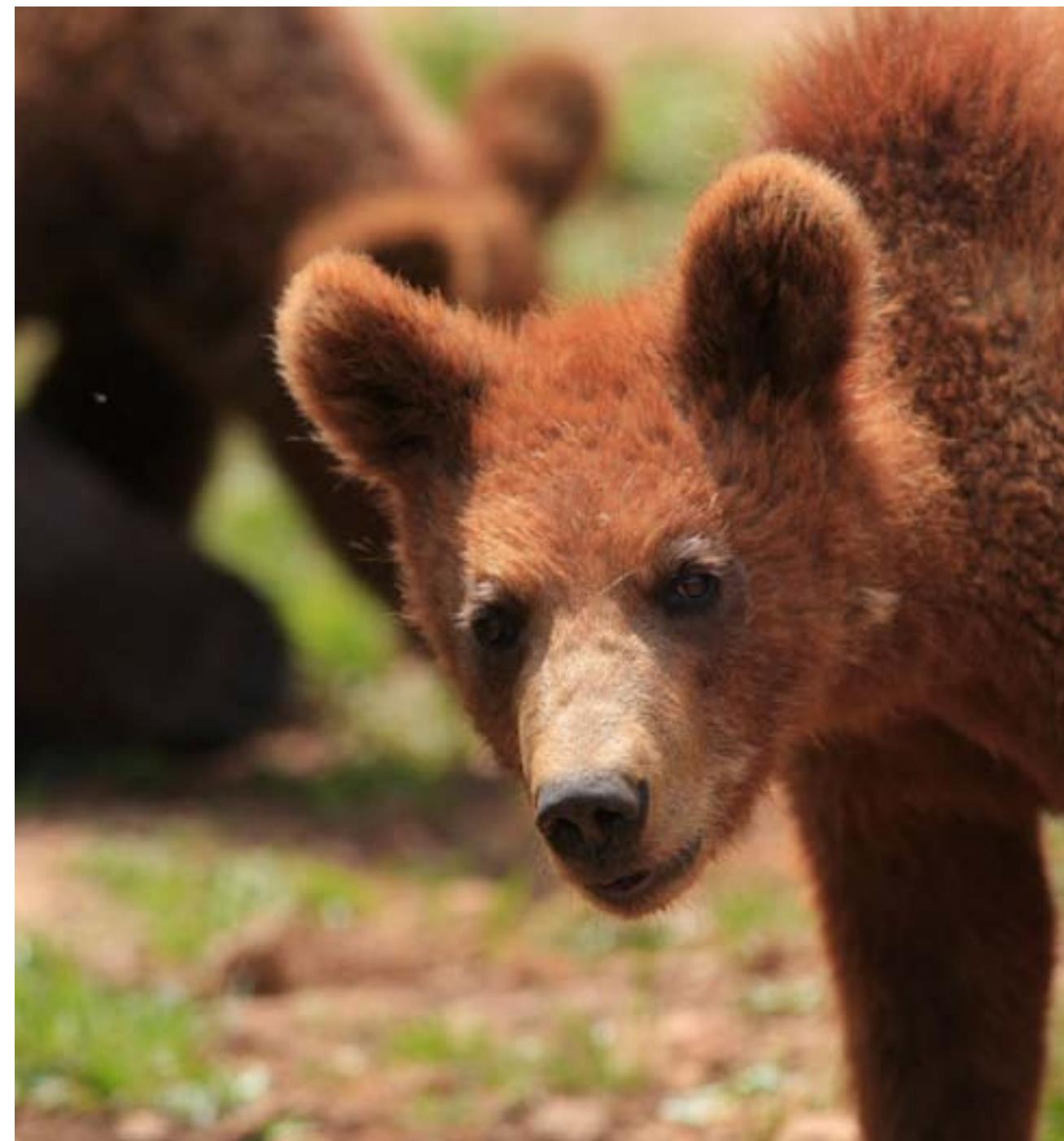
Čudesni Klek, div koji spava

Klekova jugoistočna stijena, prva škola hrvatskih penjača

Medvjedići i tamburice

Utočište za mlade medvjede Kuterevo
spas za medvjediće koji su ostali
bez majke
www.kuterevo-medvjadi.hr

Za dva planinska naselja, Krasno u Parku prirode Velebit, na 800 m, i Kuterevo, na 559 m nadmorske visine, danas zna cijela Hrvatska.

Kuterevo, naselje na obroncima sjevernog Velebita, poznato je od davnine po drvodjeljama, koji prodaju svoje bačvice, bukare i stolce i na udaljenijim sajmovima u Dalmaciji. Naročito su dobri graditelji tamburice *dangubice* ili *samice*, koja se još zove i *kuterevka*. Kao vješti tesari još ponekad izrađuju dugačka vesla za brodice na moru. Sada pak Kuterevo mnogi znaju po već spominjanom utočištu za medvjediće koji su zbog stradavanja ili nekog drugog razloga ostali bez skrbi majke medvjedice. Turisti koji dolaze uživati u miru tako ipak nisu u posvemašnjoj divljini, no ona je samo nekoliko stotina metara dalje i uviјek se mogu odazvati njezinom zovu.

Čudesan cvijet

Krasnarski sir
utjelovljuje velebitska prostranstva
i trud ličkih stočara
Krasno
www.tz-senj.hr

Antonja u Krasnu
obnavljanje običaja i Lička olimpijada
Krasno, 13. lipnja
www.tz-senj.hr

Legenda govori da su djeca pastiri vidjeli čudesan cvijet koji u srcu ima lik Bogorodice. Otkinuli su ga i odnijeli u selo, no ujutro su ga ponovo našli na istome mjestu. Ponovilo se to nekoliko puta, a zatim su Krasnari podigli kapelicu Majci Božjoj, čiji se oltar nalazi upravo ondje gdje je rastao cvijet. U svetište su nekada dolazili na Veliku i Malu Gospu hodočasnici iz zapadne Bosne, Korduna, Like i Krbave, a sada iz cijele Hrvatske i svijeta.

Krasno je idilično planinsko selo smješteno u dolini na 800 m nadmorske visine podno Nadžak-bila te Senjskog i Švičkog bila. Čini ga 14 zaselaka smještenih po rubnim dijelovima Krasnog polja, slikovite doline duge 7 km, okružene sa svih strana visokim i šumovitim strminama i vrhovima. Tradicionalna djelatnost ovog kraja je šumarstvo te se Krasno može podićiti prvom šumarijom u Hrvatskoj, osnovanom davne 1725. godine. Povodom obilježavanja 240-godišnjice osnutka šumarije u mjestu je otvoren i prvi muzej šumarstva, koji nas podsjeća na to kako se nekada radilo, ali i opominje da šumama treba pažljivo gospodariti. Zahvaljujući dugogodišnjem iskustvu, tradicionalnim recepturama i domaćem mlijeku, mjesna sirana pak

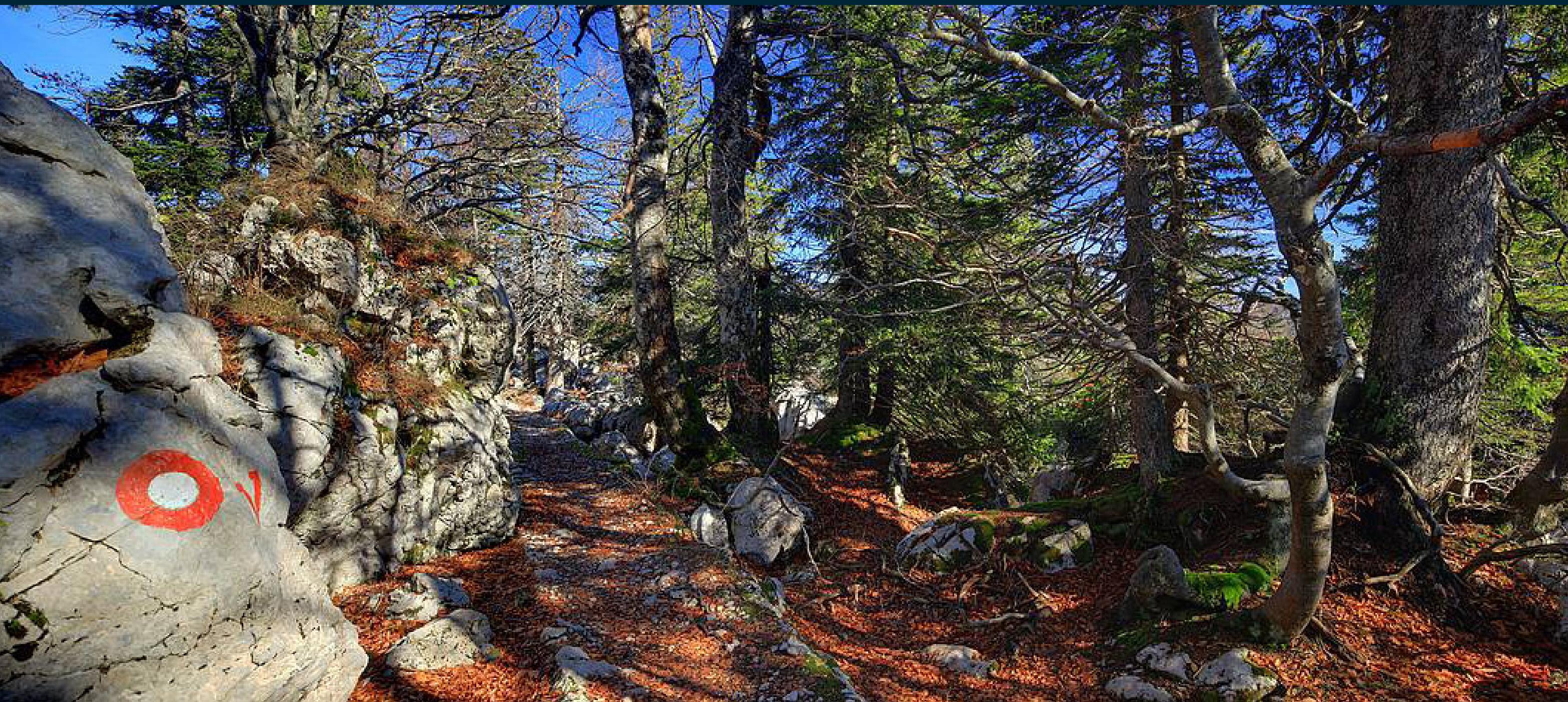
proizvodi odličan kravlji i ovčji sir. Krasno je i sjedište uprave NP Sjeverni Velebit.

Veličanstveni rekreativni park

Na području turističke regije Lika-Karlovac nude se iznimne prilike za aktivnu odmor. Ovdje su zastupljene brojne pogodnosti za rekreaciju i sport svih uzrasta i kondicijske spreme. Od mirnih šetnji na čistom šumskom zraku obogaćenome planinskim ozonom ili morskim aerosolima, do planinarskih prohoda umjerene zadihanosti i do alpinističkih potvata ekstremne zahtjevnosti. Od organiziranog turističkog obilaska špilja do speleoloških spuštanja u još neistražene jame ili zarona u podmorje na male i velike dubine. Od ljetnog osvježenja u bistrim

rijekama, jezerima ili jadranskim plažama do vožnje kanuom ili kajakom, jedrenja i raftinga. Lov i ribolov nude se u svim dijelovima regije. Zimski sportovi su jedan od glavnih aduta, a i biciklizam sve više postaje zaštitnim znakom aktivnog odmora na području Like i Karlovca.

Cycling with Soul

Hrvatski olimpijski centar Bjelolasica
smješten u Jasenku
www.bjelolasica.hr

Bike&Bed
stotinjak smještajnih objekata
koji ispunjavaju
Bike&Bed kriterije
www.bicikl.h
www.tzkz.hr

Cikloturizam
jedanaest županijskih biciklističkih
 ruta ukupne dužine preko 700 km
cikloturističke karte, signalizacija,
 mogućnost iznajmljivanje bicikla,
 servisi za bicikle
cikloturizam.tzkz.hr

Bicikl je nakon dolaska u Hrvatsku brzo postao miljenik lokalnog stanovništva, kasnije ga je uvelike zamijenio automobil, a danas nova mreža autocesta oslobođa državne i lokalne ceste od motornog prometa i omogućuje sigurnu vožnju biciklom. Putem se u seoskim domaćinstava uz smješak dobrodošlice može dobiti pitka voda, ali i domaća hrana. Doista, Karlovačka županija nudi nezaboravne vikend-vožnje i aktivran odmor.

Planinarenje, šetnice, poučne staze, nordijsko hodanje

Užitak je voziti se cikloturističkim rutama Karlovačke županije, upijati ljepote prirode i odazivati se gostoprimstvu stanovništva. Fizički nezahtjevna vožnja lokalnim cestama koje slijede tokove bistrih rijeka namijenjena je povremenim biciklistima, ali istinskim ljubiteljima prirode, dok su brdske staze koje izvlače i posljednji atom snage izazov za one koji žele više i od sebe i od svog bicikla. Svaka ruta nudi zaseban doživljaj, upotpunjen iznimnim izborom hrane po umjerenim cijenama. Lokalni specijaliteti uz pogled na slapove ili mirno jezero, bogatstvo povjesne baštine začinjene legendama, Bike&Bed smještaj, biciklistički hotel, servis i dućan s biciklističkim potrepštinama – sve što biciklistu uopće može trebati!

Toplice Lešće,
smještene uz samu rijeku Dobru
www.toplice-lesce.com

Turistički centar Petra gora
www.muljava.hr

Turistički centar Mirjana,
Rastoke
www.mirjana-rastoke.com

SrCe Priroda,
seosko gospodarstvo
Srakovčić
priroda.hotelkorana.hr

Smještaj
www.tzkz.hr/cgi-bin/smjestaj/smjestaj_trazilica.asp

Tracking with Heart

Raznovrstan prostor i dinamičan krajolik Ličko-senjske županije, od kontinentalnog zaleđa i planine do morske obale i otoka, omogućuju bavljenje različitim aktivnostima.

136

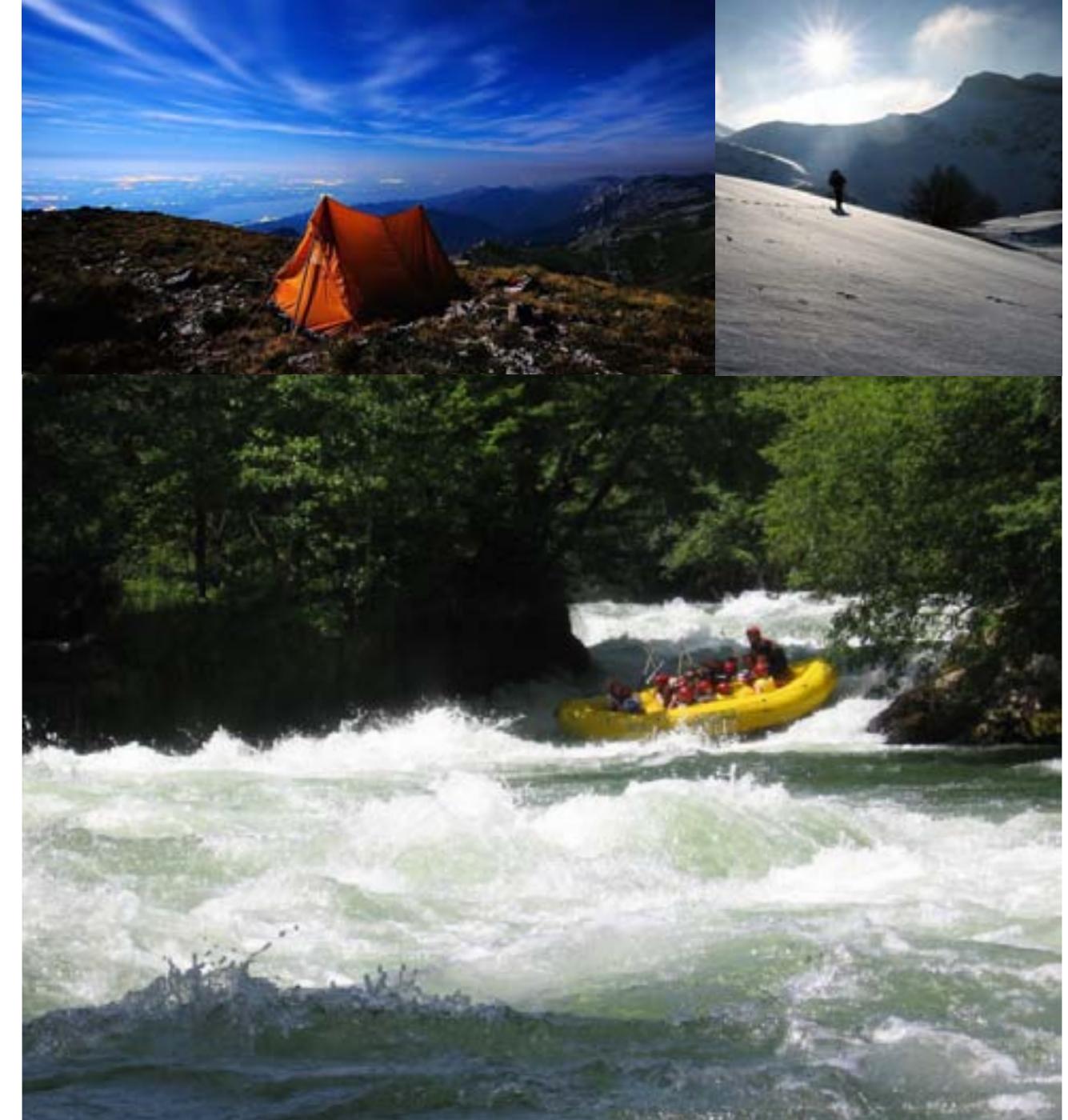

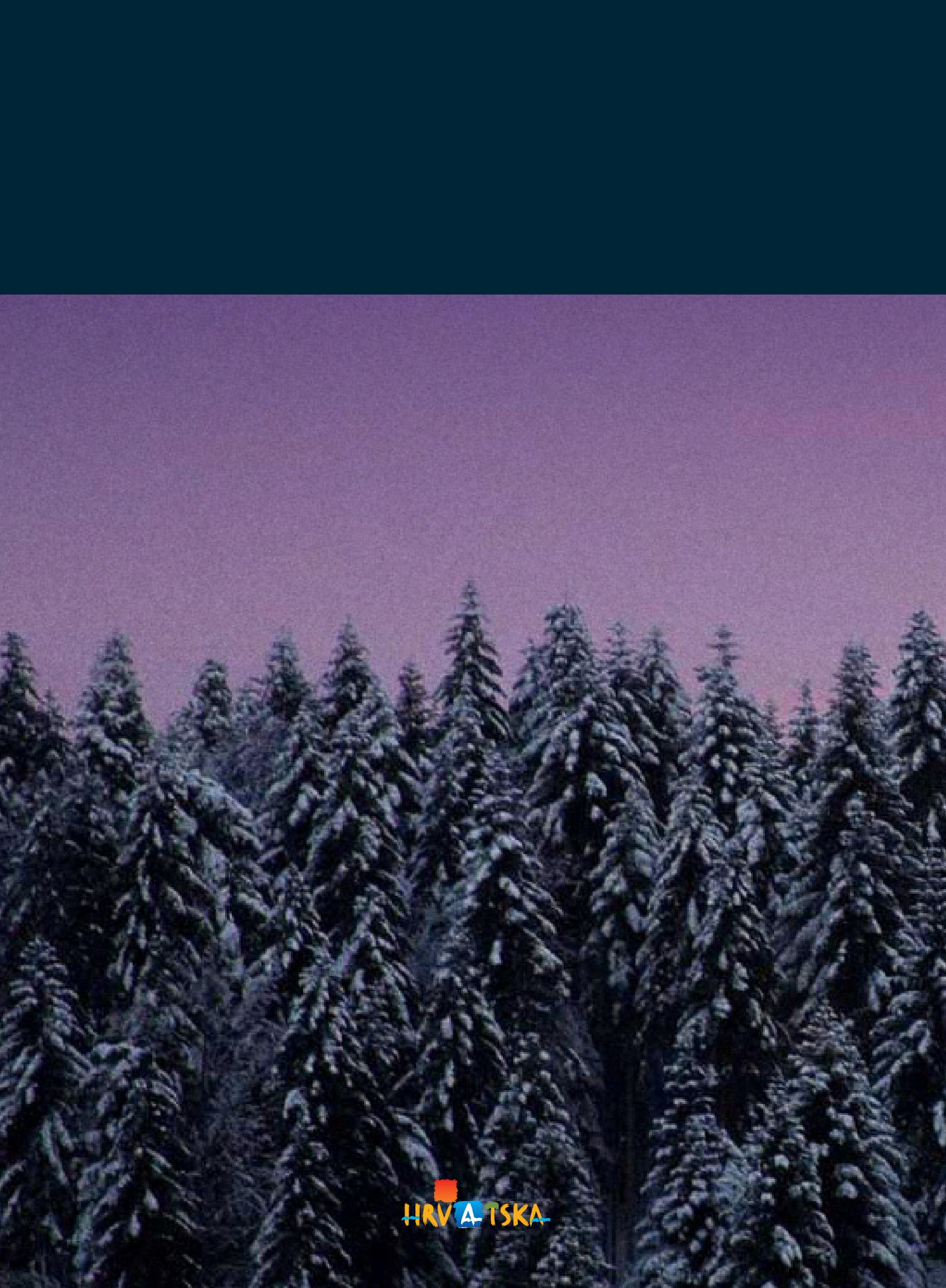
Trekking, biciklizam i planinarenje samo su neke od aktivnosti što se nude na kopnu, a ronjenje, jedrenje na dasci i podvodni ribolov na moru. Glavna je prednost ovog područja u širokoj lepezi rekreativnih aktivnosti u kontinentalnom i primorskom dijelu. Od rekreativnog hodanja i planinarenja do alpinizma, od plivanja, preko jedrenja na dasci, ronjenja i podvodnog ribolova do jedrenja krstašem. A iznad svega je mogućnost njihova dnevног i tjedнog kombiniranja, što je također svojevrsno priznanje tradiciji, jer je i stanovništvo pod Velebitom oduvijek bilo upućeno i na more i na planinu.

Sveti brdo (1.752 m) na jugoistočnom kraku Velebita, gdje počinje zadarska regija

137

HRVATSKA